

Toimiala- katsaus

SYKSY 2021

Toimialakatsaus Syksy 2021 perustuu Etlan Suhdanne Syksy 2021 -julkaisuun.

Julkistamispäivä: 24.11.2021.

Suhdanteen verkkoversio on luettavissa osoitteessa www.suhdanne.fi.

ISSN: 0787-9342.

Birgitta Berg-Andersson, teollisuus, Twitter: @BirgittaBergA1

Ville Kaitila, palvelut, Twitter: @VilleKaitila

Päivi Puonti, rakentaminen, Twitter: @PaiviPuonti

Markku Lehmus, ennustepäällikkö, Twitter: @MarkkuLehmus

ETLA

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA

Arkadiankatu 23 B, 00100 Helsinki

www.etla.fi

Sisällys

Toimialakatsauksen yhteenveto	4
--	----------

Teollisuus

Teknolomiteollisuus

Sähkö- ja elektronikkateollisuus.....	9
Metallien jalostus.....	15
Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus	21

Metsäteollisuus

Paperiteollisuus.....	29
Puutuoteteollisuus.....	37

Kemianteollisuus.....	44
-----------------------	----

Elintarviketeollisuus.....	52
----------------------------	----

Rakentaminen	58
---------------------------	-----------

Palvelut

Kauppa.....	66
-------------	----

Majoitus- ja ravitsemistoiminta	72
---------------------------------------	----

Kuljetus ja varastointi	77
-------------------------------	----

Rahoitus- ja vakuutustoiminta.....	82
------------------------------------	----

Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta, pl. asuntojen omistus	87
---	----

Miten Etlan Suhdanne ja Toimialakatsaus tehdään?	95
---	-----------

Toimiala- katsauksen yhteenveto

Toimialakatsauksen toimialaennusteet on tehty Etlan syyskuussa julkaistun syksyn Suhdanne-makroennusteen yhteydessä. Toimialakatsaus sisältää yksityiskohtaista tietoa eri toimialoilta. Se kattaa teknologiateollisuuden, metsäteollisuuden, kemiateollisuuden ja elintarviketeollisuuden, rakentamisen sekä yksityisen palvelusektorin.

KOKO TEHDASTEOLLISUUDEN tuotos kasvaa Etlan ennusteen mukaan tänä vuonna neljä prosenttia ja ensi vuonna kolme prosenttia. Arvonlisäys kasvaa vastaavasti reilut seitsemän ja reilut kaksi prosenttia.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvo nousi Tullin tilastojen mukaan kuluvan

vuoden tammi-elokuussa lähes 12 prosenttia vuoden takaisesta. Ennustemme mukaan sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotoksen määrä lisääntyy 7 prosenttia tänä vuonna ja 4 prosenttia ensi vuonna.

Kone- ja metallituoteteollisuuden vientitilaukskannan arvo oli syyskuun lopulla 14 pro-

Toimialojen osuudet Suomen teollisuuden jalostusarvosta, bkt:sta ja tavaraviennistä, %

	Teollisuuden jalostusarvo	Bruttokansantuote	Tavaravienti
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	15,7	3,2	11,9
Metallien jalostus	3,3	0,7	13,2
Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus	23,1	4,7	25,8
Paperiteollisuus	6,2	1,3	13,7
Puutuoteteollisuus	2,8	0,6	4,2
Kemianteollisuus	14,4	2,9	18,5
Elintarviketeollisuus	6,9	1,4	2,5
Rakennusaineteollisuus	2,8	0,6	0,9

Käyvin hinnoin vuonna 2020. Lähteet: Tilastokeskus, Tulli.

senttia korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin ja 6 prosenttia korkeammalla tasolla kuin edellisellä neljänneksellä. Arviomme mukaan koneiden ja laitteiden tuotannon määrä kasvaa tänä vuonna reilut 3 prosenttia, ja ensi vuonna kasvu kiihtyy edelleen. Metallituotteiden tuotanto puolestaan kasvaa tänä vuonna runsaan prosentin. Vuosina 2022–2023 tuotanto lisääntyy ennustemme mukaan puolisen prosenttia vuodessa.

Kulkuneuvoteollisuuden viennin määrä kasvaa syyskuussa julkaistun ennustemme mukaan tänä vuonna noin 15 prosenttia ja vuonna 2022 yhä noin 13 prosenttia. Kulkuneuvojen osuus koko tavaraviennin arvosta oli kuluvan vuoden tammi–elokuussa melkein 7 prosenttia. Arviolta noin puolet Uudenkaupungin autotehtaan tuotannosta menee Saksan kautta

Yhdysvaltoihin. Uudenkaupungin autotehtaalte valmistui myös syyskuun puolivälissä Valmet Automotiven toinen akkutehdas (toinen toimii Salossa). Lähivuosina akkujärjestelmien liikevaihto voi jopa saavuttaa ajoneuvovalmistuksen liikevaihdon.

Viime vuoden nollakasvun jälkeen **metallien jalostuksen** toimialan tuotoksen määrä kasvaa tänä vuonna kahdeksan prosenttia (arvonlisäys 30 prosenttia). Toisaalta ensi vuonna kasvu jää tuotoksen osalta uudelleen nollan tuntumaan.

Metsäteollisuuden osuus Suomen koko tavaraviennin arvosta oli 20 prosenttia kuluvan vuoden tammi–elokuussa. Paperiteollisuuden osuus (ml. kartonki ja paperimassa) oli runsaat 14 prosenttia, ja sen viennin arvo nousi 14 prosenttia edellisvuodesta. Arvioimme koko toimialan (ml. kartonki ja sellu) tuotoksen määrän

Toimialojen arvonlisäyksen määrän muutos 2019–2023, %

	2019	2020	2021 ^E	2022 ^E	2023 ^E
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	6,0	16,9	5,5	3,4	2,2
Metallien jalostus	-0,1	1,6	30,7	5,4	1,4
Koneet, metallituotteet ja kulkuneuvot	-0,1	-2,5	5,4	2,2	1,4
Paperiteollisuus	-0,4	-3,0	5,7	-0,3	0,9
Puuteollisuus	-13,5	1,6	10,0	3,0	1,8
Kemianteollisuus	15,4	-11,4	7,1	2,9	-2,2
Elintarviketeollisuus	2,1	-2,6	1,5	-0,1	0,8
Rakennusaineteollisuus	-1,2	-0,5	10,0	-0,6	1,2
Rakentaminen	-5,1	-4,1	-0,5	1,8	1,6
Kauppa	1,6	3,2	3,8	1,9	1,8
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	2,3	-33,5	8,0	20,3	6,5
Kuljetus ja varastointi	2,2	-25,8	1,8	13,7	8,2
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	-7,6	-1,3	4,5	1,3	1,0
Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta	3,9	-0,4	4,2	3,4	2,3

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

kasvavan tänä vuonna noin 6 prosenttia ja seuraavina vuosina noin puolitoista prosenttia.

Kemianteollisuudessa arvonlisäyksen määrän selvä aleneminen viime vuonna kääntyy tänä vuonna noin seitsemän prosentin kasvuun kemikaalien, kemiallisten tuotteiden ja lääketeknologian sekä kumi- ja muovituotteiden valmistuksen vetämänä. Sen sijaan öljynjalostus on vielä miinuksella Nesteen huoltoseisokin seurauksena. Ensi vuonna kemianteollisuuden kasvu on maltillisempaa, noin kolme prosenttia.

Etlän ennusteen mukaan **rakentamisen** arvonlisäys jää tänä vuonna suunnilleen viime vuoden tasolle mutta kääntyy ensi vuonna keskimäärin vajaan kahden prosentin kasvuun. **Rakennusaineteollisuudessa** kehitys on kuitenkin huomattavasti tätä parempaa tänä vuonna, kun taas ensi vuonna osat kääntyvät.

Tässä katsauksessa tarkasteltujen yksityisten palvelualojen kehitys on ollut pandemian aikana hyvin erilaista. Keskimäärin vähittäiskauppa sekä informaatio- ja viestintäpalvelut ovat pärjänneet hyvin, joskin niidenkin sisällä on toimintaa, jota pandemia kohteli kaltoin. Sen sijaan majoitus- ja ravitsemisala, liikennetoimiala sekä matkailuun liittyvät palvelut ovat olleet pandemiasta eniten kärsineiden joukossa. Kysynnän normalisoituessa toimialojen kysyntätilanne palautuu käänteisesti siihen nähden, mitä pandemian aikana tapahtui. Palautuminen kestää kuitenkin alasta riippuen jopa suunnilleen koko ennustejakson. Lisäksi pandemian ajoittainen paheneminen voi aiheuttaa rajoitusten kiristämistä uudelleen ja siten kysynnän väliaikaista alenemista,

kuten loppusyksyllä 2021 on koettu. Uudet rajoitukset koettelevat eniten juuri niitä palveluja, joita pandemia on muutenkin koetellut pahiten.

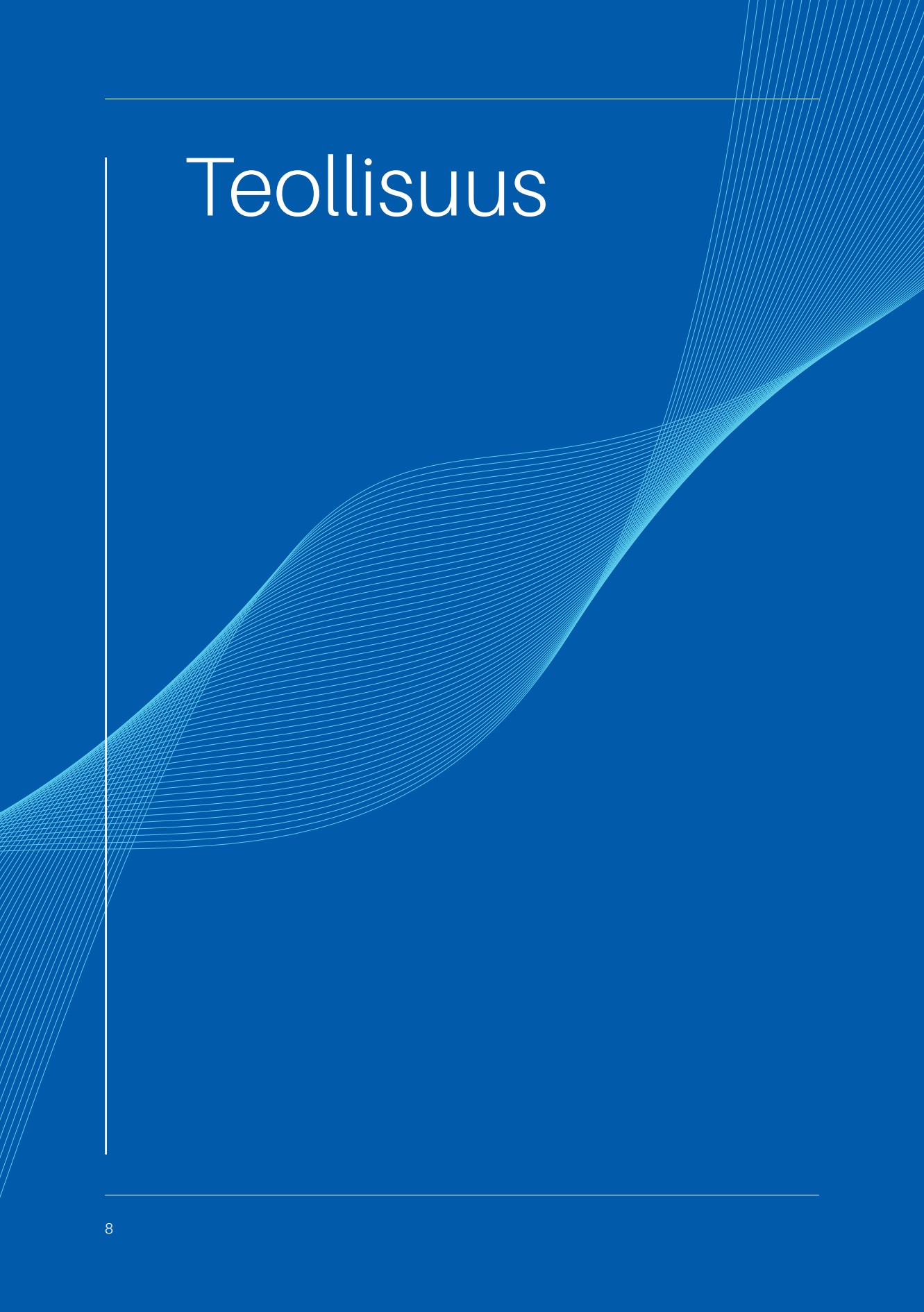
Kaupan alalla moottoriliiketoiminta on elpynyt päättyvän vuoden aikana selvästi. Uusien autojen myynti on kuitenkin kärsinyt niiden tuotannon ongelmista. Myös vähittäiskaupan kova tahti on jatkunut. Ennustemme mukaan toimialojen tilanne normalisoituu vuoden 2022 aikana.

Kuljetus ja varastointi sekä **majoitus- ja ravitsemisala** ovat alkaneet toipua rokotekattavuuden myötä kuluvan vuoden aikana. Vuosikeskiarvoina tarkasteltuna voimakkain elpymisen tapahtuu vuoden 2022 aikana olettaen, ettei pandemia aiheuta merkittäviä negatiivisia yllätyksiä. Toipuminen jatkuu kuitenkin vielä vuonna 2023.

Kiinteistöala on suhteellisen vakaan ja rauhallisen kasvun ala, johon pandemia ei kokonaisuutena ottaen suuresti vaikuttanut. Siten elpymisenkään ei näy merkittävänä nousuna.

Ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa sekä **hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa** oli pandemian aikana huomattavia alakohtaisia eroja. Monet toiminnot, kuten mainos- ja työllistämistoiminta, ovat jo pitkälti palautuneet, mutta erityisesti matkatoimistojen liikevaihdon määrä oli alkusyksystä vielä huomattavasti normaalia pienempää. Ennustemme mukaan elpyminen on jo tänä vuonna keskimäärin ollut voimakasta, mutta jatkuu edelleen vuoteen 2023 erityisesti matkailuun liittyvien palvelujen osalta. •

Teollisuus

The background is a solid blue color. A series of thin, white, curved lines sweep across the page from the bottom left towards the top right, creating a sense of motion and depth. A thin white vertical line is positioned on the left side, and a thin white horizontal line is at the top. The word 'Teollisuus' is written in a clean, white, sans-serif font in the upper left quadrant.

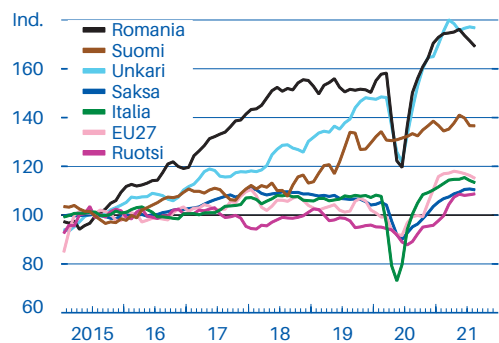
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotanto ylittää EU-maissa selvästi koronapandemiaa edeltäneen tason

Koronapandemian negatiivinen vaikutus sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotantoon EU-maissa jäi viime vuonna keskimäärin suhteellisen pieneksi. Siitä huolimatta EU27-maiden tuotantomäärä kohosi kuluvin vuoden tammi-

elokuussa kausitasoitettuna 21 prosenttia vuoden takaisesta. Suomessa koronapandemia ei näkynyt ollenkaan toisen neljänneksen tuotantoluvuissa vuonna 2020. Tammi-elokuussa 2021 alan tuotanto lisääntyi 4 prosenttia viimevuotisesta. Unkarissa tuotanto nousi 28 prosenttia, Italiassa 24 prosenttia, Romaniassa 21 prosenttia, Ruotsissa 17 prosenttia ja Saksassa 13 prosenttia.

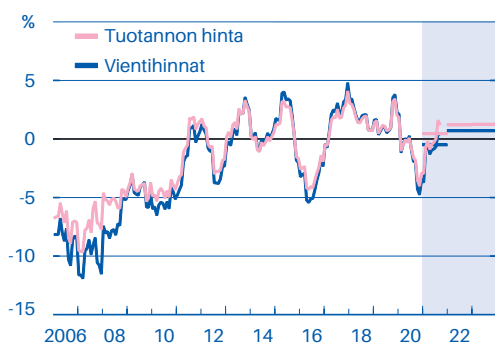
Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotanto, 2015=100, kausitas., 3kk lka

Lähteet: Eurostat, Tilastokeskus.

ETLA S21.2/adl08

Hintojen muutos

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S21.2/adl07

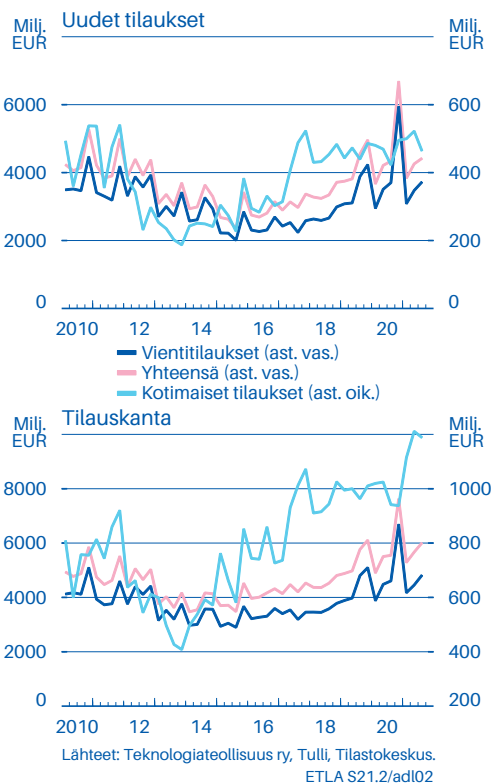
Romanian, Liettuan, Puolan ja Bulgarian sähkö- ja elektroniikkatuotteiden valmistusmäärät ovat kohonneet huomattavasti vuodesta 2010, kun monet maat ovat siirtäneet tuotantoaan halvemman kustannustason maihin. Tuotanto sukelsi vuoden 2020 toisella neljänneksellä Romaniassa, Puolassa ja Bulgariassa, mutta Liettuassa koronapandemia ei laisinkaan vaikuttanut tuotantolukuihin. Puolassa tuotanto lisääntyi kuluvan vuoden tammi-elokuussa peräti 40 prosenttia vuoden takaisesta. Bulgariassa valmistusmäärä nousi 30 prosenttia ja Liettuassa 18 prosenttia.

Arvioimme syyskuussa, että toimialan tuotos Suomessa lisääntyy 7 prosenttia tänä vuonna ja 4 prosenttia ensi vuonna. Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotannosta valtaosa menee vientiin. Toimiala jaetaan elektroniikkatuotteisiin (C26) sekä sähkökoneisiin ja -laitteisiin (C27).

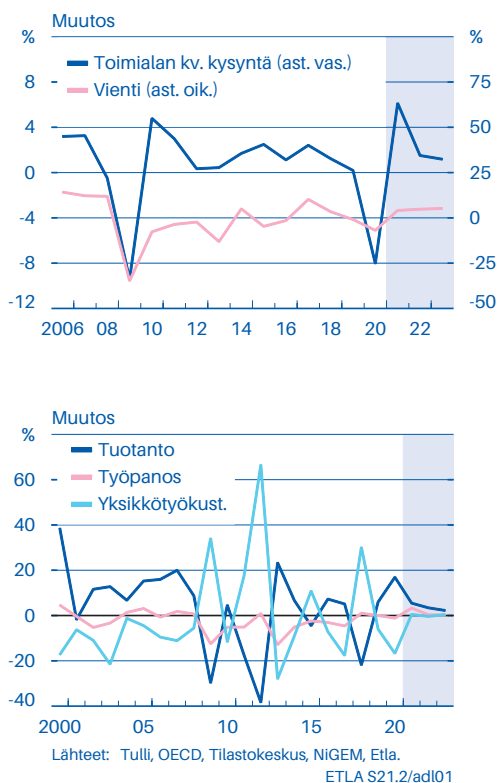
Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden (toimiala C26) osuus koko tavaraviennin arvosta oli kuluvan vuoden tammi-elokuussa 5,5 prosenttia. Sähkölaitteiden (toimiala C27) osuus oli 6,2 prosenttia.

Teknologiaeteollisuus ry:n mukaan sähkö- ja elektroniikkateollisuus työllisti Suomessa ku-

Uudet tilaukset ja tilauskanta

Kysyntä, vienti ja tuotanto

luvan vuoden syyskuun lopussa 39 300 työntekijää, mikä oli noin 1 100 enemmän kuin edellisvuonna keskimäärin. Henkilöstön määrä toimialan kotimaisissa yrityksissä nousi siten 2,8 prosenttia. Ulkomaisesta henkilöstöstä noin 70 prosenttia työskentelee kehittyvissä maissa Aasiassa, Afrikassa, Lähi-idässä, Keski- ja Itä-Euroopassa sekä Latinalaisessa Amerikassa.

Tietokoneiden ja niiden oheislaitteiden vienti kasvoi tammi-elokuussa arvoltaan kolmanneksen edellisvuodesta

Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli kuluvan vuoden tammi-elokuussa 47 prosenttia.

Mittaus-, testaus- ja navigointilaitteet ovat elektroniikkatuotteiden (toimiala C26) suurin alatoimiala. Niiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli kuluvan vuoden tammi-elokuussa 17 prosenttia ja niiden viennin arvo kasvoi 10 prosenttia edellisvuodesta.

Viestintälaitteiden (toimiala C263) osuus sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli tammi-elokuussa vajaat 10 prosenttia.

Niiden viennin arvo lisääntyi 19 prosenttia edellisvuodesta. Säteilylaitteiden sekä sähkölääkintä- ja sähköterapialaitteiden osuus oli vajaat 7 prosenttia. Niiden vienti lisääntyi arvoltaan vajaat 4 prosenttia.

Tietokoneiden ja niiden oheislaitteiden osuus oli vajaat 6 prosenttia. Tuoteryhmän viennin arvo oli 31 prosenttia vuoden takaista suurempi. Tietokoneiden vienti on lähes kokonaan jälleenvientiä. Elektronisten komponenttien ja piirilevyjen osuus oli vajaat 5 prosenttia ja niiden vienti kasvoi arvoltaan 20 prosenttia edellisvuodesta.

Paristojen ja akkujen vienti kasvaa voimakkaasti

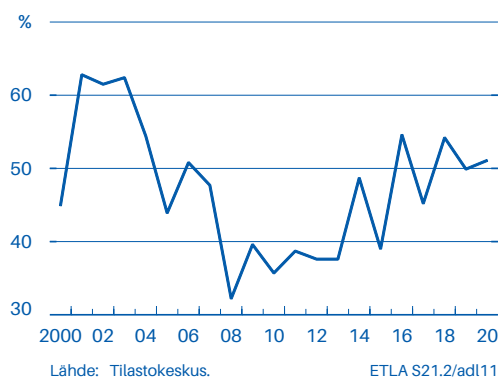
Sähkölaitteiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli kuluvan vuoden tammi-elokuussa 53 prosenttia.

Sähkömoottorit, -generaattorit ja -muuntajat ovat sähkölaitteiden suurin alatoimiala. Niiden osuus koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvosta oli kuluvan vuoden tammi-elokuussa 33 prosenttia. Ryhmän vienti väheni prosentin vuoden takaisesta. Sähköjohtojen ja

Työn tuottavuus

Omavaraisuusaste

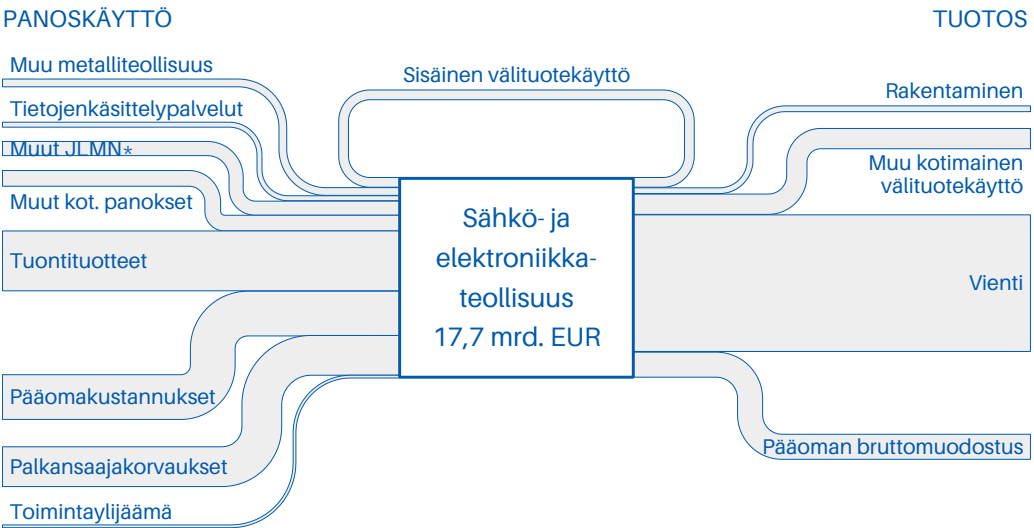
kytkentälaitteiden osuus oli 7,3 prosenttia, niiden viennin arvo nousi 5 prosenttia. Paristojen ja akkujen viennin arvo kohosi 127 prosenttia, ja

niiden osuus oli 3,6 prosenttia. Sähkölamppujen ja -valaisimien viennin arvo kohosi 24 prosenttia, ja niiden osuus oli vajaat 3 prosenttia.

Keskeiset tunnusluvut								
Pääomatavararyhmä	% -muutos						Keskimäärin	
	2018	2019	2020	2021 ^E	2022 ^E	2023 ^E	2016-20	2021-25 ^E
Vienti	3,4	-0,9	-6,9	4,1	4,8	5,2	0,7	4,7
Vientihinta	0,9	1,5	-1,6	-0,5	0,7	0,7	0,2	0,5
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-21,9	6,0	16,9	5,5	3,4	2,2	2,7	3,8
Työpanos	1,0	0,0	-1,1	3,3	0,4	0,3	-1,6	0,8
Työn tuottavuus	-22,6	6,0	18,3	2,1	3,0	2,0	4,5	3,0
Pääomavaltuistuminen	-5,8	-5,2					-4,0	
Kokonaistuottavuus	-17,8	11,8					5,0	

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden hyödykevirrat vuonna 2020

Muut JLMN* = Informaatio ja viestintä; Kiinteistöalan toiminta; Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; Hallinto- ja tukipalvelutoiminta paitsi tietojenkäsittelypalvelut.
Lähde: Tilastokeskus.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden vienti kasvaa tänä vuonna odotettua enemmän

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin arvonnousu Tullin tilastojen mukaan kuluvan vuoden tammi-elokuussa 11,7 prosenttia vuoden takaisesta. Arvioimme syyskuussa, että koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden viennin määrä kääntyy tänä vuonna noin 4 prosentin kasvuun, mutta nyt marraskuussa näyttää siltä, että kasvua kertyy selvästi tätä enemmän.

Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden vientimäärä (toimiala G26) väheni viime vuonna 5,8 prosenttia. Tammi-elokuussa 2021 vientimäärä kohosi laskelmiemme mukaan peräti 18 prosenttia vuoden takaisesta. Arvioimme, että kasvuvauhti on hidastumassa ja

alan vienti kasvaa noin 11 prosenttia tänä vuonna. Ensi vuonna vientimäärä lisääntyy arviolta 6 prosenttia.

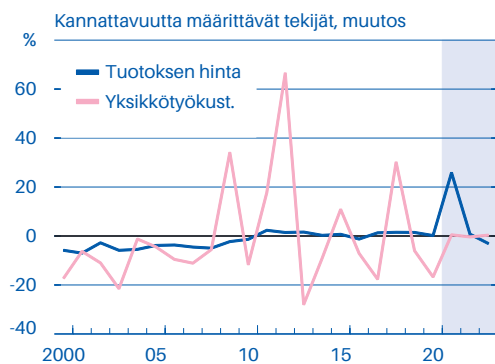
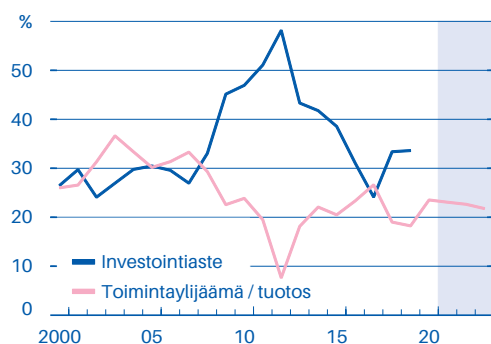
Elektroniikka- ja sähköteollisuus

Vientiosuudet alueittain tammi-elokuu 2021, %

	Arvo, milj. e	Osuus, %	Muutos, %
Tietokoneet, elektroniset ja optiset tuotteet			
Kaikki maat	2 291	100,0	16
Eurooppa	1 146	50,0	9
EU27	829	36,2	12
Euroalue	571	24,9	10
Kaukoit	629	27,5	30
Lähi- ja Keski-itä	46	2,0	-14
Pohjois-Amerikka	354	15,5	24
Yhdysvallat	326	14,2	25
Kiina	257	11,2	6
Venäjä	165	7,2	2
Alankomaat	144	6,3	11
Saksa	141	6,2	8
Sähkölaitteet			
Kaikki maat	2 600	100,0	9
Eurooppa	1 707	65,6	19
EU27	1 338	51,5	20
Euroalue	925	35,6	21
Kaukoit	422	16,2	1
Pohjois-Amerikka	211	8,1	6
Etelä-Amerikka	78	3,0	17
Afrikka	51	2,0	0
Saksa	428	16,5	52
Yhdysvallat	182	7,0	2
Ruotsi	180	6,9	21
Kiina	144	5,5	32
Italia	113	4,3	17

Lähde: Tulli.

Investoinnit ja kannattavuus

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S21.2/adl09

Sähkölaitteiden viennin määrä (toimiala C27) supistui viime vuonna 8 prosenttia. Tammi-elokuussa 2021 toimialan viennin määrä kasvoi 8,7 prosenttia. Arvioimme syyskuussa, että alan vienti lisääntyy tänä vuonna noin 4 prosenttia, mutta näyttää nyt kasvavan jonkin verran tätä enemmän.

Teknolomiteollisuuden tilauskantatiedustelun mukaan elektroniikka- ja sähköteollisuuden (tietoliikennelaitteet, sähkökoneet, terveysteknologia) uusien vientitilausten arvo nousi heinä-syyskuussa prosentin edellisvuoden kolmannelta neljännekseltä. Uusien vientitilausten arvo kohosi kuitenkin 7 prosenttia kuluvan vuoden edellisestä neljänneksestä. Syyskuun lopussa kertyneen tilauskannan arvo oli 5 prosenttia edellisvuotista suurempi. Edellisestä neljänneksestä kertyi 8 prosenttia kasvua. •

Toimiala valmistaa tietoliikennelaitteita, sähkökoneita, instrumentteja ja konttorikoneita.

Toimialan osuus Suomen ¹	%
teollisuuden jalostusarvosta	15,7
bruttokansantuotteesta	3,2
tavaraviennistä	11,9

¹ Käyvin hinnoin vuonna 2020.

Suurimmat yritykset vuonna 2019

	Liikevaihto ¹ milj. e	Henkilöstö ¹
Oyj Nokia Abp	23 315	98 300
ABB Oy	2 237	4 760
HMD Global konserni	1 700	500
PKC Group konserni	1 160	22 600
Scanfil	579	3 530

¹ Globaali.

Metallien jalostus

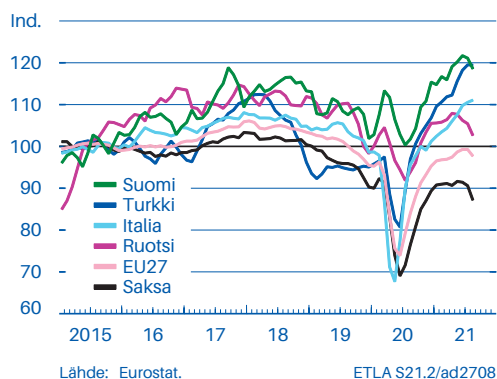
Suomessa metallien jalostuksen tuotannon 11 prosentin kasvu tammi-elokuussa jäi alle EU-maiden keskimääräisen kasvun

Maaailman suurimmat teräksen tuottajamaat ovat Kiina, Intia, Japani, Venäjä, Yhdysvallat, Etelä-Korea, Turkki, Saksa, Brasilia ja Iran. Näiden kymmenen maan yhteenlaskettu osuus ko-

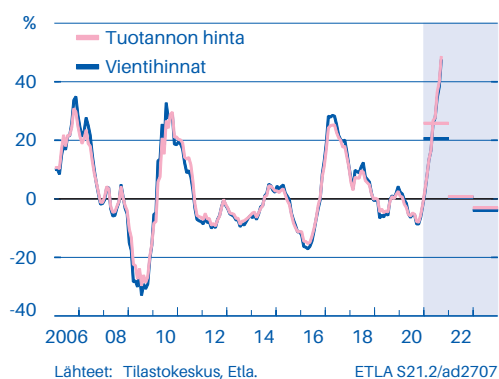
ko maailman tuotannosta oli kuluvan vuoden tammi-syyskuussa 83,2 prosenttia. Aasian (ml. Oseania) osuus koko maailman teräksen tuotannosta oli 73 prosenttia. Kiinassa valmistettiin 55,2 prosenttia koko maailman tuotannosta.

EU27-maiden osuus teräksen tuotannosta oli kuluvan vuoden tammi-syyskuussa 7,9 pro-

Metallien jalostuksen tuotanto, 2015=100, kausitas., 3kk lka

Hintojen muutos

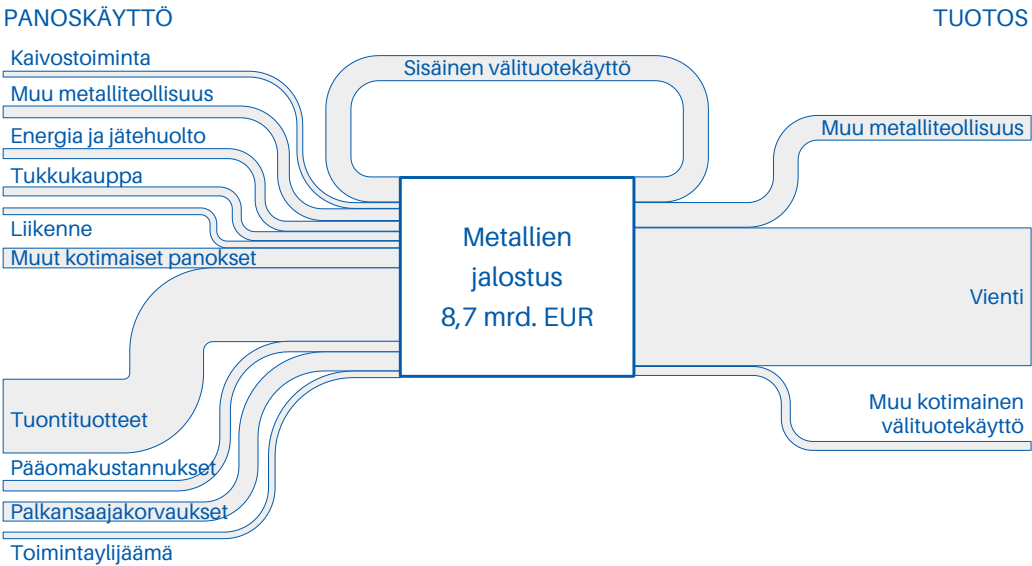
senttia. Euroopan unionin suurimmat valmistajat ovat Saksan lisäksi Italia, Ranska, Espanja ja Puola. Suomi on suhteellisen pieni tekijä, mutta

se mahtuu kuitenkin maailman 40 suurimman teräksen tuottajamaan joukkoon. Vuonna 2020 Suomi putosi sijalle 38.

Keskeiset tunnusluvut								
Pääomatavararyhmä	%muutos						Keskimäärin	
	2018	2019	2020	2021 ^E	2022 ^E	2023 ^E	2016-20	2021-25 ^E
Vienti	8,2	2,4	-8,0	7,9	1,1	2,0	2,6	3,5
Vientihinta	4,3	-2,0	-3,9	20,6	0,6	-3,9	0,2	2,7
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-7,5	-0,1	1,6	30,7	5,4	1,4	7,6	8,4
Työpanos	1,5	0,5	-3,5	-0,2	-0,7	-0,6	-0,6	-0,6
Työn tuottavuus	-8,9	-0,6	5,3	30,9	6,2	2,0	8,3	9,0
Pääomavaltaituminen	-1,7	-1,0					-1,1	
Kokonaistuottavuus	-7,3	0,4					10,2	

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

Metallien jalostuksen hyödykevirrat vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S21.2/a13f

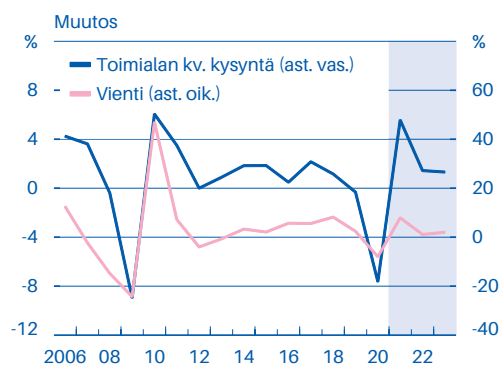
Kansainvälisen teräsjärjestön (World Steel Association) tilastojen mukaan koko maailman teräksen tuotanto kohosi kuluvan vuoden tammi-syyskuussa 8 prosenttia viimevuotisesta. EU27-maiden tuotanto lisääntyi keskimäärin 20 prosenttia vuodentakaisesta. Saksassa tuotanto nousi 16 prosenttia.

Kiinan tuotanto kasvoi 2 prosenttia tammi-syyskuussa. Intiassa teräksen valmistus nousi 23 prosenttia ja Etelä-Koreassa 7 prosenttia vuodentakaisesta. Japanissa nousua oli 18 prosenttia. Yhdysvalloissa tuotanto kohosi 20 prosenttia viimevuotisesta. Venäjällä tuotanto lisääntyi 6 prosenttia.

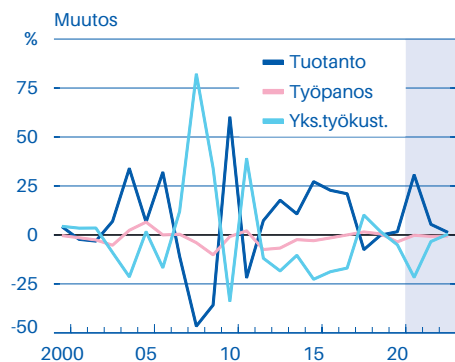
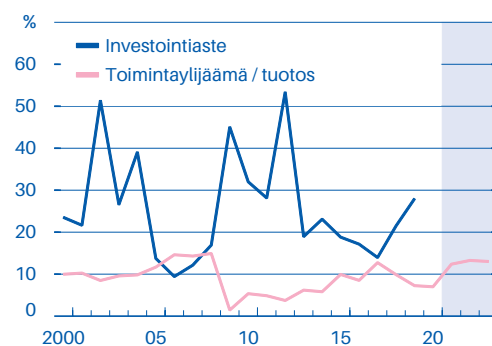
Metallien jalostuksen tuotantomäärä kasvoi kuluvan vuoden tammi-elokuussa EU27-maissa keskimäärin 16 prosenttia viimevuotisesta. Turkissa tuotanto kohosi 27 prosenttia ja Italiassa 25 prosenttia. Saksassa metallien jalostuksen tuotanto nousi tammi-elokuussa 12 prosenttia edellisvuodesta. Suomessa tuotanto lisääntyi 11 ja Ruotsissa 7 prosenttia.

Etlä arvioi syyskuussa julkaistussa ennusteessaan, että Suomen metallien jalostuksen tuotos kasvaa 8 prosenttia vuonna 2021 mutta lisääntyy vain puolisen prosenttia vuonna 2022.

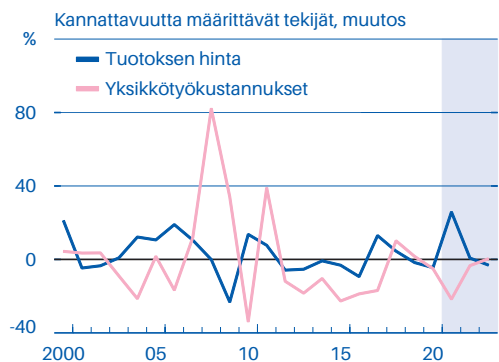
Kysyntä, vienti ja tuotanto

Investoinnit ja kannattavuus

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tulli, NIGEM, Etlä.
ETLA S21.2/ad2701

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.
ETLA S21.2/ad2709

Kehittyneiden maiden teräksen kulutus yltää vuonna 2022 pandemiaa edeltäneelle tasolle

Rakennussektori (ml. infrastruktuuri) on suurin teräksen loppukäyttäjä, sen osuus koko maailman teräksen tuotannosta on hieman yli puolet. Noin 15 prosenttia käytetään mekaanisten koneiden valmistamiseen, noin 12 prosenttia autoteollisuuteen ja noin 11 prosenttia metallituotteisiin. Muiden kulkuneuvojen osuus teräksen kulutuksesta on noin 5 prosenttia, sähkölaitteiston 3 prosenttia ja kulutustavaroiden niin ikään 3 prosenttia.

Kansainvälinen teräsjärjestö (The World Steel Association) raportoi lokakuussa 2021, että koko maailman teräksen kulutus lisääntyi 0,1 prosenttia vuonna 2020 covid-19-kriisistä huolimatta. Syy tähän oli yllättävän vahva elpyminen Kiinassa. Muualla maailmassa kysyntä supistui 10 prosenttia. Järjestö arvioi lokakuussa, että teräksen kysyntä kasvaa 4,5 prosenttia vuonna 2021 ja 2,2 prosenttia vuonna 2022. Ennuste perustuu oletukseen, että kulutus tärkeimmissä kysyntämaissa on normalisoitumassa rokotus-

kattavuuden noustessa. Pois lukien Kiina, koko maailman teräksen kulutus kasvaa ensi vuonna 4,7 prosenttia.

Kiinassa teräksen kysyntä vähenee prosentin vuonna 2021 ja jää vuonna 2022 edellisvuoden lukemiin. Investoinnit infrastruktuuriin ovat jääneet vähäisiksi, ja rakennussektorin aktiviteetti on hidastunut. Koko Aasian kysyntä kasvaa 1,9 prosenttia tänä vuonna ja 1,1 prosenttia ensi vuonna.

Kehittyneiden talouksien teräksen kysyntä elpyy tuntuvasti, vaikka toimitusketjuissa onkin ongelmia. Kasvua kertyy 12,2 prosenttia vuonna 2021. Ensi vuonna kulutus nousee 4,3 prosenttia ja yltää siten pandemiaa edeltäneelle tasolle.

Metallien jalostus

Vientiosuudet alueittain tammi-elokuu 2021, %

	Arvo, milj. e	Osuus, %	Muutos, %
Kaikki maat	6 318	100,0	26
Eurooppa	5 457	86,4	29
EU27	4 210	66,6	32
Euroalue	3 074	48,7	28
Kaukoita	547	8,7	13
Pohjois-Amerikka	224	3,5	2
Alankomaat	1 050	16,6	7
Saksa	986	15,6	22
Ruotsi	684	10,8	45
Sveitsi	498	7,9	22
Italia	434	6,9	95
Venäjä	336	5,3	34
Ranska	235	3,7	69
Puola	231	3,7	44
Japani	221	3,5	27
Yhdysvallat	186	2,9	-4

Lähde: Tulli.

Toimiala valmistaa rautaa, terästä, rautaseoksia, putkia, värimetalleja ja valumetalleja.

Toimialan osuus Suomen ¹	%
teollisuuden jalostusarvosta	3,3
bruttokansantuotteesta	0,7
tavaraviennistä	13,2

¹ Käyvin hinnoin vuonna 2020.

Suurimmat yritykset vuonna 2019

	Liikevaihto ¹ milj. e	Henkilöstö ¹
Outokumpu konserni	6 403	10 400
SSAB Suomi Oy	2 350	4 940
Norilsk Nickel Harjavalta Oy	1 020	299
Luvata konserni	566	1 400
Freeport Cobalt Oy	460	452

¹ Globaali.

Yhdysvalloissa teräksen kulutus kasvaa tänä vuonna 15,3 prosenttia varsinkin autoteollisuuden vahvan elpymisen ansiosta. Asuntorakentaminen on hidastumassa. Ensi vuonna teräksen kulutus kasvaa 5,7 prosentin vauhtia.

EU:ssa, ja vielä Iso-Britannia mukaan lukien, elpyminen kaikissa terästä paljon käyttävissä sektoreissa vauhdittaa teräksen kysynnän 12,7 prosentin kasvuun tänä vuonna. Vuonna 2022 kysyntä pysyy edelleen vahvana ja lisääntyy 5,5 prosenttia. Saksan kasvuluku tälle vuodelle on 10 prosenttia ja ensi vuodelle 13,3 prosenttia.

Teräksen kysyntä kasvaa tänä vuonna Japanissa 10,2 prosenttia ja Etelä-Koreassa 9,1 prosenttia, kun auto- ja telakkateollisuus elpyy koronapandemian aiheuttamasta laskusta. Maiden ensi vuoden vastaavat kasvuluvut ovat 2,1 ja 1,5 prosenttia.

Kehittyvät taloudet ovat yleisesti ottaen olleet huonommin varustautuneita selviämään pandemiasokista. Kotimaan kysyntä putosi nopeasti, vienti pysähtyi ja matkailu sukelsi. Intiassa lockdown oli laajempi kuin useimmissa muissa maissa. Teräksen kysyntä kehittyvissä maissa (pl. Kiina) kohoaa 11 prosenttia vuonna 2021 ja 5 prosenttia vuonna 2022.

Metallien jalostuksen vientihinnat ovat ennätyskorkeat

Vuonna 2020 Suomen metallien jalostuksen vientimäärä jäi 8 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi. Viennin laskuun vaikuttavat sekä koronakriisi että kaasuputkitoimitusten loppuminen. Kaasuputkitoimitukset Nord Stream 2 -hankkeeseen alkoivat vuoden 2018 viimeisellä neljänneksellä, jolloin metallien jalostuksen vienti kasvoi voimakkaasti. Vuonna 2019 kaasuputkia vietiin kaiken kaikkiaan 964 miljoonan euron arvosta.

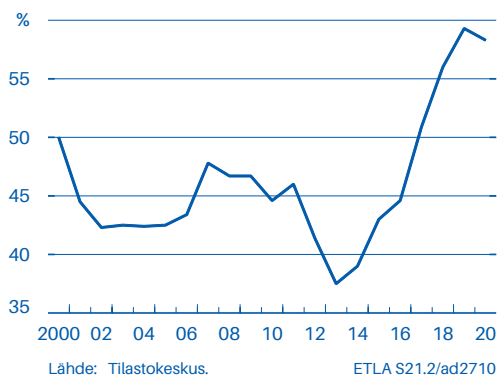
Nord Stream 2 -hankkeen oli määrä valmistua vuoden 2019 loppuun mennessä, mutta kaasuputkia rakentava sveitsiläisyhtiö keskeytti työt samana vuonna joulukuun lopulla ja vetäytyi kokonaan hankkeesta, kun se joutui Yhdysvaltojen pakotteiden kohteeksi. Kaasuputken rakennustyöt jatkuivat pitkän tauon jälkeen kuluvan vuoden tammikuussa. Hanke valmistui lopulta syyskuussa 2021. Kaasutoimitukset Saksaan on tarkoitus aloittaa vuoden lopulla.

Suomen metallien jalostuksen vientimäärä nousi kuluvan vuoden tammi-elokuussa 5 prosenttia vuoden takaisesta. ETLA arvioi syyskuussa julkaistussa ennusteessaan, että alan vienti-

Työn tuottavuus

Omavaraisuusaste

määrä nousee tänä vuonna noin 8 prosenttia ja vuonna 2022 noin prosentin edellisvuodesta.

Arvioimme ennusteessamme, että metallien jalostuksen vientihinnat nousevat tänä vuonna 21 prosenttia viimevuotisesta. Toimialan vientihinnat kohosivat syyskuussa 5,8 prosenttia edelliskuukaudesta ja 48 prosenttia vuoden takaisesta. Ne ovat nyt ylittäneet edellisen huipulukeman, joka osui vuoden 2007 toukokuulle. Metallien jalostuksen vientihinnat olivat tammi-syyskuussa keskimäärin 23 prosenttia viimevuotista korkeammat.

Metallien jalostuksen toimiala työllisti syyskuun lopussa saman verran kuin viime vuonna keskimäärin

Teknologiateollisuus ry:n mukaan suomalaiset metallien jalostusyrietykset työllistivät kulu- van vuoden syyskuun lopussa 16 100 työnteki- jää Suomessa, mikä oli saman verran kuin viime vuonna keskimäärin. Ulkomaisesta henkilöstös- tä noin 70 prosenttia työskentelee Länsi-Euroo- passa ja Pohjois-Amerikassa. •

Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus

Kone- ja metallituoteteollisuus työllisti Teknologiateollisuus ry:n mukaan 135 500 henkilöä Suomessa syyskuun lopulla vuonna 2021, mikä oli noin 2 500 enemmän kuin edellisvuonna keskimäärin. Ulkomaisesta henkilöstöstä vajaa puolet sijaitsee kehittyneissä maissa Länsi-Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa.

Kone- ja metallituoteteollisuuden (koneet, metallituotteet, kulkuneuvot) uusien vientitilausten arvo kohosi heinä-syyskuussa 37 prosenttia vuoden takaisesta, mutta laski 13 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Kone- ja metallituoteteollisuuden vientitilauuskanta oli syyskuun lopulla 14 prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin ja 6 prosenttia korkeammalla tasolla kuin edellisellä neljänneksellä. Telakoiden osuus tilauuskannasta on suuri.

Koneiden ja laitteiden valmistus

Saksassa ja Suomessa alan tuotanto on tänä vuonna noussut keskim. vähemmän

EU27-maiden koneiden ja laitteiden tuotantomäärä oli kuluvan vuoden tammi-elokuussa kausitasoitettuna ja työpäiväkorjattuna keskimäärin 13 prosenttia edellisvuotista suurempi. Ruotsissa kasvua kertyi saman verran. Italiassa tuotanto nousi 19 prosenttia ja Ranskassa 16 prosenttia viimevuotisesta. Saksassa tuotanto lisääntyi keskimääristä vähemmän, 8 prosenttia. Suomessa alan tuotanto oli tammi-elokuussa vain vajaat 2 prosenttia vuoden takaista suurempi, mutta koronakuoppa olikin huomattavasti pienempi kuin muualla.

Etlä arvioi syyskuussa, että koneiden ja laitteiden tuotanto kääntyy tänä vuonna runsaan 3 prosentin kasvuun. Ensi vuonna kasvutahti kiihtyy hieman.

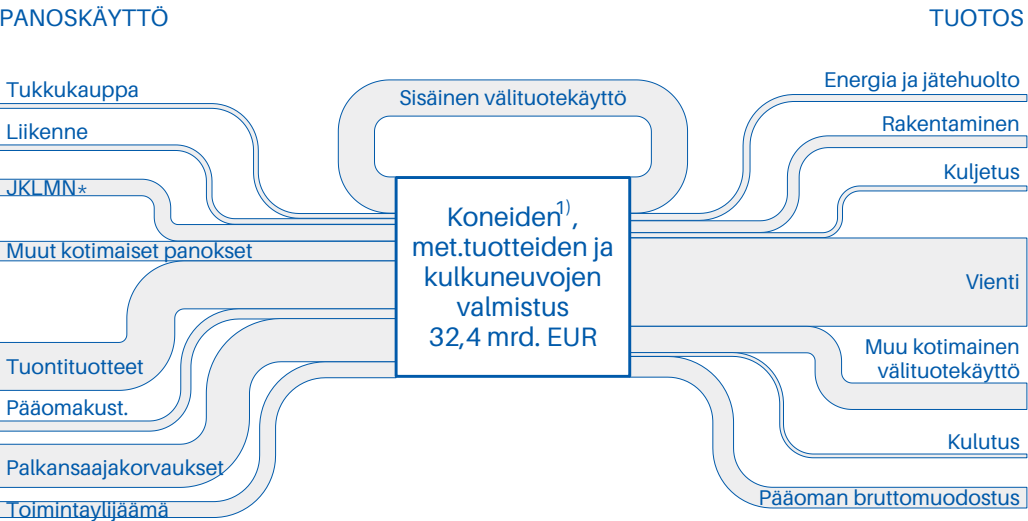
Koneiden ja laitteiden vienti lisääntyi tammi-lokuussa 4,2 prosenttia viimevuotisesta. Arvioimme syyskuussa, että koko vuoden kasvu-

luku asettuu noin 4 prosenttiin. Vuosina 2022–2023 alan viennin odotetaan kasvavan 3 prosentin tahtia.

Keskeiset tunnusluvut								
Pääomatavararyhmä	% -muutos						Keskimäärin	
	2018	2019	2020	2021 ^E	2022 ^E	2023 ^E	2016–20	2021–25 ^E
Vienti	1,9	9,9	-11,6	7,0	6,5	1,0	2,3	3,8
Vientihinta	0,7	1,2	1,1	2,7	0,7	0,0	1,0	0,9
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	5,2	-0,1	-2,5	5,4	2,2	1,4	1,8	2,8
Työpanos	2,9	1,8	-2,8	1,1	0,8	0,2	1,0	0,5
Työn tuottavuus	2,3	-1,9	0,3	4,3	1,5	1,2	0,8	2,3
Pääomavaltaituminen	-0,5	-0,4					-0,5	
Kokonaistuottavuus	2,8	-1,5					1,4	

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etlä.

Koneiden, met.tuotteiden ja kulkuneuvojen valmistuksen hyödykevirrat vuonna 2020

*JKLMN = Informaatio ja viestintä; Rahoitus- ja vakuutus toiminta; Kiinteistöalan toiminta; Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; Hallinto- ja tukipalvelutoiminta.
1) ml. koneiden korjaus. Lähde: Tilastokeskus.

Metallituotteiden valmistus

Metallituotteiden tuotanto kasvaa Liettuassa ja Puolassa huomattavasti nopeammin kuin EU:ssa keskimäärin

Metallituotteiden tuotanto nousi kuluvan vuoden tammi-elokuussa EU27-maissa keskimäärin 16 prosenttia vuoden takaisesta. Ruotsissa tuotanto lisääntyi 13 prosenttia ja Saksassa 12 prosenttia. Puolassa tuotanto kohosi peräti 22 prosenttia ja Liettuassa 21 prosenttia. Suomessa metallituotteiden tuotanto nousi kausitasoitettuna 2 prosenttia vuodentakaisesta.

Arvioimme syyskuussa, että metallituotteiden tuotanto Suomessa kasvaa tänä vuonna runsaan prosentin. Vuosina 2022–2023 tuotanto lisääntyy puolisen prosenttia.

Kulkuneuvojen valmistus

Kulkuneuvojen viennin määrä kasvaa ensi vuonna noin 13 prosenttia

Vuonna 2020 kulkuneuvojen osuus koko tavaraviennin arvosta oli 8,5 prosenttia. Mootoriajoneuvojen osuus kulkuneuvoteollisuuden

viennin arvosta oli 65 prosenttia ja muiden kulkuneuvojen osuus 35 prosenttia.

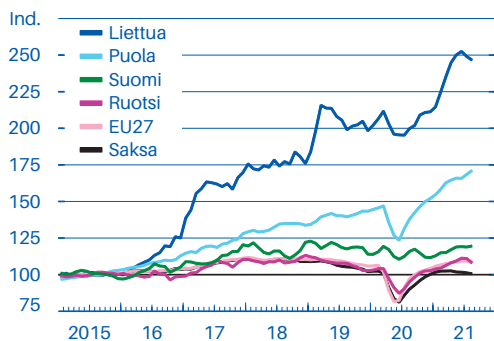
Kulkuneuvojen osuus koko tavaraviennin arvosta oli kuluvan vuoden tammi-elokuussa 6,7 prosenttia. Vuonna 2021 koko kulkuneuvoteollisuuden viennin määrä kasvaa noin 15 prosenttia ja vuonna 2022 noin 13 prosenttia.

EU-maiden uusista rekisteröinneistä bensiini- ja dieselautojen osuus oli 62 prosenttia tammi-syyskuussa

Euroopassa autojen suurimmat markkina-alueet ovat Saksa, Iso-Britannia, Venäjä, Ranska, Italia ja Espanja. Euroopassa oli 298 autotehdasta vuonna 2020, joista 196 Euroopan unionissa (EU27). Saksassa on 42 tehdasta, Ranskassa 31, Venäjällä 31, Isossa-Britanniassa 30 ja Italiasa 23 tehdasta. Espanjassa on 17 autotehdasta, Turkissa on 17, Puolassa on 16, Kazakstanissa on 7 ja Ukrainassa on 6 tehdasta. Autoteollisuus työllistää EU:ssa runsaat 11 prosenttia tehdasteollisuuden työntekijöistä.

Uusien henkilöautojen rekisteröinnit nousivat EU:ssa kuluvan vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana 6,6 prosenttia vuoden

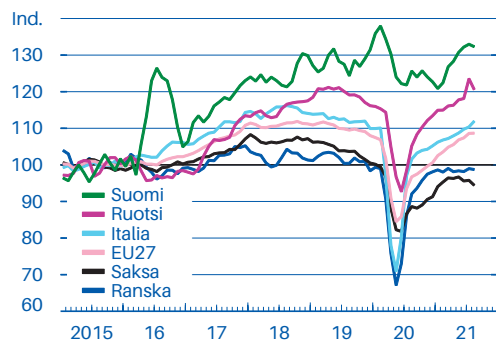
Metallituotteiden tuotanto, 2015=100, kausitas., 3kk lka

Lähde: Eurostat.

ETLA S21.2/ad28klm11

Koneiden ja laitteiden tuotanto, 2015=100, kausitas., 3kk lka

Lähde: Eurostat.

ETLA S21.2/ad28klm08

takaisesta. Bensiiniautojen osuus uusien henkilöautojen rekisteröinneistä EU:ssa oli vuoden 2021 tammi-syyskuussa 41,3 prosenttia ja dieselautojen 20,5 prosenttia. Akkutoimisten sähköautojen (BEV) osuus oli 7,6 prosenttia ja ladattavien hybridautojen (PHEV, plug-in hybridi) osuus oli 8,6 prosenttia. Tavallisten hybridautojen (HEV, ilman latausmahdollisuutta) osuus oli 19,4 prosenttia.

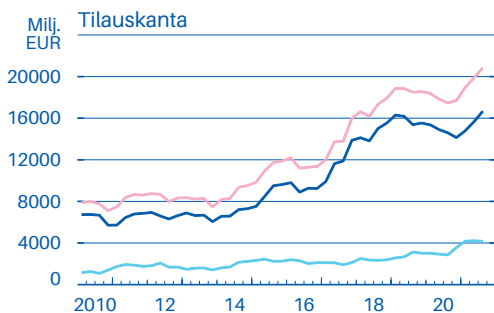
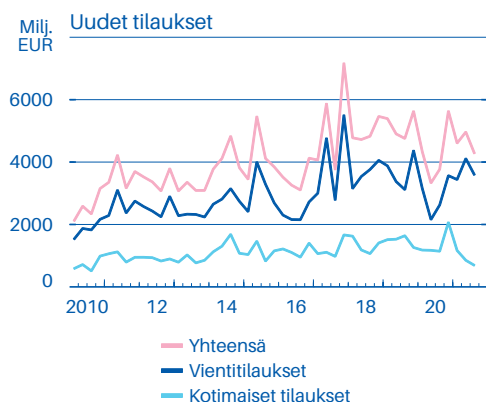
Autoteollisuuden akkuliiketoiminta kasvaa ripeästi

Uudenkaupungin autotehtaalla Mercedes-Benzin GLC-mallin tuotanto aloitettiin helmi-

kuussa 2017 ja Mercedes-Benz uuden A-sarjan autojen tuotanto käynnistyi heinäkuussa 2018. Uusi tuotantoennätys saavutettiin vuonna 2019, kun Uudenkaupungin tehtaalla valmistui 114 000 henkilöautoa. Vuoden 2022 alkupuoliskolla aloitetaan Lightyear One sähköautojen tuotanto. Arviolta noin puolet autotehtaan tuotannosta menee Yhdysvaltoihin Saksan kautta.

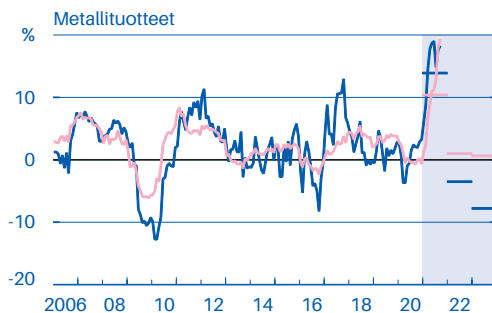
Autonvalmistuksen lisäksi Valmet Automotive on panostanut 48 voltin akkujen tuotantoon, sarjatuotanto aloitettiin Salossa vuoden 2019 lopulla. Salon tehdasta on hiljattain laajennettu, ja tuotantoon tulevat vuoden lopulla myös autoteollisuuden korkeajänniteakut. Lisäksi Uudenkaupungin autotehtaalle valmistui syyskuun

Uudet tilaukset ja tilauskanta

Lähde: Teknologiateollisuus ry. ETLA S21.2/ad28klm02

Hintojen muutos

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

ETLA S21.2/ad28klm07

Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus

Vientiosuudet alueittain tammi-elokuu 2021, %

	Arvo, milj. e	Osuus, %	Muutos, %		Arvo, milj. e	Osuus, %	Muutos, %
Koneet ja laitteet				Moottoriajoneuvot, perävaunut ja puoliperävaunut			
Kaikki maat	5 682	100,0	6	Kaikki maat	2 316	100,0	18
Eurooppa	3 359	59,1	8	Eurooppa	2 183	94,3	18
EU27	2 380	41,9	3	EU27	1 960	84,7	17
Euroalue	1 711	30,1	5	Pohjois-Amerikka	41	1,8	46
Kaukoitä	758	13,3	-8	Saksa	1 470	63,5	23
Lähi- ja Keski-itä	83	1,5	-15	Ruotsi	213	9,2	1
Pohjois-Amerikka	669	11,8	22	Venäjä	121	5,2	104
Etelä-Amerikka	328	5,8	-10	Norja	69	3,0	-27
Afrikka	212	3,7	27	Viro	59	2,5	44
Oseania	235	4,1	10	Muut kulkuneuvot			
Yhdysvallat	470	8,3	8	Kaikki maat	487	100,0	-2
Venäjä	462	8,1	34	Eurooppa	326	67,0	3
Saksa	429	7,5	-6	Kaukoitä	15	3,1	-32
Kiina	413	7,3	24	Pohjois-Amerikka	53	10,9	-63
Ruotsi	398	7,0	0	Väli-Amerikka	86	17,6	7 632
Metallituotteet				Ruotsi	93	19,0	29
Kaikki maat	973	100,0	11	Brittiläiset Neitsytsaaret	86	17,6	-
Eurooppa	726	74,6	20	Norja	53	10,9	25
EU27	528	54,2	19	Yhdysvallat	50	10,3	-64
Euroalue	276	28,4	24	Iso-Britannia	41	8,3	103
Kaukoitä	69	7,1	-8				
Pohjois-Amerikka	76	7,8	27				
Etelä-Amerikka	61	6,2	-35				
Afrikka	17	1,7	188				
Ruotsi	181	18,6	27				
Venäjä	97	10,0	28				
Viro	62	6,4	10				
Yhdysvallat	58	5,9	22				
Norja	55	5,7	2				

Lähde: Tulli.

puolivälissä Valmet Automotiven toinen akku-tehdas. Akkuliiketoiminta kasvaa ripeästi, akkujen jatkuvasti kasvavan kysynnän myötä. Lähivuosina akkujärjestelmien liikevaihto voi jopa saavuttaa ajoneuvovalmistuksen liikevaihdon.

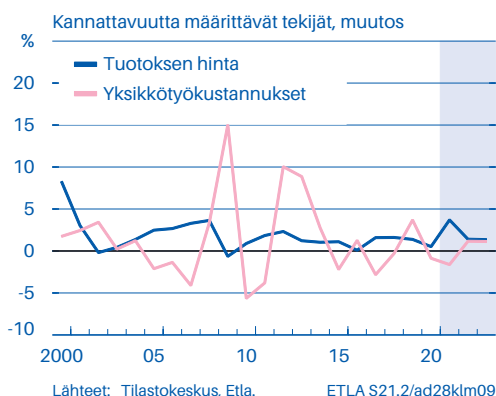
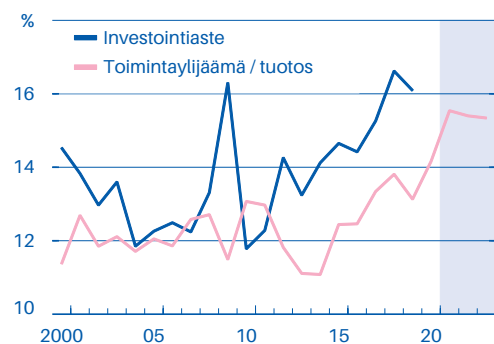
Euroopasta tilattiin viime vuonna kuusi uutta risteilijää

Koko maailmassa oli 260 telakkaa vuonna 2020. Kiina oli johtava laivanrakennusmaa. Maan tuotanto-osuus (GT) oli 35 prosenttia vuonna 2019 UNCTADin tilastojen mukaan. Etelä-Korea oli toisella sijalla, ja sen osuus tuotannosta oli 33 prosenttia. Japani oli kolmanneksi suurin

laivanrakentajamaa 25 prosentin osuudella. Kiinan tuotanto kasvoi 5 prosenttia vuonna 2020, kertoo BRS Group laivanrakentamisen vuosikatsauksessaan. Etelä-Korean tuotanto supistui 23 prosenttia edellisvuodesta ja Japanissa laivojen tuotanto väheni 9 prosenttia. Valtaosa Aasian maiden laivanrakennuksen tuotannosta on bulkialuksia, tankkereita, tavallisia rahtilaivoja sekä konttilaivoja.

Euroopan tärkeimmät laivanrakennusmaat ovat Italia, Saksa, Ranska, Suomi, Norja, Espanja ja Venäjä. Vuonna 2019 Italian osuus koko maailman laivatuotannosta oli 0,80 prosenttia, Saksan 0,74 prosenttia, Ranskan 0,54 prosenttia ja Suomen 0,51 prosenttia. Euroop-

Investoinnit ja kannattavuus

Koneteollisuus valmistaa mm. voimakoneita, massa- ja paperikoneita, hissejä, nosto- ja siirtolaitteita, maa- ja metsätalouskoneita sekä kaivos- ja louhintakoneita.

Metallituoteteollisuus valmistaa mm. metallirakenteita, höyrykattiloita, lukkoja ja saranoita, työkaluja sekä keskuslämmityskattiloita.

Kulkuneuvojen valmistuksen tärkeimmät tuoteryhmät ovat laivat, autot ja perävaunut..

Toimialan osuus Suomen ¹	%
teollisuuden jalostusarvosta	23,1
bruttokansantuotteesta	4,7
tavaraviennistä	25,8

¹ Käyvin hinnoin vuonna 2020.

Suurimmat yritykset vuonna 2019

	Liikevaihto ¹ milj. e	Henkilöstö ¹
Kone konserni	9 982	58 400
Wärtsilä konserni	5 170	19 100
Cargotec konserni	3 683	12 500
Metso konserni	3 635	14 300
Valmet konserni	3 547	13 200

¹ Globaali.

palaiset telakkayhtiöt Fincantieri, Meyer Werft ja Chantiers de l'Atlantique dominoivat risteilyalusten ja automatkustajalaivojen markkinoita. Fincantieri on maailman kuudenneksi suurin laivanrakennusyhtiö ja suurin risteilijävalmistaja. Yhtiön osuus risteilijärakentamisesta on yli puolet. Fincantieri toimittaa yli 30 suurta laivaa ennen vuotta 2027. Muita yhtiöitä ovat saksalainen MV Werften ja kiinalainen China State Shipbuilding Corporation (CSSC), mutta niiden osuudet markkinoista ovat pienet.

Vuonna 2020 risteilyalusten markkinajohtajat eivät saaneet yhtään uutta tilausta. Euroopassa kuitenkin tilattiin 6 uutta risteilijää, tilaukset saivat West Sea Portugalissa (4 laivaa), Helsingin telakka (1 laiva) ja Vard Soviknes (1 laiva).

Telakoilta valmistuu lähikuukausina useita aluksia

Telakkateollisuudelle koronapandemia oli kova takaisku, varsinkin isoja risteilijöitä valmistaville telakoille Fincantieri ja Meyer Werft, jotka ovat markkinajohtajia. Meyer Turun telakan tilauskannassa on huomattava määrä aluksia. Meyer Turku on neuvotellut asiakkaidensa kanssa valmistumisajankohdan siirtämisestä

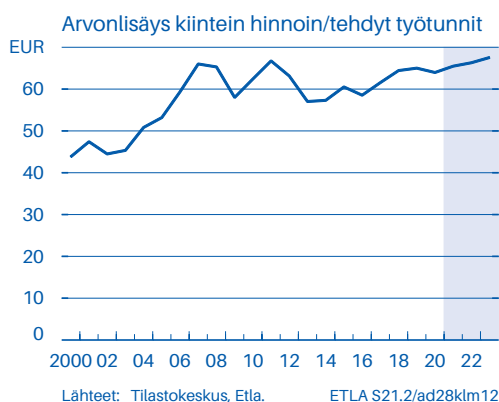
eteenpäin. Tilauskirjat ulottuivat ennen koronapandemiaa vuoteen 2025 asti, mutta neuvotte- lujen tuloksena viimeinen tilauskannassa oleva risteilijä luovutetaan vuonna 2026. Ennen koronakriisiä telakan suunnitelmiin kuului rakentamistahdin nostaminen, jolloin vuodesta 2023 alkaen yhden risteilijän sijasta valmistuisi kaksi risteilijää vuodessa. Koronatilanne pakotti telakan siirtymään takaisin yhden risteilijän vuosi- luovutustahtiin.

Costa Cruises varustamolle luovutettiin risteilyalus Costa Smeralda Turun telakalta joulukuussa 2019. Toinen Meyeriltä tilattu Suomessa rakennettava risteilijä Costa Toscana luovutetaan loppuvuonna 2021.

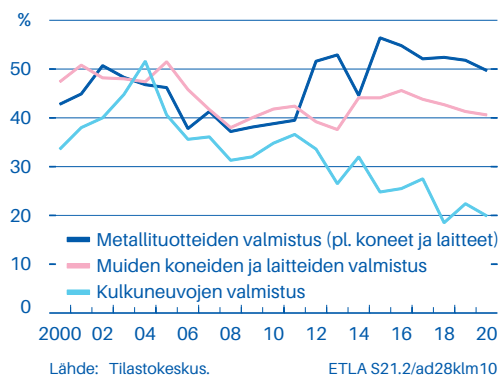
Carnival Corporation tilasi syyskuussa 2016 kolme LNG-risteilijää Meyeriltä, joista yksi Saksasta ja kaksi Turusta. Näistä ensimmäinen, Mardi Gras, luovutettiin joulukuussa 2020. Turun tilauskannassa oleva toinen alus Carnival Celebration valmistuu vuoden 2022 lopulla.

Royal Caribbean Cruises tilasi lokakuussa 2016 Turusta kaksi risteilijää, jotka myös käyttävät LNG:tä polttoaineena. Näistä ensimmäinen, Icon of the Seas, toimitetaan vuonna 2023 ja toinen luovutetaan näillä näkymin vuonna 2025. Varustamo tilasi heinäkuussa 2019 vielä kol-

Työn tuottavuus (koneet ja laitteet)

Omavaraisuusaste

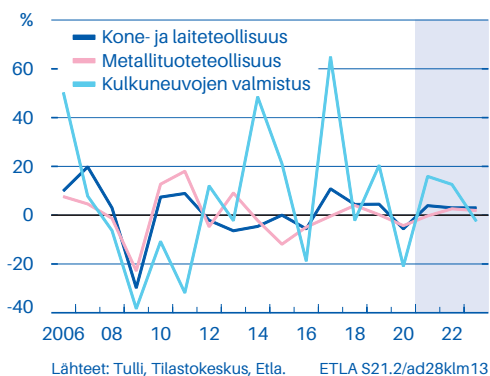
mannen Icon-luokan risteilylaivan. Aluksen alkuperäinen luovutusajankohta oli vuonna 2025, mutta se siirtyy vuodelle 2026.

Saksalainen TUI Cruises tilasi puolestaan helmikuussa 2018 risteilyaluksen Turun telakalta. Toimitusajankohdaksi sovittiin tuolloin vuosi 2023, mutta luovutus siirtynee vuodelle 2024.

AS Tallink Grupp ja Rauma Marine Constructions Oy ovat sopineet 250 miljoonan euron arvoisen matkustaja-autolautan rakentamisesta. Alus on tarkoitus toimittaa vuoden 2022 alussa. Tasmanialainen varustamo TT-Line Company tilasi kuluvan vuoden huhtikuussa kaksi matkustaja-autolauttaa Rauman telakalta. Niiden rakentaminen aloitetaan keväällä 2022. Ensimmäinen alus valmistuu loppuvuonna 2023 ja toinen loppuvuonna 2024.

Lisäksi Rauma Marine Constructions Oy ja Puolustusvoimat ovat allekirjoittaneet sopimuksen neljän taistelualuksen rakentamisesta. Ne rakennetaan vuosina 2022–2025 ja luovutetaan tilaajalle vuoteen 2028 mennessä. Sopimuksen arvo on noin 650 miljoonaa euroa. Koska alukset toimitetaan kotimaahan, ne eivät näy vientitilastoissa. Hankintasopimukset monitoimikorettien koneistosta on solmittu, ja niiden arvo

Viennin määrän muutos

on runsaat sata miljoonaa euroa. Laitteet tuodaan Saksasta ja Yhdysvalloista.

Helsingin telakan omistajavaihdoksen myötä telakka sai heti kaksi uutta tilausta kesällä 2019 ja kolmannen tilauksen lokakuussa 2020. Swan Hellenic varustamo (aiemmin Vodohod Ltd.) on sopinut kolmen luksustutkimusristeilyaluksen rakentamisesta Venäjän jokiristeilyjä varten. Ensimmäinen alus valmistuu syksyllä 2021, toinen keväällä 2022 ja kolmas syksyllä 2022. •

Paperiteollisuus

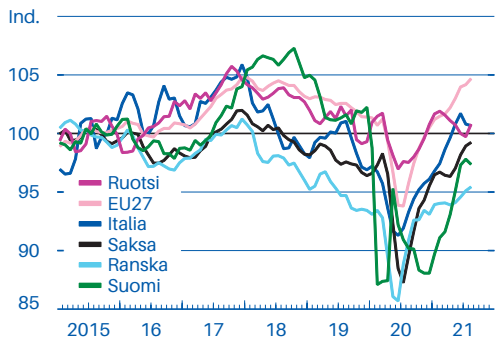
Suomi kuuluu kärkimaiden joukkoon myös puumassan tuotannossa

Kiina on paperin ja kartongin suurin kuluttajamaa ja myös suurin tuottajamaa. Koko maailman paperin ja kartongin tuotannosta vuonna 2019 Aasian osuus oli 48 prosenttia, Pohjois-Amerikan osuus oli 19 prosenttia, Euroopan 26 prosenttia, Latinalais-Amerikan oli viiti-

sen prosenttia ja muun maailman kaksi prosenttia (CEPI, 2021).

Maailman suurimmat paperin ja kartongin tuottajamaat olivat vuonna 2019 FAO:n tilastojen mukaan Kiina (osuus 27 %) ja Yhdysvallat (17 %). Suomi oli tilastossa yhdeksäntenä runsaan 2 prosentin osuudella.

Paperiteollisuuden tuotanto, 2015=100, kausitas., 3kk lka

Lähde: Eurostat.

ETLA S21.2/ade08

Tilaukset

Lähteet: EK, Tilastokeskus, Tulli. ETLA S21.2/ade02

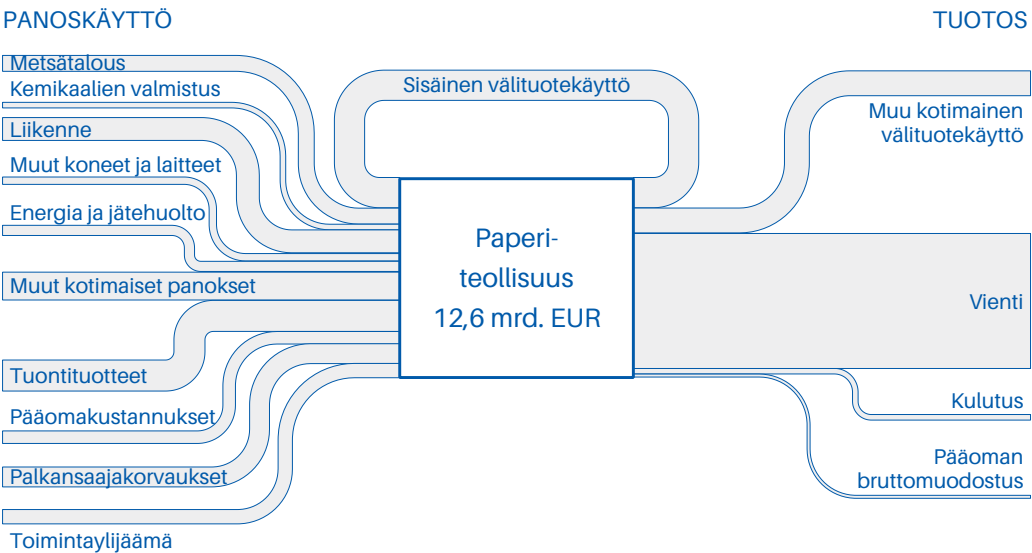
Muita globaalisti merkittäviä paperin ja kartongin tuottajia ovat Japani (osuus 6 %), Saksa (5 %), Intia (4 %), Indonesia (3 %), Etelä-Ko-

rea (3 %) ja Brasilia (3 %). Yhdeksän merkittävimmän tuottajan osuus koko maailman paperin ja kartongin tuotannosta oli 71 prosenttia.

Keskeiset tunnusluvut								
Pääomatavararyhmä	% -muutos						Keskimäärin	
	2018	2019	2020	2021 ^E	2022 ^E	2023 ^E	2016-20	2021-25 ^E
Vienti	2,4	-4,4	-11,8	9,6	0,9	1,3	-2,7	3,2
Vientihinta	10,6	-1,3	-8,1	6,8	2,5	-7,8	-0,2	-0,2
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-12,0	-0,4	-3,0	5,7	-0,3	0,9	-0,6	2,1
Työpanos	-0,7	-1,1	-2,5	-0,4	-3,0	-1,9	-1,6	-1,8
Työn tuottavuus	-11,4	0,7	-0,5	6,1	2,8	2,9	1,1	4,0
Pääomavaltuistuminen	-1,3	-0,9					-0,3	
Kokonaistuottavuus	-10,2	1,7					1,7	

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

Paperiteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S21.2/a13d

CEPI:n (2021) tilastojen mukaan Pohjois-Amerikan osuus puumassan tuotannosta oli kolmannes vuonna 2019. Euroopan osuus oli neljännes, Aasian osuus oli 23 prosenttia, Latinalaisen Amerikan 16 prosenttia ja muun maailman osuus runsaat 2 prosenttia.

Massan tärkeimmät tuottajamaat olivat vuonna 2019 FAO:n tilastojen mukaan Yhdysvallat (osuus 26 %), Brasilia (10 %), Kiina (10 %) ja Kanada (8 %). Suomi oli viidentenä kauden prosentin osuudellaan.

Muita globaalisti merkittäviä massan tuottajia ovat Ruotsi (osuus 6 %), Japani (4 %), Venäjä (4 %), Indonesia (4 %), Intia (3 %) ja Chile

(3 %). Yhdentoista merkittävimmän tuottajan osuus koko maailman massan tuotannosta oli 85 prosenttia.

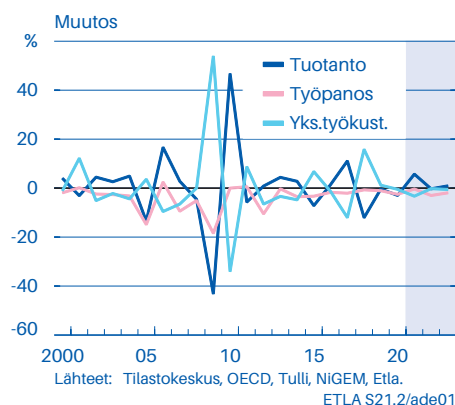
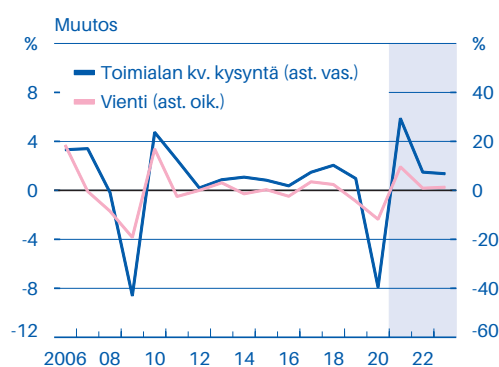
Paperin ja kartongin tärkeimmät viejät olivat vuonna 2019 Saksa, Yhdysvallat, Suomi, Ruotsi, Kiina ja Kanada. Massaa vievät eniten Brasilia, Kanada, Yhdysvallat, Chile, Indonesia, Suomi ja Ruotsi.

Saksan osuus Euroopan paperin ja kartongin tuotannosta vuonna 2020 oli neljännes ja Suomen hieman alle kymmenen prosenttia. Muita merkittäviä eurooppalaisia paperin ja kartongin tuottajamaita ovat Ruotsi (osuus 11 %), Italia (10 %), Ranska (8 %), Espanja (7 %) sekä Itävalta ja Puola vajaan 6 prosentin osuuksillaan.

Suomi kuuluu kärkimaiden joukkoon paperin ja kartongin tuotannon lisäksi myös puumassan tuotannossa. Suomen osuus koko Euroopan puumassan tuotannosta vuonna 2020 oli 29 prosenttia ja Ruotsin 32 prosenttia (CEPI, 2021). Muista suurista tuottajamaista Portugalin osuus oli 7 prosenttia ja Saksan 6 prosenttia.

Metsäteollisuus ry:n mukaan Suomessa oli vuonna 2021 14 paperitehdasta (jäsenyritykset), 13 kartonkitehdasta ja 19 massatehdasta. Paperin ja kartongin jalostetehtaita oli 17 kappaletta.

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Kartongin tuotanto väheni Suomessa vain vähän vuonna 2020

Vuonna 2020 Euroopan tuotannosta pakkauspaperin ja -kartongin osuus oli 58,2 prosenttia, paino- ja kirjoituspaperien 27,8 prosenttia, pehmopaperien 9,4 prosenttia ja muiden paperien 4,5 prosenttia. Tiedot perustuvat Confederation of European Paper Industriesin (CEPI) tilastoihin (CEPI, 2021).

Suomessa paino- ja kirjoituspaperin osuus paperin ja kartongin tuotannosta oli vielä 51 prosenttia vuonna 2019, eli huomattavasti suurempi kuin Euroopassa keskimäärin. Kartongin osuus oli 38 prosenttia ja muun paperin 11 pro-

senttia Metsäteollisuus ry:n jäsenyritystilastojen mukaan.

Teollisuustuotannon volyymi-indeksin mukaan paperiteollisuuden tuotanto supistui Suomessa vuonna 2020 kausitasoitettuna ja työpäiväkorjattuna 12 prosenttia edellisvuodesta. Metsäteollisuus ry:n tilastojen mukaan paperin tuotanto väheni 24,9 prosenttia vuonna 2020, mutta kartongin tuotanto laski vain 0,4 prosenttia. Sellun tuotanto supistui 7,7 prosenttia. Kuluvan vuoden tammi-syyskuussa paperin ja kartongin yhteenlaskettu tuotantomäärä nousi 6,9 prosenttia vuoden takaisesta.

Euroopassa graafisten paperien toimitukset lisääntyivät 5 prosenttia tammi-elokuussa

Ennen koronapandemiaa vuonna 2019 painoja kirjoituspaperien kysyntä väheni Euroopassa noin 8 prosenttia. Vuonna 2020 paperin kysyntä Euroopassa väheni merkittävästi ja sellun kysyntä supistui paperin kysynnän heikkenemisen myötä. Kartongin kysyntä sen sijaan kasvoi hieman.

Euro-Graphin (European Association of Graphic Paper Producers) julkaisemien tilastojen mukaan graafisten paperien toimitukset lisääntyivät Euroopassa 5 prosenttia tammi-elokuussa 2021 tonneissa laskettuna. Sanomalehtipaperin toimitukset kuitenkin vähenivät 3,6 prosenttia. Euro-Graph järjestöön kuuluu 28 yritystä kahdeksastatoista Euroopan maasta.

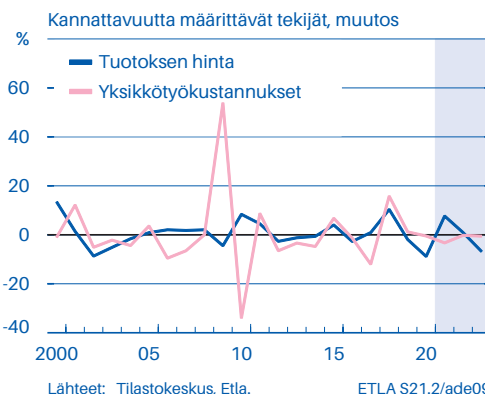
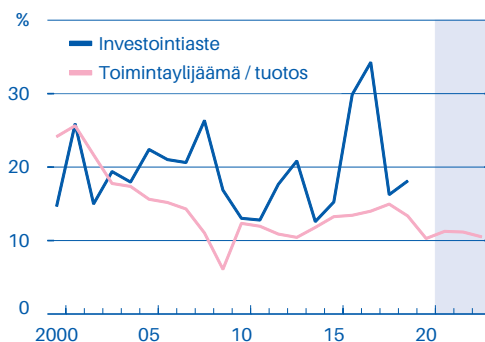
Sanomalehti- ja aikakauslehtipaperien kysyntä maailmassa laskee trendinomaisesti, koska sähköisen median merkitys kasvaa painetun median kustannuksella. Mainonta lehdissä vähenee edelleen ja siirtyy sähköiseen mediaan. Tämä rakenteellinen muutos jatkuu vielä useita vuosia.

Kartongin ja muiden pakkausmateriaalien kysyntä on sen sijaan edelleen nousussa lisääntyneen verkkokaupan ansiosta. Tämän lisäksi elintarvike- ja lääketieteollisuus on koronapande-

mian aikana kasvattanut puhtaiden ja turvallisten pakkausmateriaalien kysyntää. Teollisuus- ja kulutustavaroiden valmistus Aasiassa on lisääntynyt, mikä kasvattaa kuluttajapakkauskartongin ja muun kartongin kysyntää. Kiina on maailman nopeimmin kasvava kuluttajamarkkina ja suurin verkkokaupamarkkina. Se on suurempi kuin markkina Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa yhteensä. Euroopassa useita painopapereiden tuotantolinjoja on muutettu valmistamaan kartonkia.

Tarramateriaalien kysyntä kasvaa vakaasti verkkokaupan myötä, ja myös pakattujen elintarvikkeiden lisääntyminen nostaa etikettimateriaalien käyttöä. Sellun kysyntä nousee elintason

Investoinnit ja kannattavuus

Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

ETLA S21.2/ade09

tahdissa hygieniatuotteiden ja pakkauskartongin kulutuksen kasvun myötä.

Paperiteollisuuden tuotanto lisääntyi EU27-maissa tammi-elokuussa keskimäärin 6 prosenttia viimevuotisesta

Paperiteollisuuden osalta EU-maissa pudotettiin koronakuoppaan keskimäärin huhtikuussa 2020 ja toipuminen alkoi elo-syyskuussa. Kuluvan vuoden maaliskuussa koronan aiheuttamasta sokista oli lähes täysin toivuttu ja nousu aikaisemmalle tuotantotasolle. Ruotsissa koronakuoppa oli keskimääräistä pienempi. Myös Italiassa kuoppa jäi suhteellisen pieneksi. Saksassa romahdus sen sijaan oli huomattavan suuri. Suomessa tuotannon pudotus vuonna 2020 tapahtui alkuvuoden lakkojen seurauksena jo ennen koronapandemian alkua.

Muista suurista tuottajamaista poiketen tuotanto Suomessa ei ole palautunut pandemiaa edeltäneelle tasolle, mikä näkyy oheisesta kuvasta. Maailmanlaajuinen paperin trendinomainen kysynnän lasku koskee kaikkia Euroopan tuottajamaita, mutta Suomen tuotantokehitys poikkeaa nyt muista Euroopan suurista tuottajamaista. Tämä ero voi mahdollisesti selittyä erilaisella tuotantorakenteella: paperin osuus koko

toimialan tuotannosta on tiettävästi suurempi Suomessa kuin Euroopassa keskimäärin.

Paperiteollisuuden (ml. kartonki ja sellu) tuotanto EU27-maissa nousi kuluvan vuoden tammi-elokuussa kausitasoitettuna ja työpäiväkorjattuna keskimäärin 6,1 prosenttia edellisvuodesta. Suomen tuotanto oli 5,8 prosenttia viime vuoden tammi-elokuun määriä suurempi. Italiassa alan tuotanto kohosi 6,8 prosenttia, Saksassa 5,4 prosenttia ja Ranskassa 5,3 prosenttia. Ruotsissa kasvua kertyi vain 2,1 prosenttia.

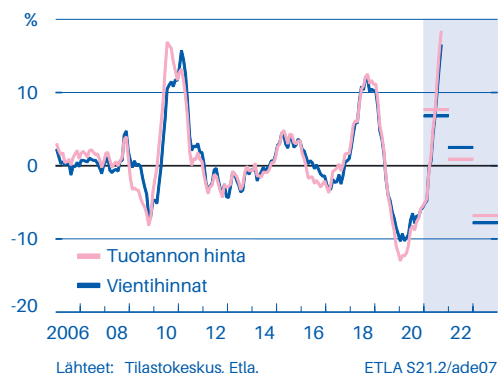
Kartongin tuotantokapasiteetti nousee lähivuosina sekä Suomessa että Ruotsissa

Suomalaiset metsäyhtiöt ovat kahden viimeisen vuosikymmenen aikana sulkeneet tehtaita ja tuotantolinjoja sekä kotimaassa että ulkomailta vähentääkseen rakenteellista ylikapasiteettia ja parantaakseen liiketoiminnan kannattavuutta. Vuosina 2002–2020 Suomessa suljettiin 32 paino- ja kirjoituspaperikonetta Metsäteollisuus ry:n julkaisemien tietojen mukaan. Samalla tuotantokapasiteettia poistui vajaat 7 000 000 tonnia. Viimeisen kymmenen vuoden aikana Euroopassa on poistettu käytöstä 122 paperikonetta. Suomessa vastaava luku on 12 konetta (2011–2020). Vuoden 2005 paikkeilla Suomen paperin tuotanto oli huippulukemissa, noin 11 miljoonaa tonnia vuodessa.

Vuonna 2019 ennen kuin koronapandemia iski, Suomessa valmistettiin 4,7 miljoonaa tonnia paino- ja kirjoituspaperia, mikä oli 15 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Paperimarkkinoiden selvä supistuminen jatkuu edelleen koko maailmassa.

UPM päätti vuoden 2020 elokuun lopulla sulkea Kaipolan paperitehtaan joulukuun puoleen väliin mennessä. Yhtiön sanomalehtipaperin tuotantokapasiteetti väheni siten 450 000 tonnilla ja päällystetyn mekaanisen painopaperin tuotantokapasiteetti väheni 270 000 tonnilla.

Hintojen muutos

Stora Enso puolestaan ilmoitti huhtikuussa 2021, että yhtiö aikoo sulkea sellu- ja paperitehtaansa Kemin Veitsiluodossa kuluvan vuoden kolmannella neljänneksellä. Tuotanto päättyi syyskuun lopulla. Tehdas on työllistänyt 670 henkilöä, ja kolmen paperikoneen tuotantokapasiteetti oli yhteensä 790 000 tonnia. Tehtaalla valmistettiin päällystämätöntä hienopaperia toimituskäyttöön sekä päällystettyä paperia aikakauslehtiin ja pakkaussovelluksiin. Sellua Veitsiluodossa valmistettiin 360 000 tonnia vuodessa.

Myös Kvarnsvedenin 440 henkilöä työllistävä tehdas Ruotsissa suljettiin syyskuun lopussa. Sen tuotantokapasiteetti oli 565 000 tonnia paperia vuodessa ja 900 000 tonnia massaa vuodessa. Tehtaalla valmistettiin päällystämätöntä aikakauslehtipaperia ja parannettua sanomalehtipaperia. Veitsiluodon ja Kvarnsvedenin tehtaot olivat tappiollisia jo jonkin aikaa.

Stora Enson mukaan papereissa on edelleen liikaa kapasiteettia Euroopassa. Varsinkin aikakauslehtipaperin tuotannossa on ylitarjontaa.

Rakennemuutoksen takia investoidaan ajoittain myös uusiin tuotantolinjoihin, vaikka tuotantokapasiteettia samanaikaisesti vähenne-

tään. Stora Enso esimerkiksi on muuntanut Oulun paperitehtaan pakkauskartonkitehtaaksi. Investoinnin arvo oli noin 350 miljoonaa euroa. Toinen paperikone muunnettiin kraftlainer-linjaksi, ja tuotanto aloitettiin helmikuussa 2021. Toinen kone suljettiin syyskuussa 2020.

Metsä Groupin biotuotetehdas Äänekoskella on toistaiseksi metsäteollisuuden kaikkien aikojen suurin investointi Suomessa. Investoinnin arvo oli 1,2 miljardia euroa ja tuotantokapasiteetti 1,3 miljoonaa tonnia sellua vuodessa. Huhtikuussa 2019 Metsä Group ilmoitti suunnit-

Massa- ja paperiteollisuus

Vientiosuudet alueittain tammi-elokuu 2021, %

	Arvo, milj. e	Osuus, %	Muutos, %
Kaikki maat	6 059	100,0	14
Eurooppa	3 752	61,9	9
EU27	2 796	46,1	8
Euroalue	2 175	35,9	7
Kaukoit	1 267	20,9	42
Lähi- ja Keski-itä	112	1,9	-7
Pohjois-Amerikka	476	7,9	10
Etelä-Amerikka	125	2,1	-5
Afrikka	194	3,2	1
Saksa	847	14,0	0
Kiina	832	13,7	64
Yhdysvallat	460	7,6	10
Iso-Britannia	337	5,6	9
Venäjä	306	5,0	18
Belgia	286	4,7	26
Puola	263	4,3	9
Ruotsi	245	4,0	8
Italia	225	3,7	15
Espanja	222	3,7	10

Lähde: Tulli.

Toimiala valmistaa sellua, paperia ja kartonkia.

Toimialan osuus Suomen ¹	%
teollisuuden jalostusarvosta	6,2
bruttokansantuotteesta	1,3
tavaraviennistä	13,7

¹ Käyvin hinnoin vuonna 2020.

Suurimmat yritykset vuonna 2019

	Liikevaihto ¹ milj. e	Henkilöstö ²
UPM-Kymmene Oyj	10 231	15 585
Stora Enso Oyj	8 130	18 359
Metsä Group	5 228	6 332
Ahlström-Munksjö konserni	2 916	8 078
Sappi Finland Operations Oy	406	554

¹ Konserni p.l. puutuoteteollisuus ja muut toiminnot.

² Globaali

nittelevansa noin 1,5 miljardin euron arvoisen biotuotetehtaan rakentamista Kemiin. Ympäristölupa myönnettiin joulukuussa 2020, ja helmikuussa 2021 investointi päätettiin toteuttaa, sen arvo on 1,6 miljardia euroa. Uusi biotuotetehdas korvaa kokonaan vanhan sellutehtaan. Nykyisen sellutehtaan vuotuinen tuotantokapasiteetti on 620 000 tonnia. Uuden tehtaan kapasiteetti on 1,5 miljoonaa tonnia vuodessa, sen rakentamiseen menee noin 2 ½ vuotta. Tehdas valmistuu vuoden 2023 kolmannella neljänneksellä.

Metsä Board investoi 67 miljoonaa euroa vuosina 2021–2023 Kemin kartonkitehtaan kapasiteetin kasvattamiseen 40 000 tonnilla. Yhtiö investoi myös 210 miljoonaa euroa taivekartonkikapasiteetin kasvattamiseen 200 000 tonnilla Husumin tehtaallaan Ruotsissa. Kapasiteetti nousee siten 600 000 tonniin vuosina 2024–2025. Tehtaalla valmistettu taivekartonki aiotaan suunnata Pohjois-Amerikan ja Euroopan markkinoille. Metsä Board päätti jo aiemmin investoida 360 miljoonaa euroa Husumin meneillä olevaan sellutehtaan uudistamiseen.

Finnpulp Oy suunnitteli perustavansa uuden havusellutehtaan Kuopion Sorsasaloon, mutta ympäristölupa hylättiin vuoden 2019 lopulla. Biotalous-investointi olisi ollut suuruudeltaan

1,6 miljardia euroa ja sen tuotantokapasiteetti 1,2 miljoonaa tonnia vuodessa, toteutuessaan se olisi ollut maailman suurin havusellutehdas. Finnpulp vaatii nyt ympäristöluvan kielteisen päätöksen purkua.

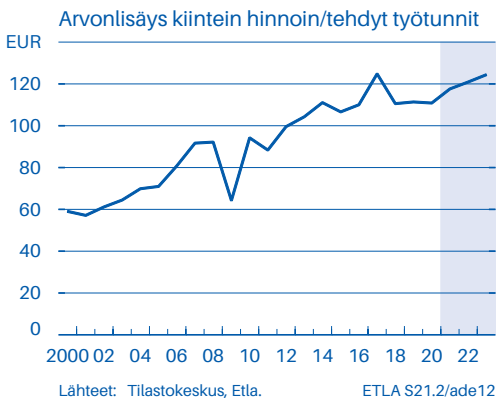
Kemijärven biojalostamo Oy, aikaisemmin Boreal Bioref Oy, suunnittelee perustavansa havusellua ja muita puukuitupohjaisia tuotteita valmistavan biojalostamon Kemijärvelle. Investointi olisi suuruudeltaan 1,0 miljardia euroa ja tehtaan havusellukapasiteetti olisi 700 000 tonnia, jos se toteutuu.

UPM rakentaa uuden eukalyptussellutehtaan Keski-Uruguayhin Paso de los Torosin lähistölle. Investoinnin arvo on 2,7 miljardia Yhdysvaltain dollaria. Tehdas valmistuu vuoden 2022 jälkipuoliskolla. Sen tuotantokapasiteetti on alussa 2,1 miljoonaa tonnia vuodessa.

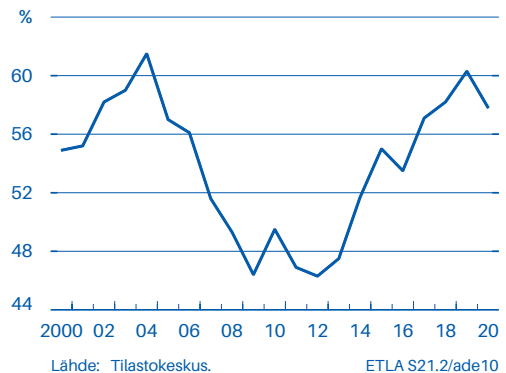
Massa- ja paperiteollisuuden viennin määrä kasvoi 9 prosenttia kuluvan vuoden tammi-elokuussa

Metsäteollisuuden osuus koko Suomen tavara viennin arvosta oli 19,9 prosenttia kuluvan vuoden tammi-elokuussa. Paperiteollisuuden osuus (ml. kartonki ja paperimassa) oli runsaat

Työn tuottavuus

Omavaraisuusaste

14 prosenttia, ja sen viennin arvo nousi 14 prosenttia edellisvuodesta.

Paperin, kartongin ja sellun uusien tilausten arvo kohosi tammi–elokuussa yhteensä 25 prosenttia vuoden takaisesta. Elokuussa tilausten arvo oli peräti 31 prosenttia edellisvuotista suurempi.

Paperiteollisuuden vientihinnat (ml. kartonki ja sellu) nousivat elokuussa 14 prosenttia ja syyskuussa 17 prosenttia viimevuotisesta. Toimialan vientihinnat ovat nyt nousseet yli edellisen huipun, joka oli vuosien 2018–2019 vaihteessa. Kuluvan vuoden tammi–syyskuussa vientihinnat olivat keskimäärin 4,5 prosenttia vuoden takaisista korkeammat. Arvioimme syyskuun ennusteesamme, että toimialan vientihinnat nousevat tänä vuonna vajaat 7 prosenttia viimevuotisesta. Vuonna 2022 hintojen arvioidaan olevan noin 2,5 prosenttia tämänvuotista korkeammat.

Paperi oli vielä vuonna 2020 toimialan tärkein vientituote, sen tuotannosta 94 prosenttia meni vientiin Metsäteollisuus ry:n tietojen mukaan. Kartongin vientiosuus oli 97 prosenttia. Puolet sellun tuotannosta vietiin ulkomaille.

Suomen koko paperiteollisuuden (ml. kartonki ja sellu) viennin määrä väheni 11,8 prosenttia vuonna 2020, kun tullin ilmoittama viennin arvo deflatoidaan Tilastokeskuksen vientihintaindeksillä. Metsäteollisuuden lakot vuoden alussa vaikuttivat tuntuvasti viennin

laskuun, ja vientikysyntä heikkeni entisestään koronakriisin seurauksena. Paperin ja kartongin viennin määrä supistui 15 prosenttia vuonna 2020 ja sellun vajaat 7 prosenttia. Ilman lakkoja paperiteollisuuden vienti olisi viime vuonna supistunut Etlan arvion mukaan noin 8 prosenttia.

Kuluvan vuoden maaliskuussa paperiteollisuuden vienti lähti hurjaan nousuun ja on siitä lähtien pysynyt vahvoissa lukemissa. Arvioimme syyskuussa julkaistussa suhdanne-ennusteessa, että toimialan viennin määrä kasvaa tänä vuonna vajaat 10 prosenttia vuoden takaisesta. Alan vientimäärä jää silti tänä vuonna selvästi vuoden 2019 tason alle. Vuosina 2022–2023 vientimäärä lisääntyy noin prosentin.

Metsäteollisuus ry:n tilastojen mukaan massa- ja paperiteollisuuden viennin määrä kasvoi 9 prosenttia tammi–elokuussa 2021. Paperin osuus oli 34,4 prosenttia, sellun 30 prosenttia ja kartongin 29,5 prosenttia. Kartongin viennin määrä nousi 13,9 prosenttia, sellun viennin määrä lisääntyi 11,5 prosenttia, mutta paperin vientimäärä kasvoi vain 3,5 prosenttia edellisvuodesta. Sanomalehtipaperin vientimäärä puolittui.

Etla arvioi syyskuussa päivitettyssä paperiteollisuuden ennusteessaan, että koko toimialan (ml. kartonki ja sellu) tuotos kasvaa tänä vuonna noin 6 prosenttia ja seuraavina vuosina noin puolitoista prosenttia. •

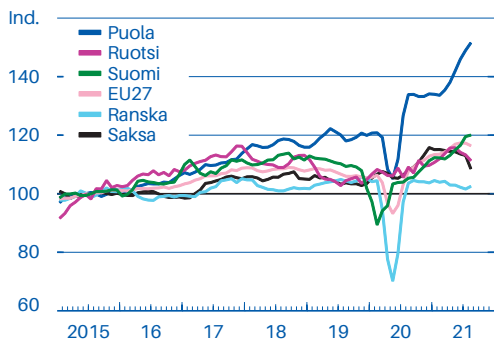
Puutuoteteollisuus

Puolassa tuotanto lähti koronakuopan jälkeen raketinomaiseen nousuun

Saksa on Euroopan suurin sahatavaran tuottajamaa. Koronapandemia ei näkynyt ollenkaan Saksan ja Ruotsin viime vuoden puutuoteteollisuuden tuotantoluvuissa. Molempien maiden kausitasoitettu ja työpäiväkorjattu tuotantomäärä kasvoi kuluvan vuoden tammi-elokuus-

sa 5 prosenttia vuoden takaisesta. EU27-maissa tuotanto nousi keskimäärin runsaat 13 prosenttia. Suomen tuotantomäärä nousi tätä enemmän – 16 prosenttia – mikä johtui lakkojen aiheuttamasta matalasta vertailutasosta vuonna 2020. Ranskassa pudotus oli hyvin ra-ju viime vuonna. Maan tuotantomäärä oli kuluvan vuoden tammi-elokuussa 13 prosenttia

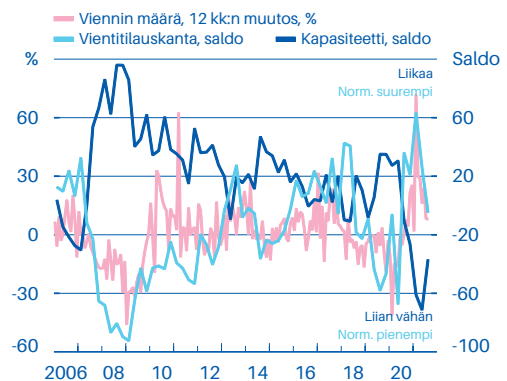
Puutuoteteollisuuden tuotanto, 2015=100, kausitas., 3kk lka

Lähde: Eurostat.

ETLA S21.2/add08

Tilaukset

Lähteet: EK, Tilastokeskus, Tulli.

ETLA S21.2/add02

suurempi verrattuna edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan. Puolassa puutavarateollisuuden tuotanto lähti koronakuopan jälkeen raketin-

omaiseen nousuun ja oli tammi-elokuussa 2021 peräti 19 prosenttia suurempi kuin vuosi sitten.

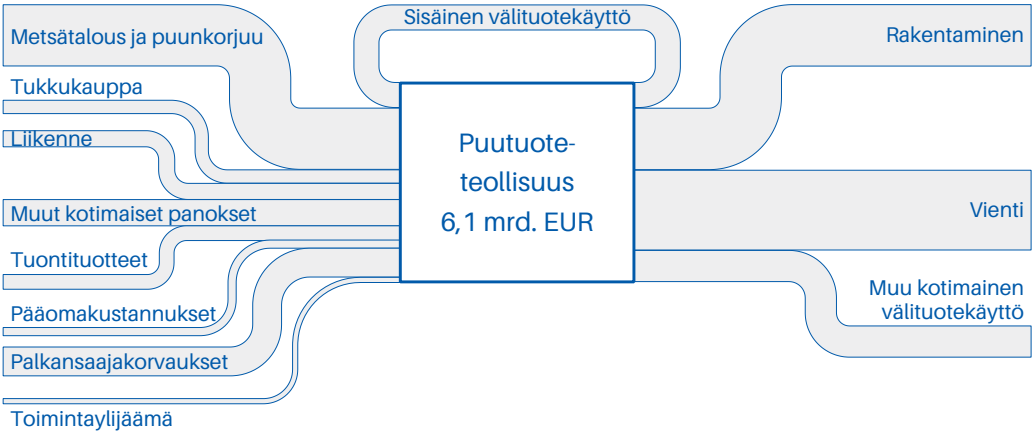
Keskeiset tunnusluvut								
Pääomatavararyhmä	% -muutos						Keskimäärin	
	2018	2019	2020	2021 ^E	2022 ^E	2023 ^E	2016–20	2021–25 ^E
Vienti	-5,1	-4,6	-4,7	15,5	1,8	3,0	0,1	4,7
Vientihinta	4,5	-1,4	-4,5	22,8	0,0	-4,7	-0,6	1,1
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	0,7	-13,5	1,6	10,0	3,0	1,8	0,7	3,7
Työpanos	1,8	-4,0	-3,6	3,7	-1,9	-1,2	-0,9	-0,5
Työn tuottavuus	-1,1	-9,8	5,4	6,1	5,0	3,0	1,6	4,2
Pääomavaltaituminen	-0,7	1,1					-0,3	
Kokonaistuottavuus	-0,4	-10,8					1,1	

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

Puutuoteteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2020

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S21.2/a13c

Havusahatavaran tuotanto väheni Suomessa 4,2 prosenttia vuonna 2020 ja vanerin tuotanto putosi 9 prosenttia. Arvioimme syyskuussa, että puutavarateollisuuden tuotos kääntyy tänä vuonna noin 10 prosentin kasvuun. Vuosina 2022–2023 tuotanto lisääntyy 2 prosenttia.

Rakentamisen kasvu Euroopassa jatkuu ensi vuonna vajaan 4 prosentin tahtia mikä kasvattaa sahatavaran kysyntää

Rakentamisen kasvuvauhti Euroopassa hidastui jo vuonna 2019 ennen koronakriisiä hieman alle kolmeen prosenttiin Euroconstruct-organisaation tilastojen mukaan. Sahatavaran ja vanerin

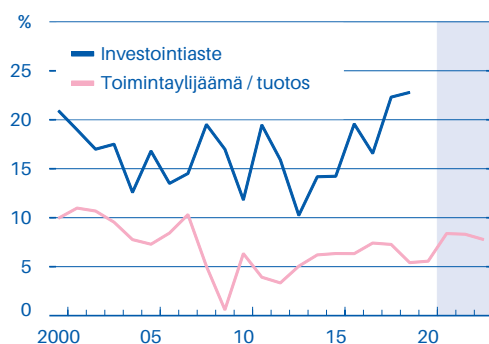
kysynnän kasvu vientimarkkinoilla heikkeni siten selvästi, koska rakentamisella on suuri vaikutus puutavaratuotteiden kysyntään.

Koronapandemian seurauksena rakentamisen supistui Euroopassa 4,7 prosenttia vuonna 2020 Euroconstruct järjestön marraskuussa 2021 tehdyn arvion mukaan. Muista talouskriiseistä poiketen myös korjausrakentaminen on kärsinyt paljon. Euroconstruct-verkostoon kuuluu edustajia 19 maasta.

Rakentamisen pudotus vuonna 2020 oli suurin Ranskassa (n. 13 %), Slovakiassa (13 %), Isossa-Britanniassa (n. 12 %), Espanjassa (9 %) ja Unkarissa (7 %). Sahatavaran kysyntä väheni jonkin verran myös Suomessa, kun talonrakentaminen supistui runsaat 2 prosenttia vuonna 2020. Saksassa rakentamisen arvioitiin pysyneen edellisvuoden lukemissa.

Euroopassa rakentaminen elpyy tänä vuonna ja kasvaa Euroconstructin ennusteen mukaan 5,6 prosenttia. Kasvu jatkuu 3,6 prosentin tahtia vuonna 2022, mutta vuonna 2023 kasvuvauhti hidastuu selvästi 1,5 prosenttiin. Suomen sahatavarateollisuuden vientinäköymät ovat siten ensi vuonna Euroopan osalta edelleen suotuisat. Vuonna 2021 kasvu on kovinta Italiassa (15 %), Isossa-Britanniassa (13 %), Belgiassa (10 %) ja Ruotsissa (8 %), Ranskassa (7 %) ja Espanjassa

Investoinnit ja kannattavuus

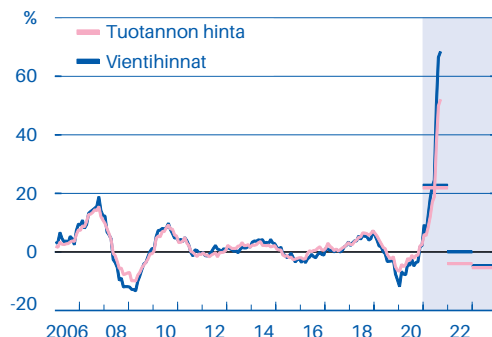
Kannattavuutta määrittävät tekijät, muutos

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S21.2/add09

Hintojen muutos

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S21.2/add07

(7 %). Suomelle tärkeässä sahatavaran viennin kohdemaassa Saksassa rakentaminen supistuu prosenttiin. Slovakiassa rakentaminen supistuu vielä 6 prosenttia vuonna 2021.

Saksassa rakentaminen kasvaa vasta vuonna 2022, mutta kasvu jää prosenttiin. Eniten rakentaminen kasvaa ensi vuonna Irlannissa (8 %), Espanjassa (8 %), Unkarissa (7 %), Isossa-Britanniassa (6 %) ja Italiassa (6 %). Ruotsissa rakentaminen supistuu vuodesta 2022 eteenpäin. Myös Italiassa rakentaminen vähenee vuosina 2023–2024.

Puutuoteteollisuuden vientihinnat ovat viime kuukausina nousseet ennennäkemättömän korkealle

Viennin osuus havusahatavaran tuotannosta vuonna 2020 oli 76 prosenttia ja vanerin tuotannosta 83 prosenttia. Saha- ja höylätavaran viennin määrä supistui 8,3 prosenttia ja puulevyjen 9,8 prosenttia.

Sahatavaran ja muiden puutuotteiden viennin arvo kohosi kuluvan vuoden tammi-elokuussa peräti 52 prosenttia vuoden takaisesta. Puutavarateollisuuden vientihinnat ovat viime kuukausina nousseet ennennäkemättömän korkealle. Syyskuussa puutuotteet kallistuivat vajaat 3 prosenttia elokuusta ja 69 prosenttia viimevuotisesta.

Etlan syyskuussa julkaistun ennusteen mukaan Suomen puutavarateollisuuden viennin määrän arvioidaan kasvavan 16 prosenttia tänä vuonna. Ensi vuonna viennin määrä kasvaa noin 2 prosenttia.

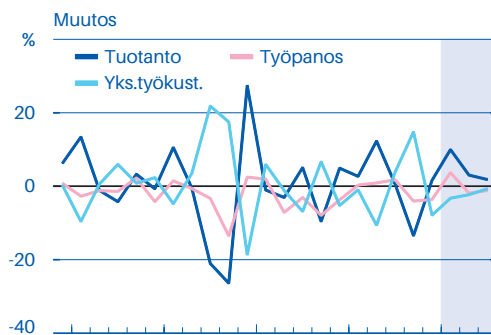
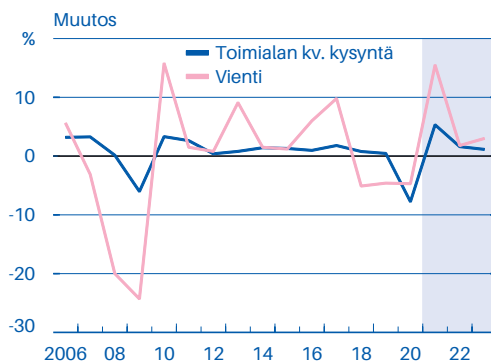
Sahatavaran tärkeimmät viejämaat olivat vuonna 2019 arvolla mitattuna Kanada (osuus 17,4 %), Venäjä (12,3 %), Ruotsi (8,3 %), Yhdysvallat (7,7 %), Saksa (6,3 %), Suomi (5,3 %), Itävalta (4,4 %) ja Thaimaa (2,6 %).

Eurooppa on perinteisesti ollut Suomen sahatavaran viennin tärkein markkina-alue, sen osuus toimialan viennin arvosta oli 60 prosent-

tia tammi-elokuussa 2021. Iso-Britannia oli toimialan tärkein vientimaa, ja sen osuus puutavarateollisuutemme viennistä oli runsaat 13 prosenttia. Saksa oli kolmanneksi tärkein vientimaa, ja sen osuus alan viennistämme oli vajaat 9 prosenttia. Vienti Isoon-Britanniaan kohosi arvoltaan 143 prosenttia edellisvuodesta ja toimitukset Saksaan nousivat arvoltaan 52 prosenttia. Myös Euroopan viennin toimitukset muihin kärkimaihin Ranskaan, Viroon, Alankomaihin ja Ruotsiin nousivat arvoltaan tuntuvasti.

Aasia on toiseksi suurin markkina-alue. Japani putosi tammi-elokuussa Suomen puutavarateollisuuden toiseksi tärkeimmäksi vientimaaksi 11 prosentin osuudellaan toimialan viennin ar-

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tulli, NiGEM, Etla.

ETLA S21.2/add01

vosta. Rakentaminen Japanissa kärsi merkittävästi koronapandemiasta ja supistui 7 prosenttia vuonna 2020. Alustavien arvioiden mukaan rakentaminen lisääntyy runsaat 5 prosenttia kuluvana vuonna. Rakentamisen arvioidaan kasvavan 1,2 prosentin vuosivauhtia ajanjaksolla 2022–2025 (Global Information, 2021). Investoinnit kuljetussektoriin, uusiutuvaan energiaan, televiestintään ja tehdasteollisuuteen tukevat rakentamisen kasvua.

Suomesta Japaniin viety mänty- ja kuusisahatavara on keskimääräistä korkealaatuisempaa. Ruotsi, Suomi ja Itävalta ovat ainoat Eu-

roopan maat, jotka vievät merkittäviä määriä sahatavaraa Japaniin. Suomesta viedään sahatavaran lisäksi liimapuutuotteita kuten palkkeja. On odotettavissa, että sahatavaran tuontitarve Japanissa alenee pitkällä aikavälillä, koska siellä halutaan lisätä kotimaisen puun käyttöä.

Kiina oli Suomen puutuoteteollisuuden neljänneksi tärkein vientimaa vuonna 2020 mutta putosi tammi-elokuussa 2021 kahdeksannelle sijalle. Sen osuus alan viennistämme oli 4 prosenttia, ja toimitukset putosivat arvoltaan 20 prosenttia vuodentakaisesta. Rakennussektorin ongelmat ovat tänä vuonna heikentäneet sahatavaran kysyntää. Lisäksi konttipula on haitannut vientiä Euroopasta Kiinaan. Rakentaminen Kiinassa lisääntyy kuitenkin arviolta vajaat 8 prosenttia vuonna 2021, ja sen odotetaan kasvavan keskimäärin 4,2 prosentin vuosivauhtia ajanjaksolla 2022–2025 (Business Wire, 2021). Investoinnit uusiin infrastruktuurihankkeisiin, ml. 5G verkkoihin, tukevat rakentamisen kasvua. Suomalaisyrietykset vievät Kiinaan enimmäkseen kuusisahatavaraa, mitä käytetään myös huonekalujen sekä leikkikalujen valmistamiseen.

Puutuoteteollisuus

Vientiosuudet alueittain tammi-elokuu 2021, %

	Arvo, milj. e	Osuus, %	Muutos, %
Kaikki maat	2 277	100,0	52
Eurooppa	1 372	60,2	73
EU27	960	42,2	60
Euroalue	752	33,0	66
Kaukoit	416	18,3	9
Lähi- ja Keski-itä	150	6,6	39
Pohjois-Amerikka	67	2,9	83
Pohjois-Afrikka	245	10,8	56
Iso-Britannia	303	13,3	143
Japani	258	11,3	20
Saksa	196	8,6	52
Egypti	140	6,2	44
Ranska	116	5,1	74
Viro	105	4,6	67
Alankomaat	98	4,3	66
Kiina	93	4,1	-20
Ruotsi	87	3,8	24
Saudi-Arabia	78	3,4	31

Lähde: Tulli.

Toimiala valmistaa sahatavaraa, vanereita ja puutuotteiden jatkojalosteita.

Toimialan osuus Suomen ¹	%
teollisuuden jalostusarvosta	2,8
bruttokansantuotteesta	0,6
tavaraviennistä	4,2

¹ Käyvin hinnoin vuonna 2020.

Suurimmat yritykset vuonna 2019

	Liikevaihto milj. e	Henkilöstö ¹
Stora Enso Wood Products	1 569	4 106
UPM – Vaneri	450	2 467
Metsä Wood	434	1 510
Versowood Group konserni	392	743
Koskitukki konserni	263	1 013

¹ Globaali.

Kilpailu Kiinan sahatavaran markkinoilla on kova. Venäjä, Kanada, Yhdysvallat ja Ruotsi ovat Suomen suurimpia kilpailijoita. Venäjä on markkinajohtaja, maan sahatavaran tuotanto ja vienti Kiinaan ovat viime vuosina kasvaneet uusien investointien myötä.

Pohjois-Afrikka on noussut suomalaisen sahatavaran tärkeäksi vientialueeksi Aasian ohella. Egypti oli tammi-elokuussa 2021 arvolla mitattuna puutuoteteollisuutemme neljänneksi tärkein vientimaa. Sinne viedään keskimääräistä halvempia sahatavaralaatuja. Sahatavaran kysyntä maassa on jäämässä heikoksi. Rakentamisen arvioidaan kasvavan Egyptissä 13 prosenttia vuonna 2021 ja keskimäärin 10 prosentin vuosivauhtia ajanjaksolla 2022–2025. (Research and Markets, 2021).

Uutta sahauskapasiteettia valmistuu Suomessa vuosina 2022–2023

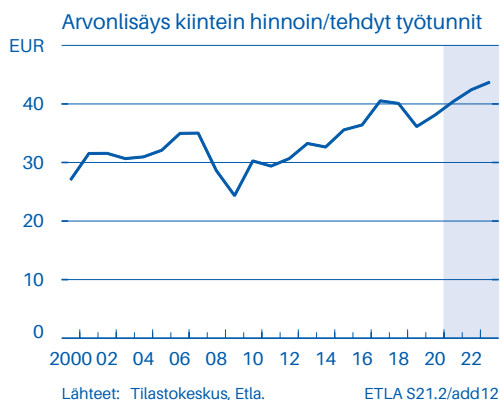
Stora Enso on alan suurin toimija, yhtiö omistaa Suomessa neljä sahaa. Lisäksi sillä on sahat Impilahdessa ja Nebolchissa Lounais-Venäjällä sekä kolme sahaa Baltian maissa, kaksi Ruotsissa ja kahdeksan Keski-Euroopassa. Stora Enso on ilmoittanut investoivansa 79 miljoonaa eu-

roa uuteen ristiinliimatun puun tuotantolinjaan Tsekin tasavallassa. Tuotanto käynnistyy kolmannella neljänneksellä vuonna 2022. Marraskuussa 2021 Stora Enso ilmoitti, että yhtiö investoi 3,5 miljoonaa euroa pellettituotantoon Varkauden sahalla vuonna 2022.

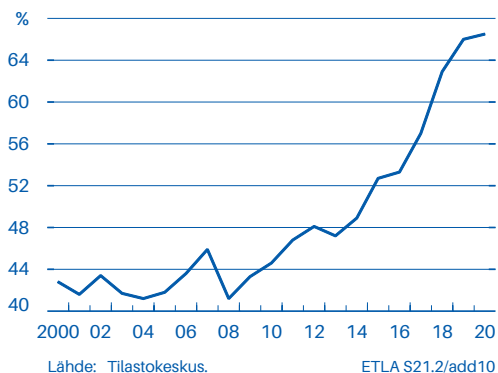
Myös UPM omistaa neljä sahaa Suomessa. Euroopassa UPM on johtava vanerinvalmistaja. Yhtiöllä on heinäkuun lopulla 2020 suljetun Jyväskylän tehtaan jälkeen kolme vaneritehdasta Suomessa. Yhtiöllä on lisäksi yksi viilutehdas Suomessa ja vaneritehtaat Venäjällä ja Virossa. Koivuvanerinmarkkinoilla kilpailu on jatkuvasti kiristynyt. Tuotantokustannukset Venäjällä ovat huomattavasti pienemmät, ja sen seurauksena sinne onkin investoitu uuteen koivuvaneri kapasiteettiin.

Chudovon vaneritehdas Venäjällä perustettiin vuonna 1990, ja UPM laajensi sitä ensimmäisen kerran vuonna 2008. Seuraava projekti, Chudovon vaneritehtaan 50 miljoonan euron arvoinen investointi, valmistui syyskuussa 2019. Tehtaalle rakennettiin uudet tuotantolinjat viulun- ja vanerinvalmistukseen. Tuotevalikoima laajeni, ja vuosittainen tuotantokapasiteetti nousi 110 kuutiometristä 155 kuutiometriin. Tehtaalla valmistetaan vanereita rakentamiseen,

Työn tuottavuus

Omavaraisuusaste

huonekaluteollisuuteen, sisustamiseen, kuljetusvälineiteollisuuteen ja LNG-laivanrakentamiseen. Suurin osa tehtaan tuotannosta, noin 70 prosenttia, menee Euroopan markkinoille. Tehdas työllistää yli 600 henkilöä.

UPM perusti Otepään koivuvaneritehtaan vuonna 2000 ja sitä laajennettiin jo vuonna 2008. Tehdas on Viron suurin vanerinvalmistaja. Uusi vanerin tuotantolinja valmistui marraskuussa 2016. Otepään vaneritehtaan 40 miljoonan euron laajennusinvestoinnin myötä tuotantokapasiteetti lähes kaksinkertaistui. Tehtaan vanerista 95 prosenttia viedään pääasiassa Keski-Eurooppaan.

Metsä Group investoi 200 miljoonaa euroa uuden mäntysahan rakentamiseen Raumalle. Sen rakentaminen aloitettiin syksyllä 2020. Uuden sahan tuotanto käynnistyy näillä näky-

min vuoden 2022 kolmannella neljänneksellä. Sahainvestointi on kaikkien aikojen suurin Suomessa ja teknologialtaan edelläkävijä koko maailmassa. Sen tuotantokapasiteetti on noin 750 000 kuutiota mäntysahatavaraa vuodessa. Yhtiöllä on ennestään viisi sahaa Suomessa. Venäjällä Metsä Fibre omistaa Metsä Svir -sahalaitoksen Podporozhessa, saha valmistui vuonna 2006. Noin 90 prosenttia tehtaan tuotannosta menee vientiin.

Koskisen konserni ilmoitti lokakuussa 2021 investoivansa 48 miljoonaa euroa sahaustoiminnan kasvattamiseen. Hanke valmistuu vuonna 2023. Tuottavuus nousee tuntuvasti nopeamman sahalinjan myötä. Koskisen omistaa kolme tuotantolaitosta Suomessa. Sheksnassa Venäjällä yhtiö valmistaa havusahatavaraa ja Puolassa on yksi tuotantoyksikkö. •

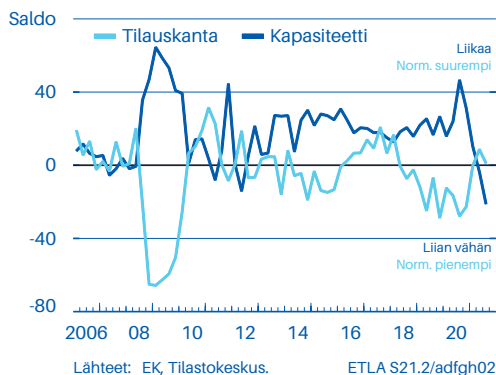
Kemianteollisuus

Kemianteollisuuden tuotteiden osuus koko Suomen tavaraviennin arvosta oli 17,7 prosenttia kuluvan vuoden tammi-elokuussa. Öljytuotteiden osuus oli 4,6 prosenttia, kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden 8,8 prosenttia, lääkeaineiden 1,7 prosenttia ja kumi- ja muovituotteiden 2,5 prosenttia. Ruotsi on kemianteollisuuden ylivoimaisesti suurin viennin kohdema

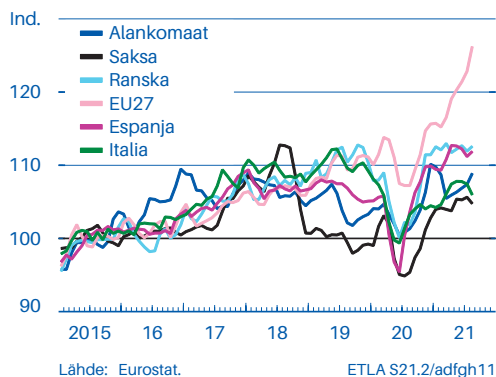
nin arvolla mitattuna. Muut tärkeät vientimaat ovat Venäjä, Saksa, Alankomaat, Yhdysvallat ja Belgia.

Toimialan viennin määrä jäi viime vuonna edellisvuoden lukemiin. Tänä vuonna alan viennin määrä supistuu Etlan arvioiden mukaan noin 6 prosenttia, mikä johtuu Nesteen öljynjalostamon pitkästä huoltoseisokista.

Tilaukanta ja kapasiteetti

Kemikaalien tuotanto (ml. lääkeaineet), 2015=100, kausitas., 3kk lka

Tuotantomäärä jäi kuluvin vuoden tammi-syyskuussa kausitasoitettuna 1,7 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi. Kemianteollisuus-

den uusien tilausten arvo nousi samalla ajanjak-solla 14 prosenttia vuoden takaisesta.

Suomessa kemianteollisuus työllistää suo-

Keskeiset tunnusluvut

Pääomatavararyhmä	% -muutos						Keskimäärin	
	2018	2019	2020	2021 ^E	2022 ^E	2023 ^E	2016-20	2021-25 ^E
Vienti	-5,8	3,1	0,3	-6,0	12,0	3,2	0,9	2,8
Vientihinta	13,9	-1,7	-14,8	21,3	5,5	2,0	0,0	6,6
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-4,0	15,4	-11,4	7,1	2,9	-2,2	4,1	2,7
Työpanos	1,0	1,0	0,8	2,3	0,1	0,0	0,8	0,4
Työn tuottavuus	-5,0	14,3	-12,1	4,8	2,8	-2,2	3,3	2,2
Pääomavaltaituminen	-0,2	-1,0					-0,1	
Kokonaistuottavuus	-4,8	15,4					7,3	

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etlä.

Kemianteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2020

PANOSKÄYTTÖ

Liikenne
 Energia ja jätehuolto
 Muut kotimaiset panokset
 Tuontituotteet
 Pääoma-kustannukset
 Palkansaajakorvaukset
 Nettotuoteverot
 Toimintaylijäämä

Kemianteollisuus
 20,2 mrd. EUR

Sisäinen väliuotekäyttö

TUOTOS

Rakentaminen
 Kuljetus
 Muu kot. väliuotekäyttö
 Vienti
 Pääoman bruttomuodostus
 Kulutus

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S21.2/a13e

raan 34 000 henkilöä. Peruskemikaaleja sekä kumi- ja muovituotteita valmistavat yritykset ovat alan suurimmat työllistäjät.

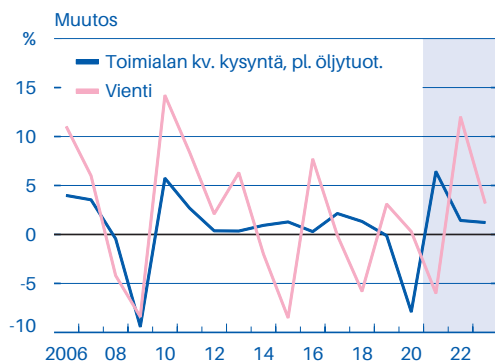
Kemianteollisuuden kiinteiden investointien kokonaisarvo (ml. t&k) oli ennakkotietojen mukaan noin 1,1 miljardia euroa vuonna 2020. Kemianteollisuus ry:n ja EK:n investointitiedustelun mukaan investoinnit nousevat tätä vuonna runsaaseen 1,4 miljardiin euroon. Suurin osa alan investoinneista on tuotantokapasiteetin korvaamista, mutta vuosittain noin 400 miljoonaa euroa investoinneista liittyy kuitenkin tutkimukseen ja tuotekehitykseen.

Kemikaalien valmistus

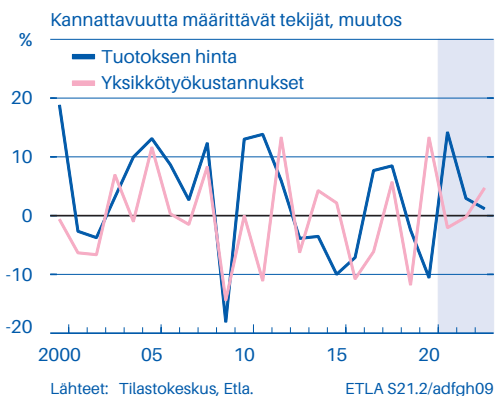
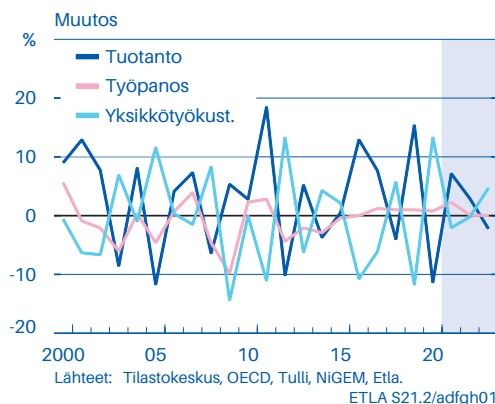
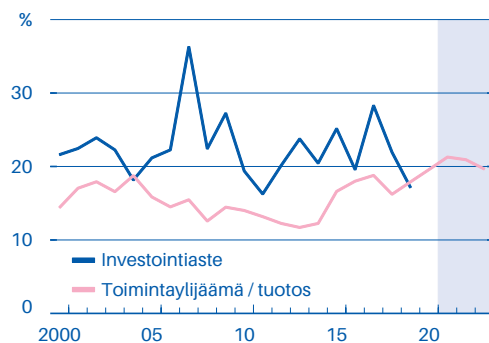
Belgiassa kemikaalien tuotanto kohosi kuluvan vuoden tammi-elokuussa ennennäkemättömiin huippulukemiin

EU27-maissa kemian perusteollisuuden tuotantomäärät lisääntyivät kuluvan vuoden tammi-elokuussa keskimäärin 10 prosenttia edellisvuodesta. Belgiassa valmistusmäärä kohosi huikeat 55 prosenttia ja ylsi siten ennennäkemättömiin huippulukemiin. Liettuassa tuotanto nousi tammi-elokuussa 28 prosenttia viimevuotisesta. Puolassa kasvua kertyi 11 prosenttia, Unkarissa

Kysyntä, vienti ja tuotanto

Investoinnit ja kannattavuus

10 prosenttia ja Ranskassa, Kreikassa ja Tsekin tasavallassa 9 prosenttia. Saksassa kemikaalien tuotanto lisääntyi kuluvan vuoden tammi-elokuussa vajaat 7 prosenttia, Ruotsissa 6 prosenttia, Alankomaissa vajaat 5 prosenttia ja Italiassa 3 prosenttia edellisvuodesta.

Suurin osa alan Suomessa tuotetuista kemikaaleista myydään kotimaahan. Sellu- ja paperitehtaat ovat peruskemikaalien tärkein asiakasryhmä. Myös kaivosteollisuus käyttää kemikaaleja.

Kemikaalit ja kemialliset tuotteet (ml. lääkeaineet) on ainoa teollisuuden toimiala, jonka vientimäärä lisääntyi pandemiavuonna 2020. Kasvua kertyi 3,5 prosenttia edellisvuodesta. Lääkeaineiden ja lääkkeiden viennin arvo oli vahvassa nousussa. Kuluvan vuoden tammi-elokuussa kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden viennin arvo kasvoi 19 prosenttia vuoden takaisesta. Lääkeaineiden ja lääkkeiden viennin arvo kohosi 16 prosenttia. Vientihinnat ovat tänä vuonna nousseet voimakkaasti. Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden vientihinnat nousivat syyskuussakin uusiin huippulukemiin. Alan

vientihinnat kohosivat 23 prosenttia vuoden takaisesta ja tammi-syyskuussa 11 prosenttia edellisvuodesta.

Arvioimme syyskuussa julkaistussa ennusteessamme, että kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden viennin määrä kasvaa tänä vuonna 6 prosenttia viimevuotisesta. Tuotannon odotetaan kasvavan 5 prosenttia tänä vuonna ja noin 2 prosenttia vuosina 2022–2023.

Öljytuotteiden valmistus

Koko maailman öljyn kysynnän kasvu hidastuu noin 3 prosenttiin vuonna 2022

Suomessa öljytuotteiden viennin arvo putoasi kuluvan vuoden tammi-elokuussa vajaat 12 prosenttia vuoden takaisesta. Laskelmiemme mukaan viennin määrä väheni noin 40 prosenttia edellisvuodesta. Viime vuodelle suunniteltu viiden vuoden välein pidettävä Nesteen jalostamon suuri huoltoseisokki jouduttiin koronapandemian takia siirtämään tämän vuoden toiselle neljännekselle, koska huoltotyöntekijöistä suuri osa tulee ulkomailta. Arvioimme syyskuussa, että öljytuotteiden viennin määrä supistuu tänä vuonna noin 25 prosenttia seisokin seuraukse-

Toimiala valmistaa kemikaaleja ja kemiallisia tuotteita, öljytuotteita sekä kumi- ja muovituotteita.

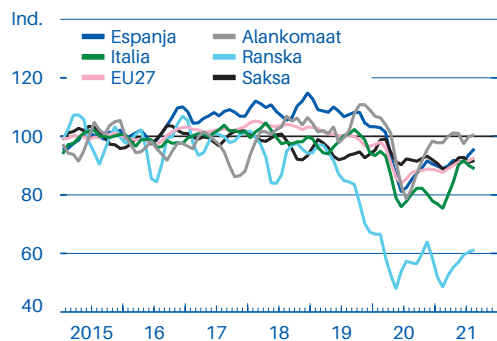
Toimialan osuus Suomen ¹	%
teollisuuden jalostusarvosta	14,4
bruttokansantuotteesta	2,9
tavaraviennistä	18,5

¹ Käyvin hinnoin vuonna 2020.

Suurimmat yritykset vuonna 2019

	Liikevaihto milj. e	Henkilöstö
Neste konserni	15 840	5 470
Kemira konserni	2 659	5 020
Nokian Renkaat konserni	1 596	4 940
Uponor konserni	1 103	3 800
Orion konserni	1 051	3 250

Öljytuotteiden tuotanto, 2015=100, kausitas., 3kk lka

Lähde: Eurostat.

ETLA S21.2/adfgh08

na ja kasvaa vastaavasti noin 30 prosenttia ensi vuonna.

Maailman suurimmat raakaöljyn tuottajamaat olivat vuonna 2019 Yhdysvallat, Venäjä, Saudi-Arabia, Kanada, Irak, Kiina, Yhdistyneet Arabiemiirikunnat, Brasilia, Kuwait ja Iran. Ko-

ko maailmassa on vajaat 700 öljynjalostamo, joista Euroopassa sijaitsee noin 100 vuonna 2019. EU-maista eniten jalostamokapasiteettia on Saksassa, Italiassa, Espanjassa, Alankomaissa, Ranskassa ja Isossa-Britanniassa. Yhdysvalloissa oli 135 jalostamo vuonna 2019.

Kemianteollisuus

Vientiosuudet alueittain tammi-elokuu 2021, %

	Arvo, milj. e	Osuus, %	Muutos, %
Kemikaalit ja kemialliset tuotteet			
Kaikki maat	3 707	100,0	19
Eurooppa	2832	76,4	20
EU27	2103	56,7	21
Euroalue	1385	37,4	18
Kaukoita	445	12,0	14
Pohjois-Amerikka	194	5,2	9
Etelä-Amerikka	108	2,9	113
Alankomaat	374	10,1	-2
Ruotsi	358	9,7	21
Saksa	343	9,3	23
Venäjä	298	8,1	7
Puola	216	5,8	33
Öljytuotteet			
Kaikki maat	1933	100,0	-12
Eurooppa	1654	85,6	-18
EU27	1359	70,3	-21
Euroalue	697	36,1	-20
Pohjois-Amerikka	275	14,2	101
Ruotsi	640	33,1	-20
Yhdysvallat	275	14,2	116
Venäjä	179	9,3	48
Belgia	177	9,1	5
Latvia	131	6,8	12

	Arvo, milj. e	Osuus, %	Muutos, %
Kumi ja muovituotteet			
Kaikki maat	1 059	100,0	16
Eurooppa	912	86,1	16
EU27	702	66,2	19
Euroalue	371	35,1	17
Kaukoita	50	4,8	19
Pohjois-Amerikka	56	5,3	6
Ruotsi	213	20,1	22
Saksa	108	10,2	21
Norja	81	7,6	27
Venäjä	74	7,0	1
Puola	61	5,7	28

Lähde: Tulli.

Öljytuotteiden valmistus lisääntyi EU27-maissa kuluvaan vuoteen tammi-elokuussa keskimäärin 1,5 prosenttia vuodentakaisesta. Alankomaissa tuotanto kohosi huomattavasti enemmän kuin keskimäärin, 9 prosenttia. Ranskassa tuotanto romahti jo vuonna 2019 ennen koronapandemiaa. Tammi-elokuussa 2021 tuotanto kuitenkin elpyi 2 prosenttia edellisvuodesta. Myös Italiassa tuotanto nousi 2 prosenttia. Espanjassa kasvua kertyi 3 prosenttia. Saksassa ja Belgiassa öljytuotteiden valmistus sen sijaan väheni 3 prosenttia.

International Energy Agency ennusti kuluvaan vuoden elokuussa, että koko maailman öljyn kysyntä kääntyy tänä vuonna 5,9 prosen-

tin kasvuun. Vuodelle 2022 järjestö ennustaa 3,3 prosentin kasvua. Öljyn kysyntä voimistuu kansainvälisen matkustamisen yleistyessä, kun maat enenevässä määrin avaavat rajansa. OECD-maiden kysyntä nousee kaiken kaikkiaan 5,7 prosenttia tänä vuonna ja 3,1 prosenttia vuonna 2022. Euroopan OECD-maissa kysyntä lisääntyy 2,8 prosenttia tänä vuonna ja 3,9 prosenttia ensi vuonna. Amerikassa vastaavat kasvuluvut ovat 7,8 prosenttia ja 2,9 prosenttia. Aasiassa sekä Oseaniassa öljyn kulutus lisääntyy 3,9 prosenttia vuonna 2021 ja 2,5 prosenttia vuonna 2022. Kiinassa kysyntä kasvaa 8,4 prosenttia tänä vuonna ja 3,7 prosenttia ensi vuonna.

Kymmenen suurimman kuluttajamaan osuus koko maailman öljyn kulutuksesta on noin 60 prosenttia International Energy Agencyn mukaan. Suurimmat kuluttajamaat ovat Yhdysvallat, Kiina, Intia, Japani, Venäjä, Saudi-Arabia, Brasilia, Etelä-Korea, Kanada ja Saksa.

Suomessa valmistetuista öljytuotteista kaasuoöljyt (dieselöljyt) ja moottoribensiini ovat tärkeimmät vientituotteet. Tullin tilastojen mukaan moottoribensiinin (ml. lentobensiini) osuus toimialan viennin arvosta oli kuluvaan vuoden tammi-elokuussa 34 prosenttia. Ryhmän vienti väheni arvoltaan prosentin edellisvuodesta. Matkustusrajoitusten takia lento-liikenne on huomattavasti vähentynyt, mikä tuntuvasti alentaa lentobensiinin kysyntää. Kaasuöljyjen osuus oli 44 prosenttia, ja vienti laski arvoltaan 24 prosenttia. Voitelussa käytettävien maaöljyjen osuus öljytuotteiden viennistä oli 16 prosenttia, arvoltaan niiden vienti nousi 26 prosenttia viimevuotisesta.

Suomessa jalostetun moottoribensiinin (ml. lentobensiini) tärkeimmät vientimarkkinat olivat tammi-elokuussa Yhdysvallat, Ruotsi, Belgia, Gibraltar ja Alankomaat. Niiden osuus bensiinin viennistä oli 82 prosenttia. Kaasuöljyjen tärkeimmät vientimaat olivat tammi-elokuussa Ruotsi, Latvia, Saksa, Alankomaat ja Viro. Näiden maiden osuus kaasuöljyjen kokonaisvien-

Hintojen muutos

— Tuotannon hinta
— Vientihinnat

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

ETLA S21.2/adfgh07

nin arvosta oli 84 prosenttia. Voitelussa käytettyjen maaöljyjen tärkeimmät vientimaat olivat Venäjä, Belgia, Saksa, Ukraina ja Ruotsi. Viiden kärkeen yhteenlaskettu osuus tuoteryhmän viennistä oli 93 prosenttia.

EU:ssa biodieselin kulutus on suurempi kuin tuotanto

Biopolttoaineita ovat bioetanoli, biodiesel, biokaasu, puhdas kasviöljy sekä puukaasu. Yhdysvallat ja Brasilia dominoivat koko maailman biopolttoaineiden kysyntää ja tuotantoa.

Eurooppa on kuitenkin maailman suurin uusiutuvan dieselin markkina, ja EU:ssa biodieselin kulutus on suurempi kuin tuotanto. Biodieselin suurimmat markkinat ovat Saksassa, Ranskassa, Italiassa ja Espanjassa. Euroopan suurimmat biodieselin tuottajamaat olivat vuonna 2020 samat yllä mainitut maat Saksa, Ranska, Espanja ja Italia. Suomessa Neste valmistaa uusiutuvaa NEXBTL-dieseliä, ja lisäksi UPM tuottaa biodieseliä Lappeenrannassa. Biodieseliä myös tuodaan Eurooppaan Yhdysvalloista, Brasiliasta, Argentiinasta ja Indonesiasta.

Kumi- ja muovituotteiden valmistus

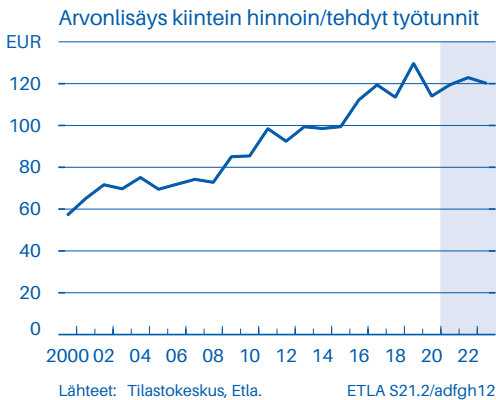
Kumi- ja muovituotteiden vienti kasvaa tänä vuonna noin 7 prosenttia

Suomessa kumi- ja muovituotteiden viennin arvo nousi 16 prosenttia kuluvan vuoden tammi-elokuussa. Alan viennistä noin kolme neljäsosaa on muovituotteiden vientiä. Kumi- ja muovituotteiden viennin odotetaan lisääntyvän 7 prosenttia kuluvana vuonna ja vajaan prosentin seuraavina vuosina. Tuotannon arvioidaan kasvavan 4 prosenttia vuonna 2021 ja noin puolitoista prosenttia vuosina 2022–2023.

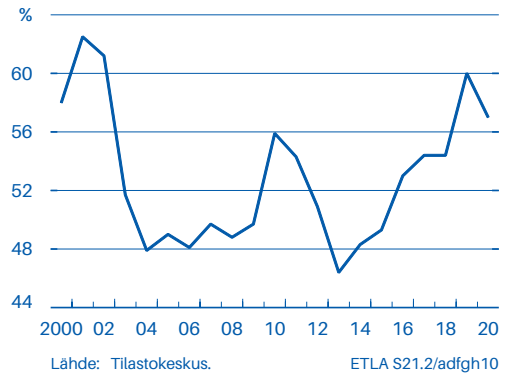
Kumituotteiden vienti kohosi tammi-elokuussa arvoltaan 29 prosenttia vuoden takaisesta. Kumituotteiden tärkein asiakasryhmä on ajoneuvoja valmistava teollisuus. Uusien kumirenkaiden osuus kumituotteiden viennistä on noin kolme neljäsosaa.

Suomen muovituotteiden vienti lisääntyi tammi-elokuussa 12 prosenttia edellisvuodesta. Muoviteollisuuden kysynnästä Euroopassa 40 prosenttia tulee pakkaussektorilta. Muovituotteista 20 prosenttia menee rakentamiseen, 10

Työn tuottavuus

Omavaraisuusaste

prosenttia autoteollisuuteen ja runsaat 6 prosenttia elektroniikkateollisuuteen ja runsaat 3 prosenttia maatalouteen.

Euroopan osuus koko maailman muovien tuotannosta oli PlasticsEurope-järjestön mukaan 16 prosenttia vuonna 2019. Kiinan osuus

nousi 31 prosenttiin, Japanin osuus oli 3 prosenttia ja muun Aasian 17 prosenttia. Saksan, Italian, Ranskan, Espanjan, Ison-Britannian ja Puolan yhteenlaskettu kysyntä oli 69 prosenttia koko Euroopan muovien kysynnästä vuonna 2019. •

Elintarviketeollisuus

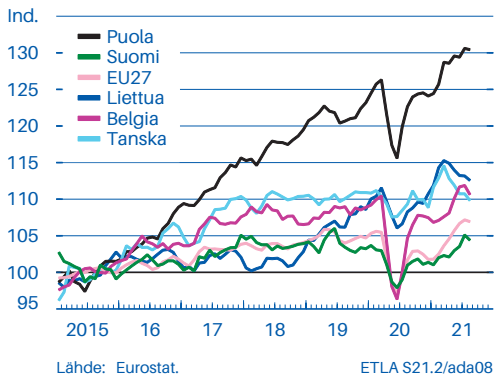
Suomessa elintarvikkeiden valmistus kasvoi tammi-elokuussa vähemmän kuin EU27-maissa keskimäärin

Elintarviketeollisuuden osuus kaikkien teollisuustoimialojen tuotoksesta on Suomessa alle kymmenen prosenttia. Kolme suurinta alaa ovat lihanjalostus, meijeriteollisuus ja juomateolli-

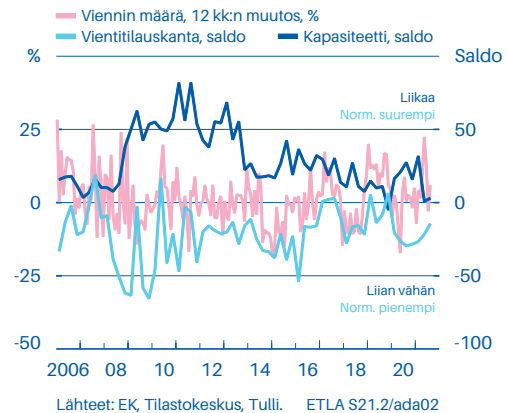
suus. Noin 65 prosenttia liikevaihdosta muodostuu näillä aloilla. Noin 15 prosenttia elintarviketeollisuuden tuotannosta menee vientiin.

EU27-maissa elintarviketeollisuuden tuotanto nousi kuluvan vuoden tammi-elokuussa kausitasoitettuna keskimäärin 3,8 prosenttia edellisvuotisesta. Suomessa alan tuotanto lisääntyi

Elintarviketeollisuuden tuotanto, 2015=100, kausitas., 3kk lka

Tilaukset

2,5 prosenttia vuoden takaisesta. Suurin osa elintarviketeollisuuden tuotannosta jää kotimaahan. Belgiassa, Ranskassa ja Liettuassa elin-

tarvikkeiden valmistus kohosi noin 5 prosenttia kuluvan vuoden tammi-elokuussa. Tanskassa ja Puolassa tuotanto kasvoi 2 prosenttia viimevu-

Keskeiset tunnusluvut

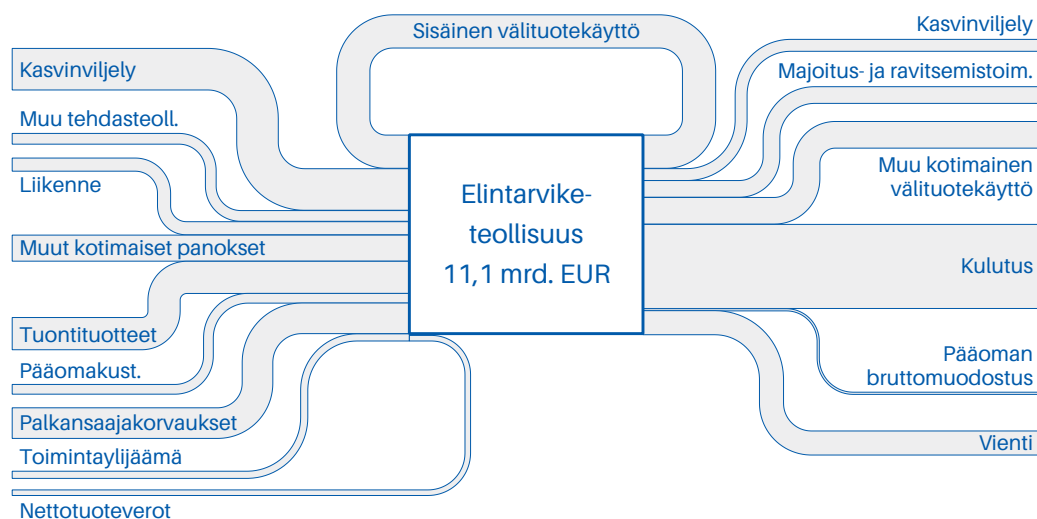
Pääomatavararyhmä	% -muutos						Keskimäärin	
	2018	2019	2020	2021 ^E	2022 ^E	2023 ^E	2016-20	2021-25 ^E
Vienti	-4,0	11,4	-0,3	1,4	2,3	1,5	2,2	1,4
Vientihinta	0,3	1,6	1,0	0,6	1,3	0,6	0,9	0,8
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	1,5	2,1	-2,6	1,5	-0,1	0,8	1,5	0,7
Työpanos	0,5	-0,7	-0,9	1,1	-0,7	-0,8	-0,5	-0,4
Työn tuottavuus	1,0	2,8	-1,7	0,4	0,6	1,6	2,0	1,1
Pääomavaltaituminen	-0,6	-0,5					-0,1	
Kokonaistuottavuus	1,6	3,4					3,1	

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etlä.

Elintarviketeollisuuden hyödykevirrat vuonna 2020

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S21.2/a13a

tisesta ja Saksassa prosenttiin. Ruotsissa ja Alankomaissa elintarvikkeiden tuotanto laski prosentin tammi-elokuussa.

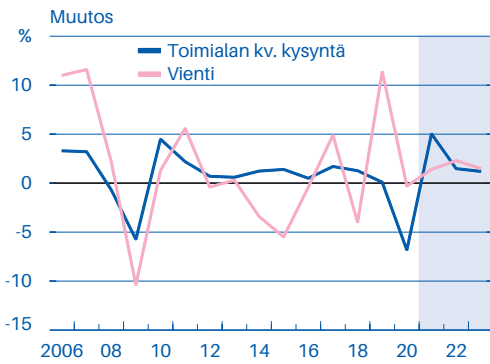
Etlan syyskuussa julkaistun ennusteen mukaan tuotannon odotetaan kasvavan kotimaassa noin 2 prosenttia tänä vuonna ja prosentin vuosina 2022–2023.

Elintarviketeollisuus on eniten työllistävä ala EU:ssa, työntekijöitä on noin 4,8 miljoonaa, mikä vastaa noin 15 prosenttia tehdasteollisuuden työntekijöistä. Viime vuonna toimialan työllisyys väheni hieman EU:ssa. Tehdasteollisuuden toimialoista elintarviketeollisuus on suurin työllistäjä Belgiassa, Kroatiassa, Ranskassa,

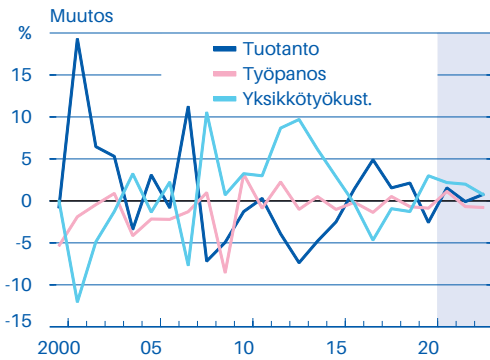
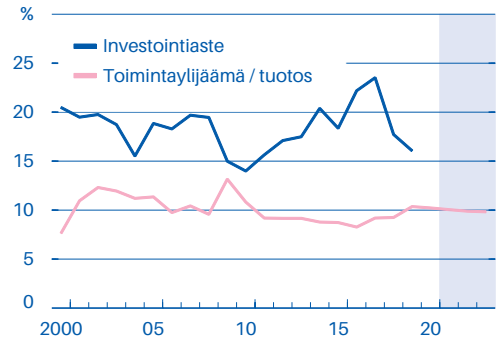
Kreikassa, Irlannissa, Liettuaassa, Alankomaissa, Puolassa, Portugalissa, Romaniassa, Espanjassa, Bulgariassa, Luxemburgissa ja Kyproksella. Sama pätee myös Isossa-Britanniassa, joka viime vuoden alussa irtautui EU:sta.

EU:ssa elintarviketeollisuus on liikevaihdoltaan suurin teollisuudenala. Alan yrityksiä on EU:ssa noin 291 000, joista 99 prosenttia on pieniä ja keskisuuria. Pienten ja keskisuurten yritysten osuus toimialan liikevaihdosta on runsaat 40 prosenttia ja työllisyydestä vajaat 60 prosenttia. Suomessa on 1 700 elintarviketeollisuuden yritystä, jotka työllistävät noin 38 000 henkilöä. Yrityksistä 65 prosenttia työllistää vain 1–5 henkilöä.

Kysyntä, vienti ja tuotanto

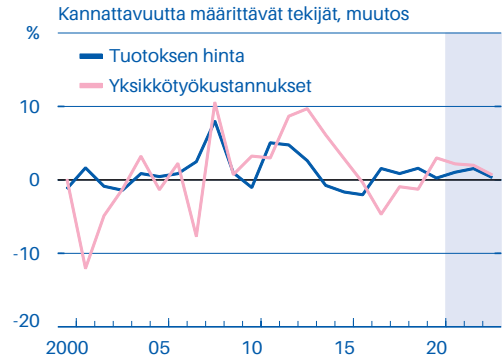

Investoinnit ja kannattavuus

Lähteet: Tilastokeskus, OECD, Tulli, NIGEM, Etla.

ETLA S21.2/ada01

Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

ETLA S21.2/ada09

Irlannin elintarvikeviennistä kolmasosa suuntautuu Isoon-Britanniaan

EU-maista Saksa, Alankomaat ja Belgia olivat vuonna 2019 elintarvikkeiden suurimmat viejät. Runsaat kaksi kolmasosaa alan viennistä EU:ssa suuntautuu muihin EU-maihin. Iso-Britannia on EU27-maiden suurin kauppakumppani elintarvikkeissa. EU27-maiden elintarvikkeiden vienti Britanniaan on kaikissa tuoteryhmissä, väkeviä alkoholijuomia lukuun ottamatta, suurempi kuin tuonti sieltä. Alankomaat, Ranska, Irlanti ja Saksa veivät arvoltaan eniten elintarvikkeita Isoon-Britanniaan vuonna 2019.

Irlannille Britannia oli tärkein elintarvikeviennin kohdema vuonna 2019 ja Puolalle toiseksi tärkein. Britannian osuus Irlannin koko elintarviketeollisuuden viennistä oli 35 prosenttia vuonna 2019 ja Puolan viennistä 10 prosenttia.

Britannia oli vuonna 2019 kolmanneksi tärkein elintarvikeviennin kohdema Ranskalle ja Kreikalle sekä neljänneksi tärkein kohdema Alankomaille, Italialle, Belgialle ja Tanskalle. Iso-Britannia oli Saksan ja Espanjan viidenneksi tärkein viennin kohdema.

Kiina pysyi kuluva vuoden tammi-elokuussa Suomen elintarviketeollisuuden toiseksi tärkeimpänä vientimaana

Venäjän elokuussa 2014 asettama elintarvikkeiden tuontikielto on edelleen voimassa. Sen piiriin kuuluvat muun muassa maito ja maitotuotteet, eräät lihatuotteet, vihannekset ja kalat. Tuontikielto koski alun perin EU-maita, Yhdysvaltoja, Kanadaa, Australiaa ja Norjaa. Myöhemmin tuontikieltoa laajennettiin koskemaan myös Albaniaa, Montenegroa, Islantia, Liechtensteiniä ja Ukrainaa.

Suomen elintarviketeollisuuden viennistä (ml. juomat ja tupakka) vajaa kolmannes suuntautui pitkään Venäjälle, viidennes Ruotsiin ja vajaa kymmenesosa Viroon. Venäjä, Ranska ja

Saksa ovat Euroopan suurimmat elintarvike-markkinat.

Maitotaloustuotteiden viennin osuus koko Suomen elintarviketeollisuuden viennistä oli 37

Elintarvike-, juoma- ja tupakkateollisuus Vientiosuudet alueittain tammi-elokuu 2021, %

	Arvo, milj. e	Osuus, %	Muutos, %
Elintarvikkeet			
Kaikki maat	876	100,0	5
Eurooppa	654	74,7	5
EU27	531	60,5	5
Euroalue	252	28,7	5
Kaukoita	164	18,7	8
Lähi- ja Keski-itä	19	2,2	-6
Pohjois-Amerikka	21	2,4	5
Ruotsi	207	23,6	8
Kiina	108	12,3	13
Venäjä	68	7,7	14
Viro	64	7,3	0
Tanska	38	4,3	-16
Juomat			
Kaikki maat	114	100,0	12
Eurooppa	100	87,5	11
EU27	83	72,6	15
Euroalue	37	32,4	8
Kaukoita	5	4,1	52
Lähi- ja Keski-itä	5	4,1	0
Pohjois-Amerikka	3	2,9	11
Ruotsi	24	21,4	-1
Viro	16	13,8	1
Puola	10	8,6	88
Norja	10	8,4	22
Saksa	8	7,1	45

Lähde: Tulli.

prosenttia vuonna 2013 ennen Venäjän tuontikieltoa. Vuonna 2016 osuus oli laskenut 29 prosenttiin, mutta se nousi 30 prosenttiin jo vuonna 2017. Vuonna 2020 osuus oli 31 prosenttia.

Suomen elintarviketeollisuuden viennistä Venäjälle maitotaloustuotteiden ja juuston osuus oli 60 prosenttia vuonna 2013 ja 53 prosenttia vielä vuonna 2014. Vuonna 2016 osuus oli vain 0,1 prosenttia ja vuonna 2017 0,6 prosenttia. Vuonna 2018 osuus oli 1,1 prosenttia ja vuonna 2019 se oli 1,5 prosenttia. Viime vuonna osuus nousi 3,1 prosenttiin.

Etlä on keväällä 2020 julkaistussa tutkimuksessaan tarkastellut niitä elintarvikkeiden tuoteriikkejä, jotka vuonna 2014 ovat joutuneet Venäjän tuontirajoitusten piiriin.

Suomen osalta juuston ja juustoaineen osuus kaikkien tuontirajoitusten alaisten tuotteiden viennistä Venäjälle oli vuosina 2001–2014 ennen vastapakotteiden asettamista yhteensä 42 prosenttia. Voin ja muiden maitorasvojen osuus oli 27 prosenttia, sianlihan 9 prosenttia, kirnumaidon, juoksutetun kerman ja jogurtin osuus

5 prosenttia sekä maidon ja kerman 4 prosenttia. Venäjän asettamien tuontirajoitusten myötä näiden tuotteiden vienti Suomesta Venäjälle loppui kokonaan.

Etlän laskelmien mukaan Suomen elintarviketeollisuus menetti vuosina 2015–2018 vientituloja yhteensä noin miljardi euroa Venäjän tuontikiellon takia.

Vuonna 2019 Ruotsi oli elintarviketeollisuuden tärkein vientimaa 24,5 prosentin osuudellaan ja toiseksi tärkein vientimaa oli Viro 8,7 prosentin osuudellaan. Venäjän osuus elintarviketeollisuuden viennistä oli 7 prosenttia. Vuonna 2020 maajakauma näytti aivan erilaiselta. Ruotsi pysyi edelleen tärkeimpänä vientimaana, ja sen osuus oli 23,7 prosenttia. Kiina nousi toiseksi tärkeimmäksi vientimaaksi 10,2 prosentin osuudellaan. Viro putosi kolmannelle sijalle, maan osuus oli 8,4 prosenttia. Venäjän osuus alan viennistä oli 6,6 prosenttia ja Tanskan osuus 5,2 prosenttia.

Elintarviketiennistämme Kiinaan maitotaloustuotteiden osuus oli 55 prosenttia. Säilötyn lihan ja lihavalmisteiden osuus oli 41 prosenttia. Maitotaloustuotteista rasvattoman maitojauheen osuus oli vajaat kolme neljäsosaa ja heran osuus runsas neljännes.

Toimialan merkittävimmät alatoimialat ovat lihanjalostus, leipomotuotteet, mallas- ja virvoitusjuomat sekä maidonjalostus.

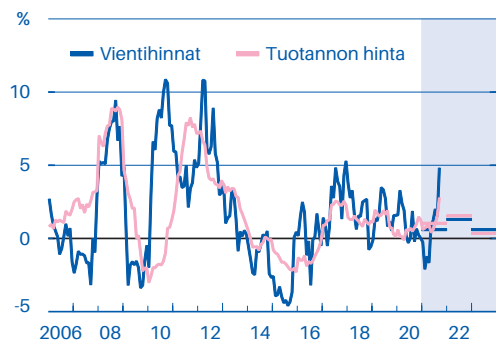
Toimialan osuus Suomen ¹	%
teollisuuden jalostusarvosta	6,9
bruttokansantuotteesta	1,4
tavaraviennistä	2,5

¹ Käytin hinnoin vuonna 2020.

Suurimmat yritykset vuonna 2019

	Liikevaihto milj. e	Henkilöstö
Valio konserni	1 787	4 260
HKScan konserni	1 744	6 930
Atria konserni	1 451	4 450
Fazer konserni	1 097	7 530
Paulig konserni	921	2 120

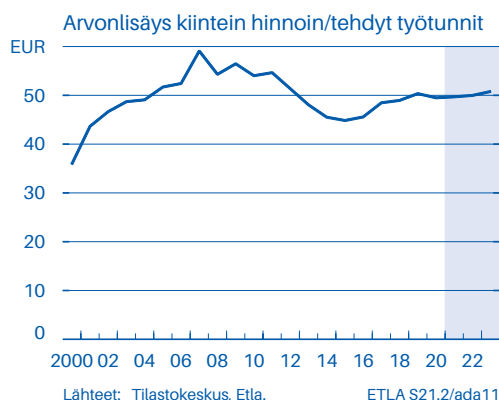
Hintojen muutos

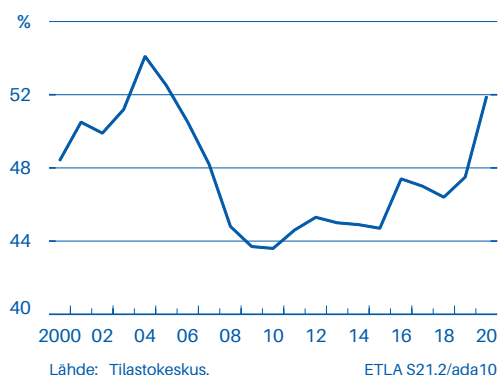
Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

ETLA S21.2/ada07

Työn tuottavuus

Omavaraisuusaste

Tammi-elokuussa 2021 Ruotsi ja Kiina pysyivät elintarvikeviennin kärkimaina. Venäjä nousi kolmannelle sijalle, ja Viro oli neljänneksi tärkein vientimaa.

Toimialan viennin määrä kasvoi 5 prosenttia tammi-elokuussa

Etlä arvioi syyskuussa, että elintarviketeollisuuden viennin määrä kasvaa noin puolitoista prosenttia tänä vuonna. Nyt näyttää kuitenkin siltä, että alan vienti kasvaa selvästi tätä enemmän.

Tammi-elokuussa viennin arvo nousi 5,5 prosenttia edellisvuodesta. Toimialan vientihinnat jäivät lähes edellisvuoden lukemiin.

Suomessa elintarvikkeiden tuonnin arvo on lähes kolme kertaa suurempi kuin viennin arvo. Tällä myynnissä olevista jalostetuista elintarvikkeista ulkomaisten tuotteiden osuus on runsaat 20 prosenttia. Eniten elintarviketeollisuuden tuotteita tuodaan Saksasta, Ruotsista, Alankomaista, Norjasta, Espanjasta, Tanskasta, Ranskasta, Italiasta, Puolasta ja Belgiasta. •

Rakentaminen

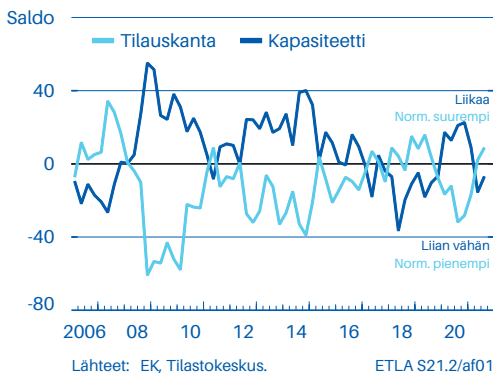
The background is a solid blue color. A thin white horizontal line is positioned near the top. A thin white vertical line is positioned on the left side. A series of thin, white, curved lines form a wavy, ribbon-like shape that starts from the bottom left and extends towards the top right. The lines are closely spaced, creating a sense of motion and depth.

Rakentaminen hidastuu tänä vuonna, kun maa- ja vesirakentaminen sekä toimitilarakentaminen vähenyvät. Rakentaminen tulee kiihtymään loppuvuotta kohti, ja hyvä kehitys jatkuu vielä ensi vuoden puolella.

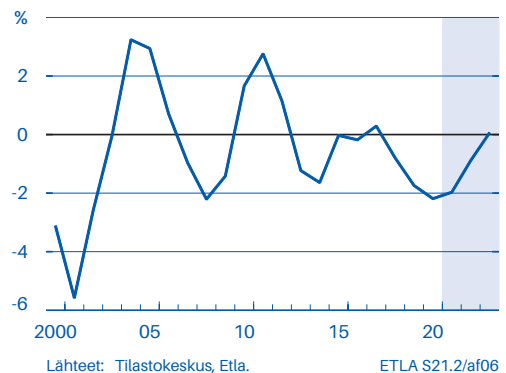
Rakennustuotanto kiihtyy kuluvan vuoden loppua kohti

Rakennustuotannon viime vuodet ovat olleet vaisuja. Kokonaisuudessaan rakentaminen kasvoi vuonna 2019 alle prosentin, ja viime vuoden pudotus jäi suurin piirtein samansuuruiseksi. Tämän vuoden kehityksestä odotetaan viime

Tilauskanta ja kapasiteetti

Työn tuottavuuden kasvu, 3 vuoden lka

vuoden kaltaista. Edellisinä vuosina maarakentamisen kasvu on täydentänyt talonrakennustuotannon heikkoutta. Tänä vuonna molempien odotetaan kehittyvän heikosti.

Suurimmat yritykset vuonna 2019

	Liikevaihto milj. e	Henkilöstö
YIT Oyj	3 392	7 640
Skanska konserni	1 072	2 200
SRV Yhtiöt konserni	1 061	1 080
Lujatalo konserni	705	1 620
Lehto Group konserni	668	1 450

Rakentaminen kansantaloudessa

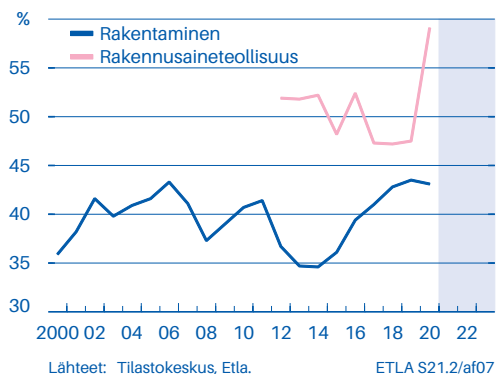
KANSANTALOUDESSA rakentaminen on investointihyödykkeitä tuottava toimiala, jonka tuotanto muodostuu valtaosin muiden kotimaisten toimialojen ml. kotitalouksien ja julkisyhteisöjen rakentamisen kysynnästä.

Rakentamisen kysyntä puolestaan riippuu muiden toimialojen tuotantonäkymistä ja kannattavuudesta sekä kotitalouksien ostovoiman kehityksestä.

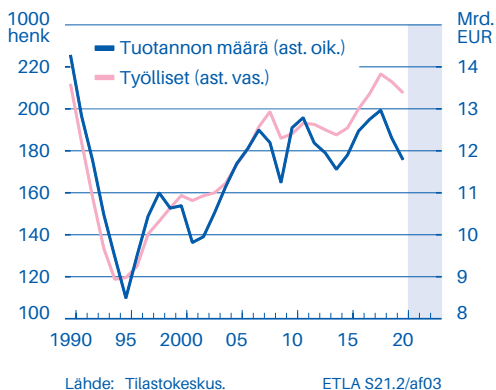
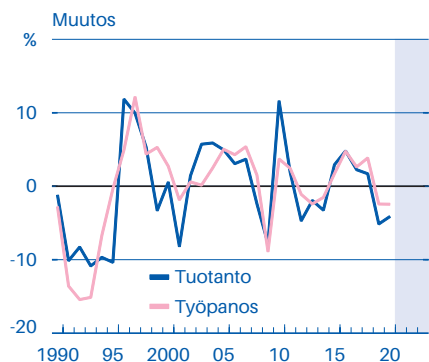
Rakennushankkeiden pitkäkestoisuuden takia rakentajat ja asiakkaat altistuvat useille riskeille, jotka syntyvät mm. markkinatilanteen, tuotantopanosten hintojen sekä korkojen muutoksista.

Etenkin talonrakentamisessa projektien riskipitoisuus ja tarjonnan pieni joustavuus aiheuttavat suurta vaihtelua rakentamisen tuotantoon, panoshintoihin ja alan työllisyyteen.

Omavaraisuusaste

Tuotanto ja työllisyys

Rakennusalan tilanne on kohentunut keväästä saakka. Uudisrakentamisen tuotanto on painottunut asuinrakennuksiin, joiden tuotanto on vain kiihtynyt viime kuukausina. Sen sijaan muun talonrakentamisen tuotanto supistui vielä

alkuvuoden ja on lähtenyt pieneen kasvuun vasta alkusyksystä. Tilavuudella mitattuna asuinrakennushankkeita on tänä vuonna valmistunut 5,7 prosenttia viime vuotta vähemmän, kun taas muu talonrakentaminen on supistunut 14 pro-

Keskeiset tunnusluvut

Pääomatavararyhmä	%muutos						Keskimäärin	
	2018	2019	2020	2021 ^E	2022 ^E	2023 ^E	2016-20	2021-25 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	1,7	-5,1	-4,1	-0,5	1,8	1,6	-0,1	1,2
Työpanos	3,9	-2,4	-2,5	0,9	1,4	0,5	1,3	0,5
Työn tuottavuus	-2,1	-2,8	-1,7	-1,4	0,4	1,1	-1,4	0,8
Pääomavaltaituminen	-0,5	2,1	2,1				0,0	
Kokonaistuottavuus	-1,5	-4,8	-3,7				-1,2	

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etlä.

Rakentamisen hyödykevirrat vuonna 2020

PANOSKÄYTTÖ

Puutuoteteollisuus

Rakennusaineteollisuus

Metalliteollisuus

Tukkukauppa

Arkkitehti- ja insinööripalvelut

Muut kotimaiset panokset

Tuontituotteet

Pääomakust.

Palkansaajakorvaukset

Nettotuoteverot

Toimintaylijäämä

Rakentaminen
40,4 mrd. EUR

Sisäinen välituotekäyttö

TUOTOS

Kiinteistöala

Muu kotimainen
välituotekäyttö

Pääoman bruttomuodostus

Kulutus

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S21.2/a13o

senttia. Yhteensä rakennuksia on valmistunut tilavuudella mitattuna 11 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2020.

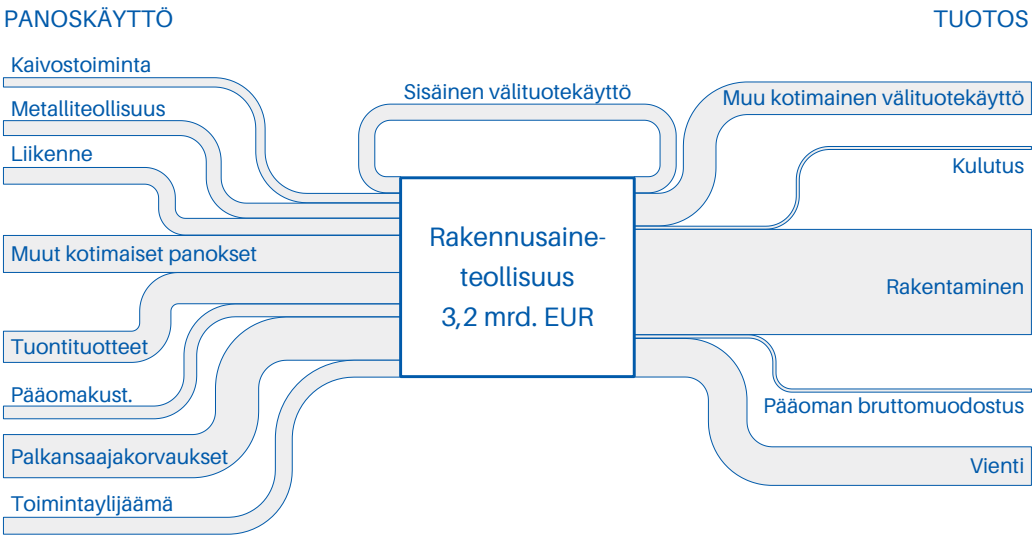
Asuinrakennushankkeita on kuitenkin aloitettu kuluvana vuonna jo melkein 6 prosenttia

vuodentakaista enemmän. Muiden talonrakennushankkeiden aloitukset kasvoivat vasta elokuussa, mutta kasvu oli huomattavaa. Uusia rakennuslupia on myönnetty yhä paljon asuinrakentamiseen. Rakentaminen tulee kokonaisuu-

Keskeiset tunnusluvut (rakennusaineteollisuus)								
Pääomatavararyhmä	%muutos						Keskimäärin	
	2018	2019	2020	2021 ^E	2022 ^E	2023 ^E	2016-20	2021-25 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	3,6	-1,2	-0,5	10,0	-0,6	1,2	1,9	2,5
Työpanos	1,0	0,0	-3,8	2,6	-0,7	-0,3	0,0	0,0
Työn tuottavuus	2,6	-1,2	3,4	7,2	0,1	1,5	1,9	2,4
Pääomavaltaituminen	0,4	0,5					-0,1	
Kokonaistuottavuus	2,2	-1,7					1,7	

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

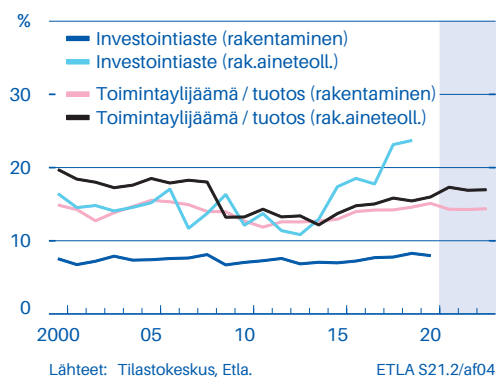
Rakennusaineteollisuuden hyödykevirrat vuonna 2020

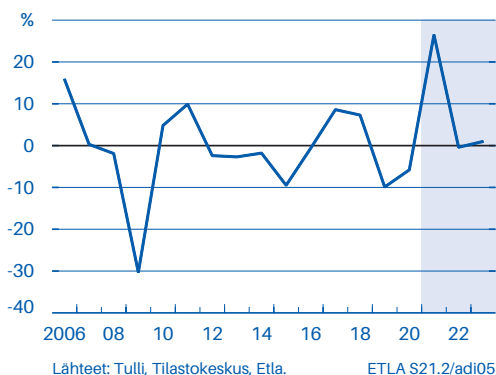
Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S21.2/a13q

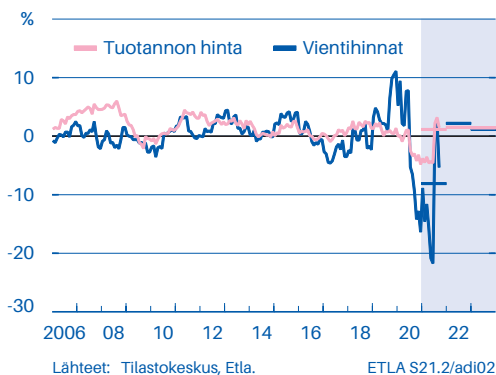
Investoinnit ja kannattavuus

Viennin määrän muutos (rakennusaineteollisuus)

Hintojen muutos (rakennusaineteollisuus)

nessaan kiihtymään loppuvuotta kohti ja jatku-
maan vielä vuoden 2022 alkupuolella.

Rakennusalan yritysten luottamusindikaat-
tori on ollut nousussa kesästä saakka ja ylittä-
nyt jo pitkän aikavälin keskiarvonsa. Myös ra-
kennusalan työllisyysodotukset ovat kääntyneet
kasvuun. Rakentamista tukee matalana pysyvä

Toimialan osuus Suomen ¹	%
teollisuuden jalostusarvosta	2,8
bruttokansantuotteesta	0,6
tavaraviennistä	0,9

¹ Käyvin hinnoin vuonna 2020.

Rakennusaineteollisuus

Vientiosuudet alueittain tammi-elokuu 2021, %

	Arvo, milj. e	Osuus, %	Muutos, %
Kaikki maat	388	100,0	25
Eurooppa	315	81,2	20
EU27	251	64,7	18
Euroalue	164	42,2	17
Kaukoita	29	7,6	97
Pohjois-Amerikka	30	7,6	25
Belgia	62	15,9	17
Ruotsi	53	13,7	13
Yhdysvallat	29	7,5	25
Venäjä	27	7,0	21
Saksa	27	6,9	-4
Viro	24	6,2	21
Norja	18	4,6	44
Tanska	17	4,5	27
Ranska	17	4,4	64
Kiina	15	3,9	213

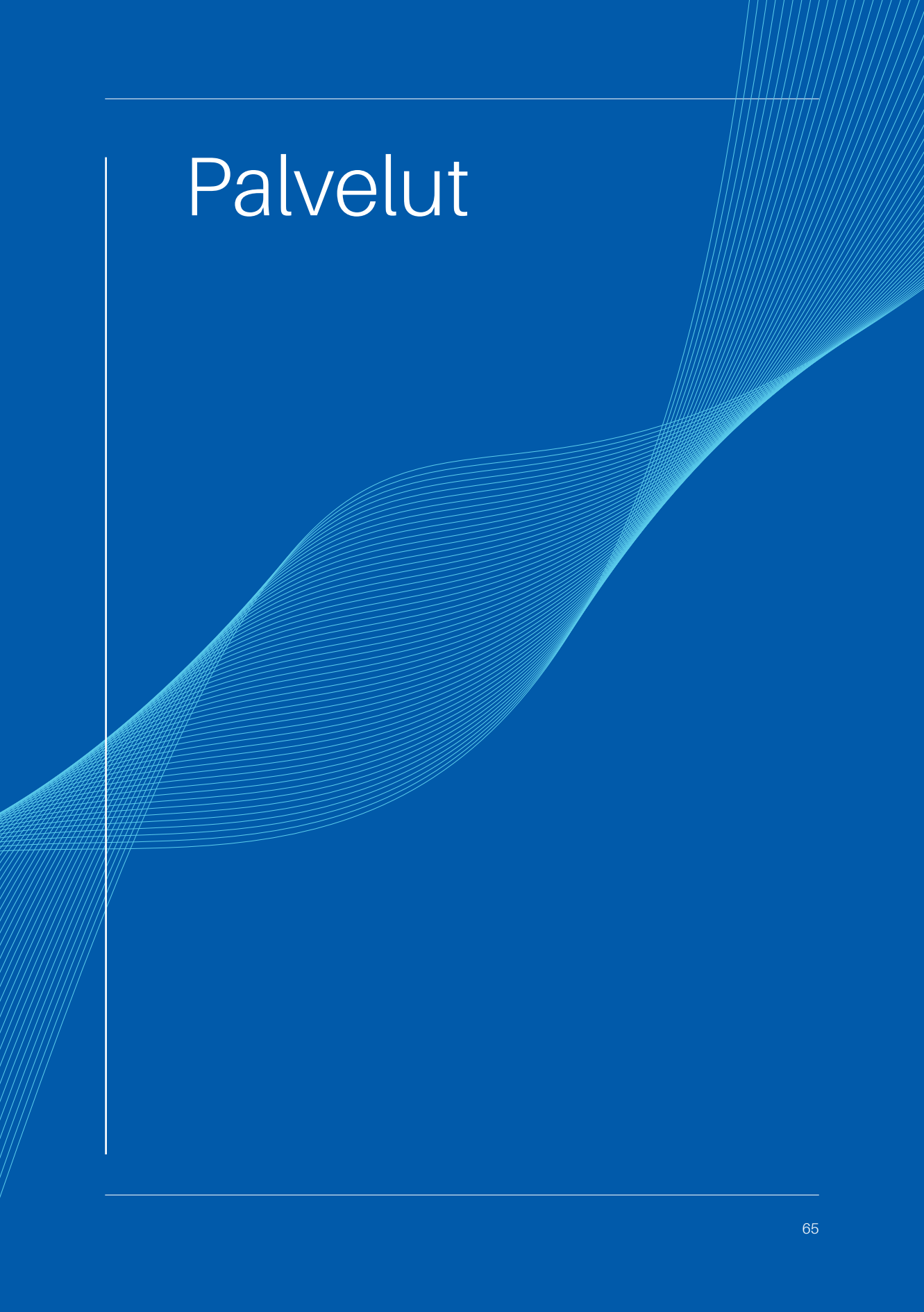
Lähde: Tulli.

korkotasoa ja yhä kasvavat uusien asuntolainojen nostot.

Maa- ja vesirakentaminen oli liikevaihdon ja myynnin määrällä mitattuna vahvassa kasvussa viime vuonna. Erityisesti julkiset infrahankkeet kiihdyttivät maa- ja vesirakentamisen hyvään kasvuun. Suunta jatkui vielä tämän vuoden

alkupuolella mutta taittui kesällä. Maa- ja vesirakentamisen odotetaan supistuvan kuluvana vuonna hieman, mutta kasvavan taas ensi vuonna. Talonrakentamisen tilanne sen sijaan oli heikohko, mutta myynnin määrä on kasvanut vahvasti koko kuluvan vuoden. Ensi vuonna myös talonrakentaminen lisääntyy taas. •

Palvelut

The page features a solid blue background. A thin white vertical line is positioned on the left side, and a thin white horizontal line is at the top. A series of thin, white, wavy lines flow diagonally across the page, creating a sense of movement and depth. The word "Palvelut" is written in a clean, white, sans-serif font in the upper left quadrant.

Kauppa

Päättävä vuosi on ollut kaupan alalla toipumista vuoden 2020 covid-19-pandemian aiheuttamista häiriöistä ja kulutusrakenteen muutoksista. Tämä vie kaupan eri aloja nyt eri suuntiin, koska jotkut niistä hyötyivät pandemian kysyntävaikutuksista ja toiset kärsivät. Koko kaupan alan nopea kasvu hidastuu ensi vuonna parin prosentin tuntumaan.

Arvonlisäyksen nopea kasvu hidastuu ensi vuonna

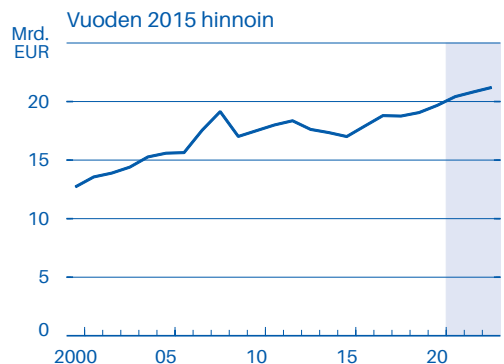
Kuluvana vuonna koko kaupan alan arvonlisäyksen määrä kasvaa Etlän ennusteen mukaan vajaa neljä prosenttia, eli hieman enemmän kuin viime vuonna. Ensi vuonna kasvu maltillistuu kahden prosentin tuntumaan.

Viime vuonna moottoriajoneuvoliiketoiminnan arvonlisäys supistui 3,5 prosenttia, mutta se kasvaa ennusteen mukaan tänä vuonna yli

kuusi prosenttia ja ensi vuonna noin puolitoista prosenttia.

Tukkukaupan arvonlisäys oli hyvässä yli neljän prosentin kasvussa jo viime vuonna – tuotoksen määrä ei sen sijaan kasvanut – ja odotamme tahdin hidastuvan noin yhdellä prosenttiyksiköllä kuluvana vuonna. Ensi vuonna päästään noin kahden prosentin tuntumaan.

Tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

ETLA S21.2/ag01

Vähittäiskaupan kehitys oli pandemiavuonna 2020 hyvin erilaista toimialan sisällä, mutta kokonaisuutena ottaen arvonlisäyksen määrä kasvoi yli viisi prosenttia. Ennustemme mukaan vauhti hidastuu noin 3,5 prosenttiin tänä vuonna ja edelleen kahteen prosenttiin ensi vuonna.

Moottoriajoneuvoala kovassa kasvussa tänä vuonna

Koko moottoriajoneuvoliiketoiminnan liikevaihdon kausitasoitettu määrä kääntyi heinä-syyskuussa laskuun edeltäneestä kolmen kuukauden ajanjaksosta. Tämä johtui tukkukaupan kovasta

Keskeiset tunnusluvut

Pääomatavararyhmä	%muutos						Keskimäärin	
	2018	2019	2020	2021 ^E	2022 ^E	2023 ^E	2016-20	2021-25 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-0,2	1,6	3,2	3,8	1,9	1,8	3,0	2,1
Työpanos	1,8	-0,1	-5,1	1,5	0,0	-0,1	-1,1	0,1
Työn tuottavuus	-2,0	1,6	8,7	2,3	2,0	1,9	4,2	2,1
Pääomavaltaituminen	-0,5	-0,1	1,9				0,4	
Kokonaistuottavuus	-1,4	1,8	6,7				3,8	

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etlä.

Kaupan hyödykevirrat vuonna 2020

PANOSKÄYTTÖ

MN*

Liikenne

Informaatio ja viestintä

Kiinteistöala pl. asuntojen hallinta

Muut kotimaiset panokset

Tuontituotteet

Pääomakust.

Palkansaajakorvaukset

Toimintaylijäämä

Sisäinen väliuotekäyttö

Kauppa
34,7 mrd. EUR

TUOTOS

Tehdasteollisuus

Rakentaminen

Kuljetus

Kulutus

Muu kotimainen väliuotekäyttö

Pääoman bruttomuodostus

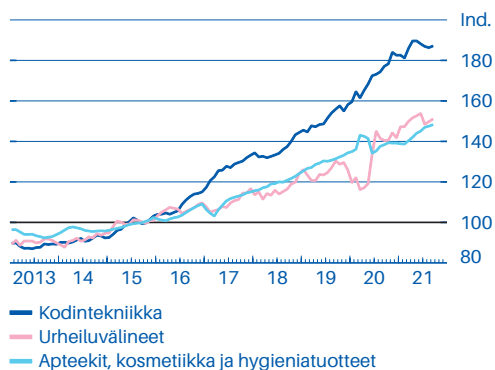
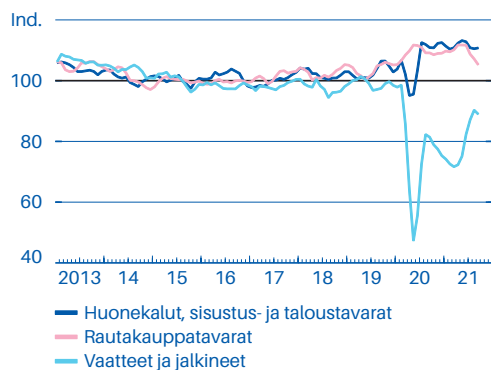
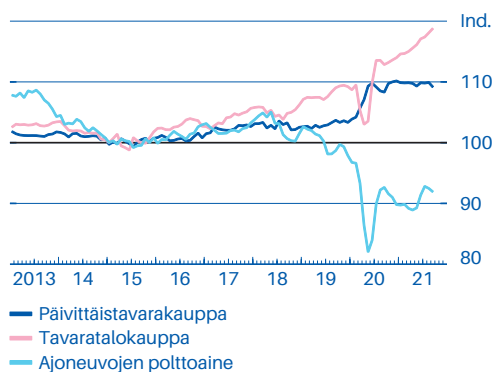
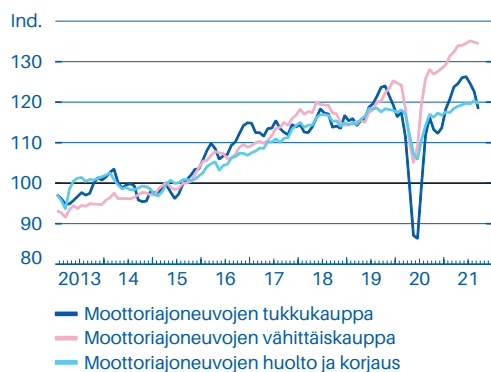
Vienti

*MN = Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; Hallinto- ja tukipalvelutoiminta.

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S21.2/a13j

Kausitasoitettun myynnin määrä, 2015 = 100

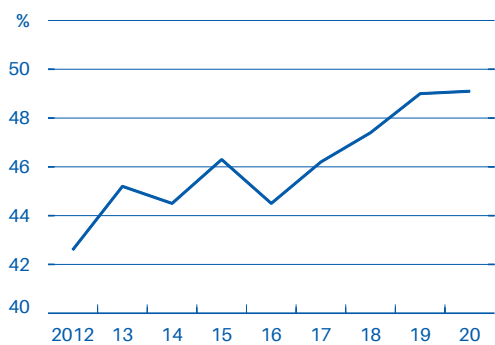
Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta.

ETLA S21.2/ag02

vedosta maalís-kesäkuussa. Vähittäiskauppa sekä huolto- ja korjaustoimi olivat vaakalennossa. Tammi-syyskuussa liikevaihdon määrä oli kokonaisuutena ottaen 13 prosentin kasvussa viime vuodesta.

Uusien ajoneuvojen tuotannossa on pullonkauloja välituotteiden ja komponenttien saatavuusongelmien vuoksi, ja tämä heijastuu myös tukkukauppaan sekä autojen hintoihin. Uusien autojen hinnat nousivat lokakuussa 1,6 prosenttia ja käytettyjen 8,0 prosenttia vuoden takaisesta.

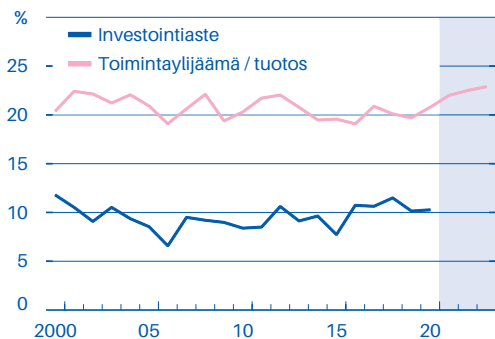
Omaparaisuusaste

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S21.2/ag08

Investoinnit ja kannattavuus

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

ETLA S21.2/ag04

ta. Käytettyjen autojen hintojen nousu on aivan poikkeuksellista lähihistoriassa, sillä normaalisti niiden hinnat ovat alentuneet. Kysyntä ylittää hintakehityksen perusteella tarjonnan selvästi.

Henkilöautojen ensirekisteröintien määrä oli tammi-lokakuussa reilut viisi prosenttia viime vuotta korkeampi. Heinä-lokakuussa oltiin kuitenkin viime vuotta alemmalla tasolla. Koko vuosi lienee lopulta hieman viime vuotta parempi.

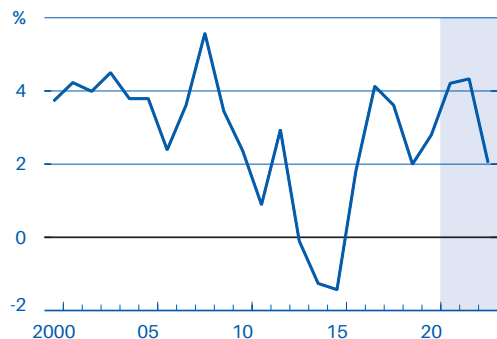
Tukkukaupan liikevaihdon määrä pienessä kasvussa tänä vuonna

Tukkukaupan osuus koko toimialan liikevaihdosta on 53 prosenttia. Liikevaihdon määrä oli tammi-syyskuussa 0,9 prosenttia edellisvuotta korkeampi. Tukkukaupan kehitykseen vaikuttavat erityisesti kotitalouksien kulutus, rakentaminen, investoinnit ja vienti.

Kotitalouksien kulutuksen rakenne kohti normaalia

Päivittäistavarakaupan liikevaihdon määrä on kääntynyt pieneen laskuun, kun ravintoloissa käynti on alkanut palautua pandemiasta. Ravintoloilla on kuitenkin vielä matkaa normaaliin,

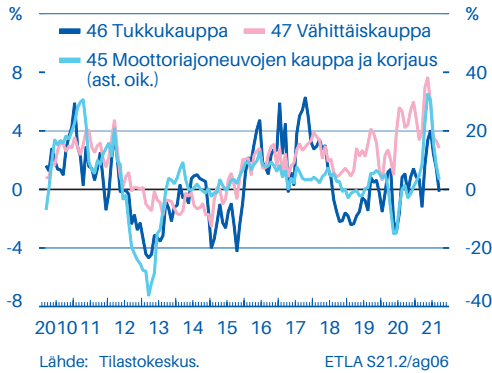
Työn tuottavuuden kasvu, 3 vuoden lka

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

ETLA S21.2/ag07

Liikevaihdon määrän 3 kuukauden lka, vuosimuutos

Suurimmat yritykset vuonna 2019

	Liikevaihto milj. e	Henkilöstö
Kesko	10 720	20 800
SOK	7 497	6 450
HOK-Elanto	2 125	5 950
Oriola	1 721	2 800
Lidl Suomi	1 632	5 380

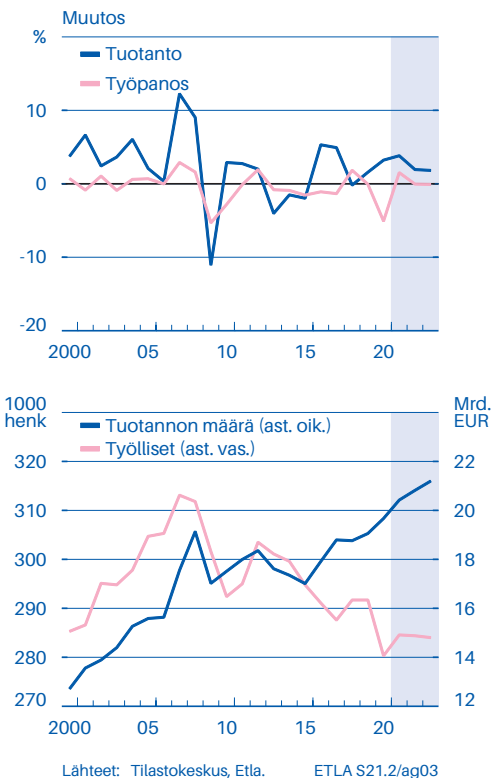
joten päivittäistavarakaupankin kysyntä on pandemiaa edeltäneeseen aikaan nähden pitkään aiemman trendin yläpuolella. Tämän vuoden tammi-syyskuussa päivittäistavarakaupan liikevaihdon määrä oli kuusi prosenttia vuoden 2019 tasoa korkeampi. Kasvunäkymät ovatkin lähiaikoina todennäköisesti vähäisiä, ja paineita on pandemian jälkeiseen negatiiviseen kehitykseen kohti pitkän aikavälin trendiä.

Pandemian aiheuttamista kysyntämuutoksista hyötyivät myös erityisesti huonekalujen, sisustus- ja taloustavaroiden vähittäiskauppa, rautakauppatavaroiden vähittäiskauppa sekä kukkien, kasvien ja puutarha-alan vähittäiskauppa. Rautakaupassa oli kesällä huomattavaa hidastumista, mihin on todennäköisesti vaikuttanut myös monien rakennustarvikkeiden hintojen merkittävä nousu.

Myös muun muassa kodintekniikan, urheiluvälineiden sekä apteekkien, terveydenhoito-, kosmetiikka- ja hygieniatuotteiden vähittäiskaupan kysyntä on ollut vahvaa, mutta ei historiallisen poikkeuksellista. Kodintekniikassa kasvu on tänä vuonna helmikuun jälkeen pysähtynyt.

Kun päivittäistavarakauppa normalisoituu alaspäin, on kaupan aloja, joissa palautuminen tapahtuu ylöspäin, ennen kaikkea vaatteiden ja jalkineiden vähittäiskauppa. Se elpyi kesän alussa, mutta sittemmin kehitys on pysähtynyt. Myynnin määrä oli kesä-syyskuussa 2,6 prosenttia matalampi kuin vastaavana aikana vuonna 2019.

Tuotanto ja työllisyys

Myös elintarvikkeiden vähittäiskauppa erikoismyymälöissä kärsi pandemiasta pahasti, eikä suurempaa toipumista ole vielä alkanut tapahtua.

Kestokulutustavaroiden kysynnän kasvu hidastuu ensi vuonna

Kestävien kulutustavaroiden (mm. autot, huonekalut ja tietokoneet, joiden osuus kotitalouksien käypähintaisesta kulutuksesta on 8 %) kysynnän kasvu on syyskuussa julkaistun ennustemme mukaan tänä vuonna keskimäärin yli kuusi prosenttia, mistä se hidastuu noin kolmeen prosenttiin ensi vuonna. Elektroniikan osalta on muistettava, että tekninen kehitys nostaa määraindeksiä, vaikka tuotteiden kappalemäärät eivät muuttuisikaan.

Puolikestävien tavaroiden kysynnän elpyminen ulottuu myös ensi vuodelle

Puolikestävien kulutustavaroiden (mm. vaatteet, kirjat ja urheiluvälineet, osuus 8 %) kysyntä väheni yli kymmenen prosenttia viime vuonna, mutta kääntyy tänä vuonna ennustemme mukaan yli seitsemän prosentin kasvuun muun muassa vaatekaupan elpymisen ansiosta. Palautuminen jatkuu ensi vuonna, jolloin kysynnän määrä kasvaa keskimäärin melkein viisi prosenttia.

Lyhytikäisten tavaroiden kysynnän kasvu pysähtyy

Lyhytikäisten tavaroiden (mm. elintarvikkeet, lääkkeet ja polttoaineet, osuus 27 %) kysynnän määrä kasvoi viime vuonna pari prosenttia ja keskimäärin edelleen tänä vuonna jopa hieman tätä enemmän. Palautuminen pandemiasta johtaa kuitenkin myös kysynnän rakenteen palautumiseen, ja tämä koskettaa muun muassa elintarvikkeiden vähittäiskauppaa, joka hyötyi etätyöajasta ja ravintoloiden vähäisestä käytöstä. Ennustemme mukaan lyhytikäisten tavaroiden kysynnän määrän kasvu on vuosina 2022–2023 vain hieman plussalla.

Tarkemmat yksityisen kulutuksen kysyntä- ja hintaennusteet löytyvät Etlän Suhdanne-julkaisusta (www.suhdanne.fi).

Suhdannenäkymät myönteiset

EK:n lokakuun lopussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan toimialan myyntiodotus seuraaville kolmelle kuukaudelle on edelleen nousujohteinen samoin kuin suhdannenäkymäkin. Henkilökuntaodotus on positiivinen. •

Majoitus- ja ravitsemistoiminta

Covid-19-pandemia on kohdellut tässä Toimialakatsauksessa tarkastelluista toimialoista pahiten majoitus- ja ravitsemistoimintaa. Elpyminen on käynnissä, mutta kysyntä on volatiilista, osin puuttuvaa ja maantieteellisesti vaihtelevaa. Toimialan elpyminen pandemiasta jatkuu koko ennusteperiodin ajan.

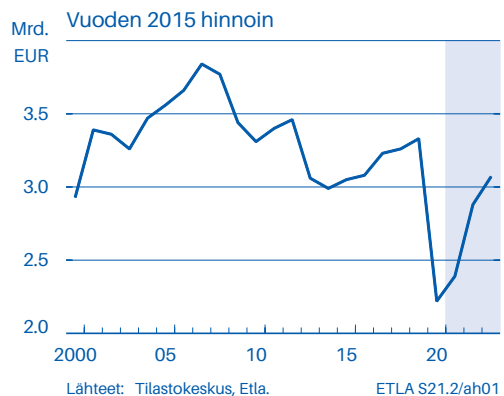
Toimiala elpyy, mutta heilahdellen

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan arvonlisäyksen määrä aleni viime vuonna yhteensä 34 prosenttia (tuotos aleni 27 prosenttia). Elpyminen on käynnistynyt, mutta viime vuodelta kertyvän 13 prosenttiyksikön negatiivisen kasvukontribuution vuoksi keskimääräinen kasvu on ennustemme mukaan tänä vuonna noin kahdeksan prosenttia. Vuositasolla selkein elpyminen ajoittuikin ensi vuodelle, jolloin kasvua kertyy ennustemme mukaan noin 20 prosenttia. Elpymi-

nen jatkuu vähäisemmässä määrin vielä vuonna 2023.

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan liikevaihdon kausitasoitettu määrä on heilahdellut muun muassa kotimaisen lomakauden tahdissa. Kuluvan vuoden heinäkuussa päästiin ravitsemistoiminnassa yhden prosentin yli vuoden 2019 heinäkuun tason, ja majoitustoiminnassa sii-

Tuotanto

tä jäätiin jälkeen vain yhdellä prosentilla. Lomakauden päättyminen näkyi taas liikevaihdon määrän supistumisena. Syyskuussa jäätiin ravitsemisalalla 19 prosenttia ja majoituslalla 29 prosenttia vuoden 2019 vastaavasta kuukaudesta.

ta, kun etätyöskentely on edelleen osin jatkunut eikä liikematkustaminen ole palautunut. Erityisesti ravitsemisalalla odotetaan kuitenkin hyvää pikkujoulukautta, vaikkakin sitä varjostaa uudelleen heikentynyt pandemiatilanne.

Keskeiset tunnusluvut

Pääomatavararyhmä	% -muutos						Keskimäärin	
	2018	2019	2020	2021 ^E	2022 ^E	2023 ^E	2016-20	2021-25 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	0,9	2,3	-33,5	8,0	20,3	6,5	-4,9	7,5
Työpanos	4,3	3,5	-22,1	3,2	10,9	4,5	-2,1	3,7
Työn tuottavuus	-3,3	-1,1	-14,6	4,7	8,4	1,9	-3,4	3,6
Pääomavaltuutus	-0,7	-0,6	5,5				0,7	
Kokonaistuottavuus	-2,6	-0,6	-19,1				-3,9	

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etlä.

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan hyödykevirrat vuonna 2020

PANOSKÄYTTÖ

Elintarviketeollisuus
Energia- ja jätehuolto
Kauppa
Kiinteistöala pl. as. hall.
Hallinto- ja tukipalvelus
Muut kotimaiset panokset
Tuontituotteet
Pääomakust.
Palkansaajakorvaukset
Nettotuoteverot
Toimintaylijäämä

Sisäinen väliuotekäyttö

Majoitus- ja ravitsemistoiminta
6,8 mrd. EUR

TUOTOS

Kauppa

Julkinen hallinto ja palvelut

Kulutus

Muu kotimainen väliuotekäyttö

Vienti

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S21.2/a13k

Huoneenkäyttöaste laskussa uudelleen

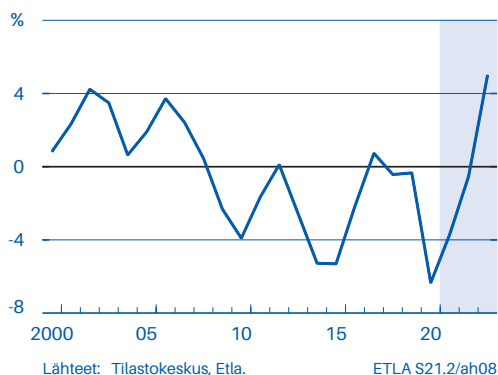
Yli 20 vuodepaikan hotelleissa huoneenkäyttöaste nousi heinäkuussa kotimaisten matkailijoiden siivittämänä jo melkein pandemiaa edeltäneen vuoden 2019 heinäkuun tasolle. Kun lomakausi kuitenkin päättyi, eivätkä ulkomaiset matkailijat ole palanneet eikä liikematkustaminen ole toipunut, heikkeni huoneenkäyttöaste uudelleen elo-syyskuussa selvästi kahden vuo-

den takaista heikommalle tasolle. Viime vuodesta on kuitenkin toki nousua.

Uudenmaan majoitustoiminta kärsinyt pahiten...

Kuluvana vuonna pandemia on kohdellut selvästi pahiten Uuttamaata. Tammi-syyskuussa keskimääräinen huoneenkäyttöaste oli 39 pro-

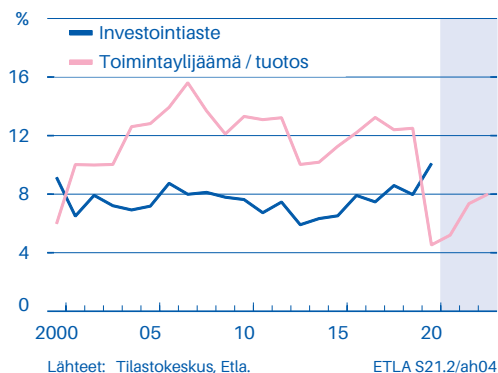
Työn tuottavuuden kasvu, 3 vuoden lka

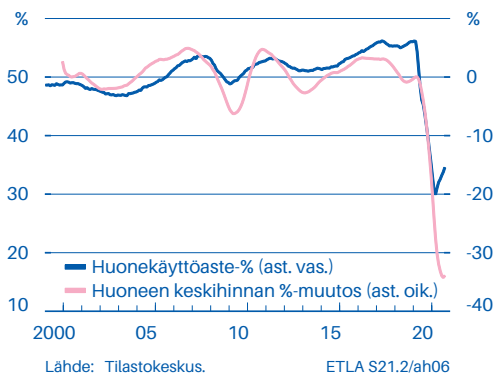
Omavaraisuusaste

Investoinnit ja kannattavuus

Hotellien huonekäyttöaste ja huoneen keskihinta, 12 kk lka

senttiyksikköä matalampi kuin vuonna 2019 vastaavana aikana, kun koko maan keskiarvossa oli laskua 20 prosenttiyksikköä. Huoneenkäytöstä aleni hieman vajaat 20 prosenttiyksikköä Lapissa, Päijät-Hämeessä ja Varsinais-Suomessa.

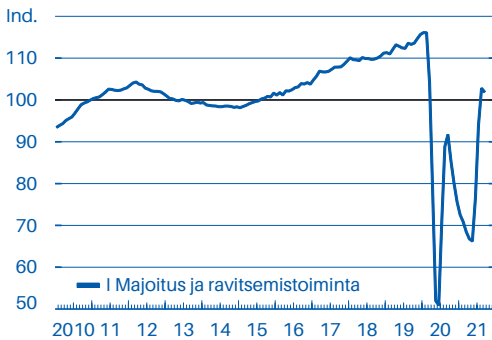
Liikematkustuksen ja ulkomaisten turistien määrän elpymisen viivästyminen näkyy edelleen jatkossa eniten Uudellamaalla. Muun Suomen

kannalta tärkeä kysymys on, miten kotimaiset matkailijat toimivat ensi kesänä, jos pandemia-tilanne sallii suhteellisen normaalin ulkomaanmatkailun.

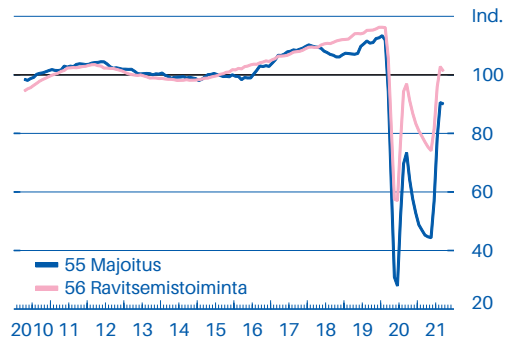
... mikä näkyy myös hintatasossa

Yöpymisen keskihinta oli elo-syyskuussa, kotimaisen matkailukauden jälkeen, koko maassa

Kausitasoitettun liikevaihdon määrä, 3 kk lka, 2015 = 100

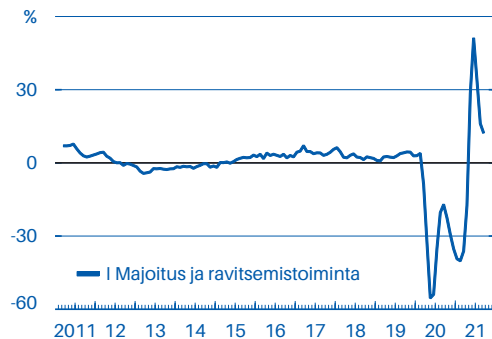

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta.

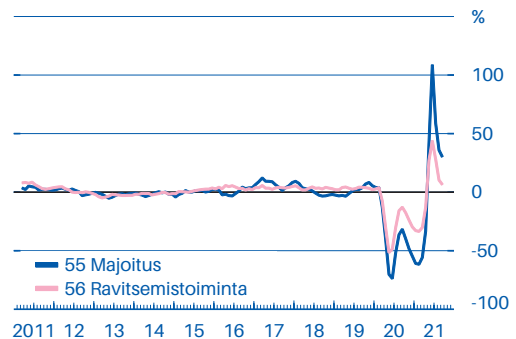

ETLA S21.2/ah02

Liikevaihdon määrän %-muutos vuoden takaisesta, 3 kk lka

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta.

ETLA S21.2/ah07

5 prosenttia viime vuotta korkeampi, mutta 15 prosenttia matalampi kuin kaksi vuotta sitten. Tämä näkyy hotellien tuloksissa. Selvästi eniten pudotusta kahden vuoden takaiseen on Uudella maalla, kuten kysyntätilanteesta voi ennakoida, 26 prosenttia.

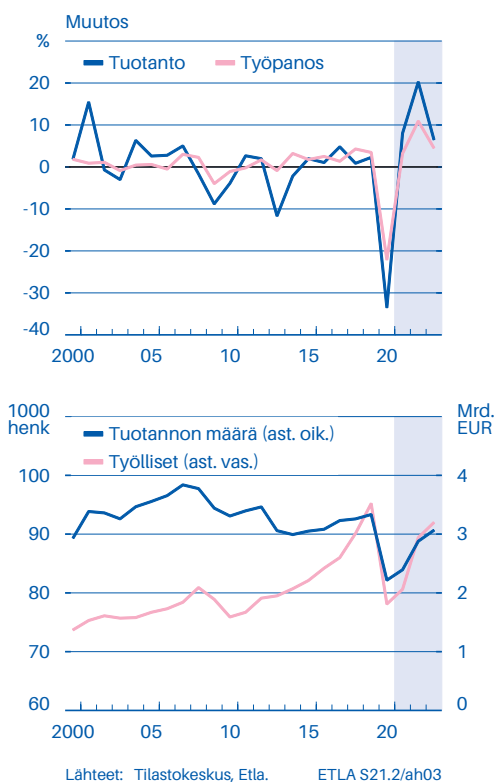
Toisaalta on maakuntia, joissa keskihinta oli kahden vuoden takaista korkeampi; Pohjois-Karjalassa ja Etelä-Savossa nousua oli jopa kymmenen prosenttia. Viimeisten 12 kuukauden keskihinta oli korkein Kymenlaaksossa (30 prosenttia yli koko maan keskiarvon), Satakunnassa (+25 %) ja Keski-Pohjanmaalla (+21 %). Normaalisti kallis Uusimaa oli suhteellisen keskihintainen näihin verrattuna (+7 %).

Huoneenkäyttöasteen ja hinnan alenemisen yhteisvaikutuksena yritysten kannattavuuden kehitys on todennäköisesti ollut hyvin erilaista maan eri alueilla.

Näkymät positiiviset, mutta työvoiman puute rasittaa

EK:n lokakuun lopussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan myyntitodotus on edelleen voimakkaasti positiivinen seuraaville kolmelle kuukaudelle, jopa yhtä paljon kuin edellisessä neljännesvuosittaisessa Suhdannebarometrissa. Suhdanne tilanne on edelleen negatiivinen mutta näkymät selvästi positiiviset. Ammattityövoiman puute on noussut nopeasti ongelmaksi. •

Tuotanto ja työllisyys

Kuljetus ja varastointi

Kuljetuksen ja varastoinnin toimialan toipuminen on käynnissä. Vuosikeskiarvoina tarkasteltuna nopein elpyminen ajoittuu ensi vuoteen. Kokonaisuutena ottaen toipuminen kestää pari vuotta, mutta pandemia voi edelleen aiheuttaa yllättävää heilahte-
lua matkustajamäärissä. Elpyminen näkyy myös kalustoinvestointien kasvuna.

Kuljetustoiminnan elpyminen käynnissä

Kuljetuksen ja varastoinnin arvonlisäys aleni viime vuonna noin 26 prosenttia. Toimialan sisällä oli huomattavaa hajontaa, sillä maaliikenne aleni 11 prosenttia, vesiliikenne 41 prosenttia ja il-
maliikenne 133 prosenttia päätyen näin negatiiviseksi. Toimialan tuotos pieneni vähemmän kuin arvonlisäys -17 prosenttia.

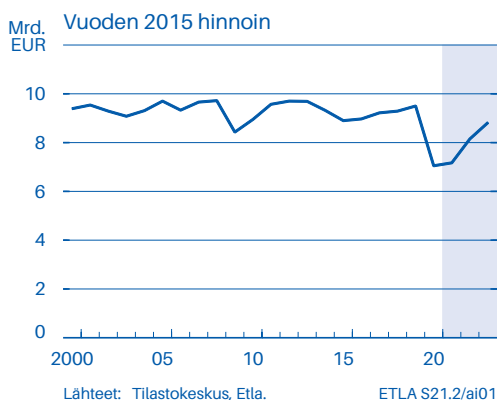
Ennustemme mukaan koko toimialan arvonlisäyksen määrä kasvaa tänä vuonna keskimäärin noin kaksi prosenttia. Varsinainen

elpyminen ajoittuu ensi vuoteen, jolloin arvonlisäyksen määrä kasvaa ennustemme mukaan noin 14 prosenttia. Palautuminen pandemiasta jatkuu vuonna 2023.

Liikevaihdon määrä toipumassa

Kuljetuksen ja varastoinnin toimialan liikevaihdon kausitasoitettu määrä on ollut hitaas-

Tuotanto

sa kasvussa sen jälkeen, kun syvin pandemiakuoppa jäi taakse toukokuussa 2020. Maa- ja rautatieliikenteen kehitys on ollut tasaisinta, kun taas vesiliikenteessä sekä varastoinnissa ja liikennettä palvelevassa toiminnassa nousu on

ollut kuoppaisempaa. Syyskuussa liikevaihdon kausitasoitettu määrä oli kokonaisuutena ottaen 16 prosenttia alle tammikuun 2020. Maa- ja rautatieliikenteessä oli laskua 2 prosenttia, vesiliikenteessä 16 prosenttia sekä varastoin-

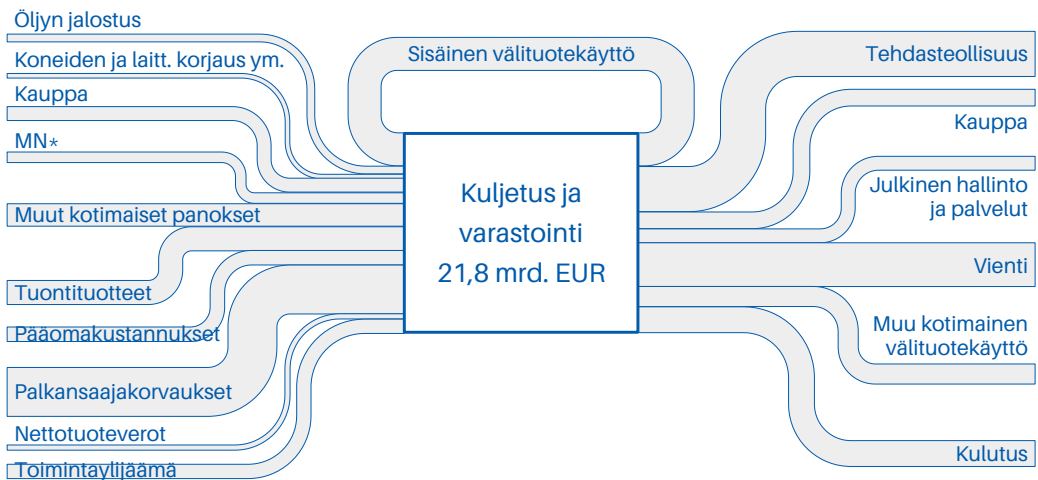
Keskeiset tunnusluvut								
Pääomatavararyhmä	% -muutos						Keskimäärin	
	2018	2019	2020	2021 ^E	2022 ^E	2023 ^E	2016-20	2021-25 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	0,8	2,2	-25,8	1,8	13,7	8,2	-3,9	5,8
Työpanos	0,9	1,4	-11,1	-2,6	0,6	1,2	-2,0	-0,5
Työn tuottavuus	-0,1	0,8	-16,6	4,4	13,0	7,0	-2,2	6,3
Pääomavaltaituminen	-2,6	3,1	4,2				1,1	
Kokonaistuottavuus	2,6	-2,2	-19,9				-3,1	

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

Kuljetuksen ja varastoinnin hyödykevirrat vuonna 2020

PANOSKÄYTTÖ

TUOTOS

*MN = Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; Hallinto- ja tukipalvelutoiminta.

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S21.2/a13l

nissa ja liikennettä palvelevassa toiminnassa 8 prosenttia.

Tieliikenteen tavarakuljetuksissa alkuvuodesta laskua

Kotimaan tieliikenteessä ammattimaisesti kuljetetun tavaramäärän kuljetussuorite oli vuoden alkupuoliskolla reilut kuusi prosenttia alempi kuin vuotta aiemmin. Maa-aineskuljetuksissa oli hieman suurempi aleneminen kuin muissa kuljetuksissa. Yhteensä liikennesuorite aleni reilut kolme prosenttia.

Kalustoinvestoinnit elpymässä

Lokakuuhun päättyneellä puolivuotisjaksolla pakettiautojen ensirekisteröinnit olivat neljä prosenttia korkeammat kuin vuotta aiemmin. Kuorma-autoissa vastaava nousu oli 12 prosenttia, linja-autoissa 64 prosenttia ja puoliperävävuunuissa 56 prosenttia. Pandemia rasitti kalustoinvestointeja selvästi viime vuonna.

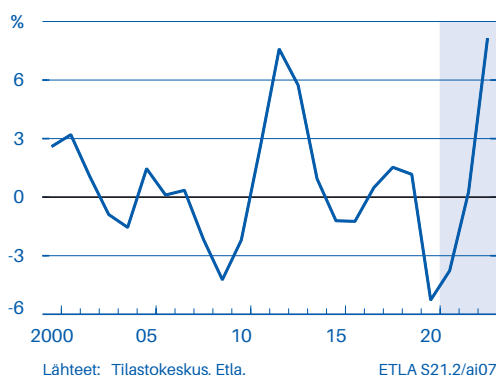
Lentoliikenne elpyy hitaasti

Saapuneiden ja lähteneiden matkustajien lukumäärä Suomen lentokentillä oli edelleen syys-

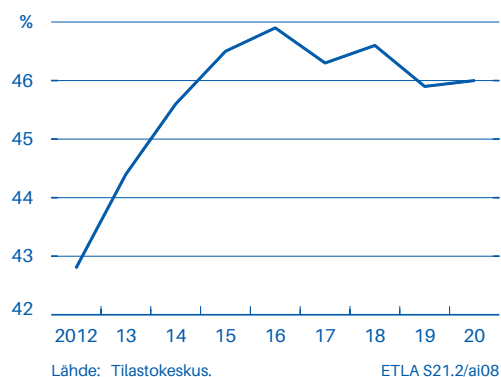
kuussa vain 26 prosenttia syyskuun 2019 tasosta. Lokakuulle Finavian tilastot ennakoivat syyslomien siivittämänä noin 34 prosentin tasoa vuoden 2019 lokakuuhun verrattuna. Nousua on huomattavasti viime keväästä, jolloin vastaava luku oli vain seitsemän prosenttia.

Palautuminen jatkuu, mutta todennäköisesti aaltoillen. Lisäksi palautuminen ei kokonaisuutena ottaen tapahdu ennusteperiodin aikana.

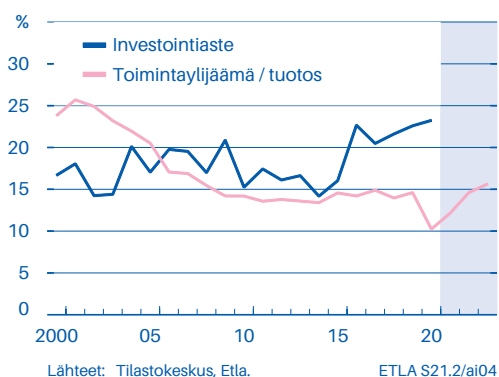
Työn tuottavuuden kasvu, 3 vuoden lka

Omavaraisuusaste

Investoinnit ja kannattavuus

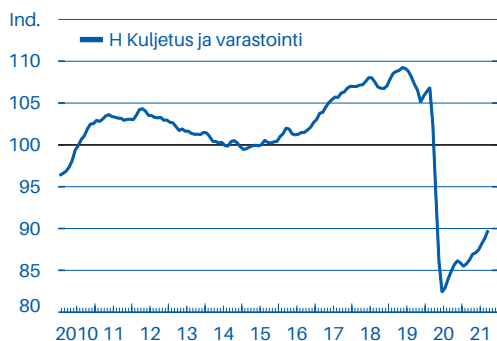
Aiempaan trendikehitykseen on vielä pidempi matka.

Ilmarahdin ja -postin määrä oli syyskuussa 80 prosenttia vuoden 2019 vastaavasta tasosta. Tässäkin on selvää nousua edellisistä kuukausista. Rahdin määrä ei missään vaiheessa alentunut niin paljon kuin henkilöliikenne.

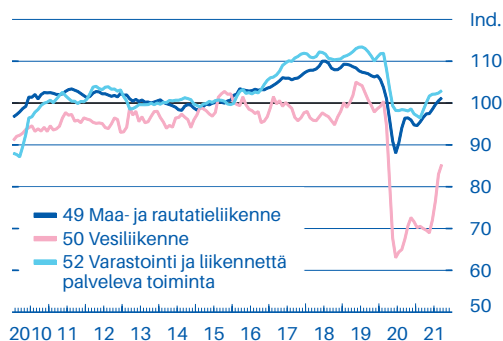
Meriliikenteessä käännettä syksyllä

Ulkomaan merikuljetukset kasvoivat heinä-syyskuussa 2,8 prosenttia vuoden takaisesta, mutta olivat kuusi prosenttia alle vuoden 2019 vastaavan tason. Koko alkuvuoden aikana merikuljetusten tonnimäärä oli 3,5 prosenttia matalampi kuin viime vuonna. Erityisesti huhti-toukokuussa oli laskua viime vuodesta. Tämä liittyi ennen kaikkea kemianteollisuuteen ja siten Nesteen jalostamon huoltoseisokkiin.

Kausitasoitettun liikevaihdon määrä, 2015 = 100

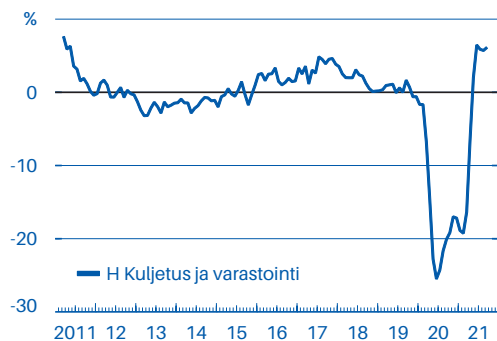

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta.

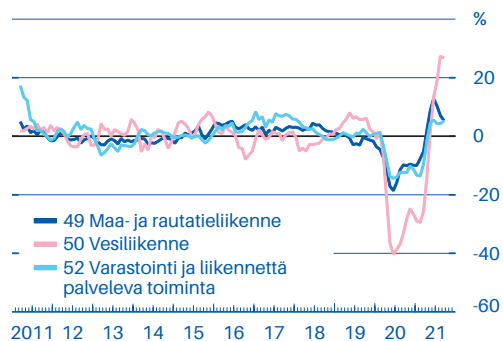

ETLA S21.2/ai02

Liikevaihdon määrän %-muutos vuoden takaisesta, 3 kk lka

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta.

ETLA S21.2/ai06

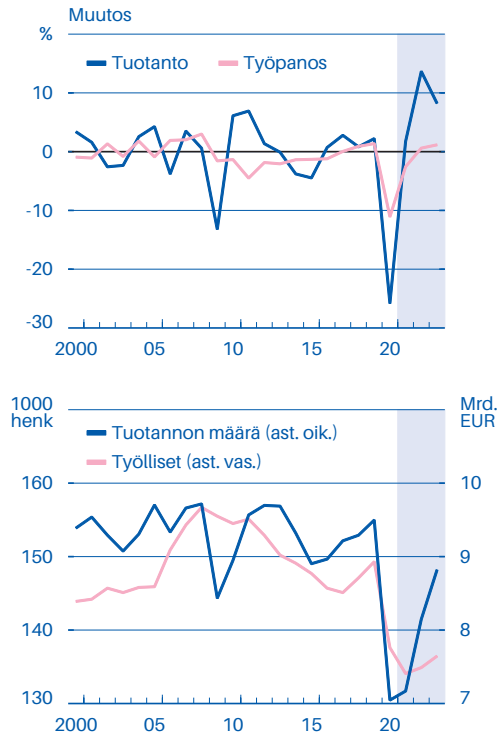
Suurimmat yritykset vuonna 2019

	Liikevaihto milj. e	Henkilöstö
Finnair konserni	3 098	6 770
Posti Group konserni	1 565	16 600
VR-Yhtymä konserni	988	6 060
Finnlines konserni	575	1 580
Viking Line konserni	496	2 630

Meriliikenteen matkustajamäärät olivat heinä-syyskuussa vajaan prosentin suuremmat kuin vuotta aiemmin, mutta siinä missä heinäkuussa oltiin selvästi alemmalla tasolla, oltiin syyskuussa selvästi viime vuotta paremmalla tasolla. Vuoden 2019 tasosta oltiin kuitenkin heinä-syyskuussa jäljessä 64 prosenttia.

Lyhyen aikavälin näkymät heikentyneet

EK:n lokakuun lopussa julkaiseman Suidannebarometrin mukaan toimialan myynnin määrä heikkeni edellisestä vuosineljänneksestä, mutta odotus seuraavalle kolmelle kuukaudelle on positiivinen. Sekä suhdannetilanne että -näkymät kääntyivät negatiivisiksi. •

Tuotanto ja työllisyys

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S21.2/ai03

Rahoitus- ja vakuutustoiminta

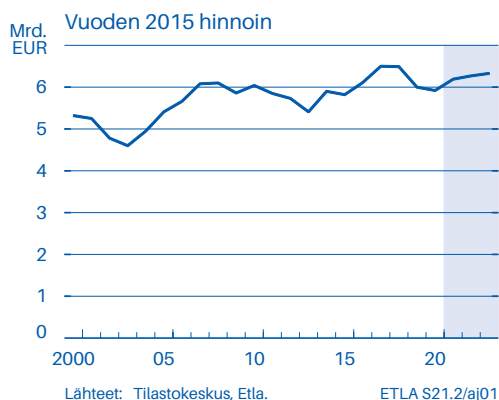
Ennustemme mukaan rahoitus- ja vakuutusalan arvonlisäyksen määrä kasvaa hitaasti, joskin sen ennustaminen on haasteellista. Ennusteen mukaan rahapolitiikkaan ei ole odotettavissa suurempia muutoksia, mutta ajan myötä on paineita purkaa epätavanomaisia rahapolitiittisia toimia. Pohjainflaatio kiintein kulutusveroin on edelleen maltillinen ja rahan määrän kasvu euroalueella on hidastunut.

Arvonlisäyksen määrän aleneminen kääntyy

Rahoitus- ja vakuutustoiminnan arvonlisäys supistui viime vuonna kolmatta vuotta peräjälkeen. Ennusteessamme on kuluvalle vuodelle reipas yli neljän prosentin kasvu. Ensi vuodesta alkaen kasvuennuste on yhden prosentin tuntumassa vuosittain.

Toimialan volatiilit sijoitustuotot vaikuttavat arvonlisäyksen kehitykseen ja tekevät sen ennustamisesta haasteellista. Etla ei tee ennustetta sijoitustuottojen kehitykselle.

Tuotanto

Pörssin vaihdossa nousua

Helsingin pörssin osakevaihto oli heinä-syyskuussa kolmen prosentin kasvussa vuoden takaisesta. Tämän vuoden keväällä oli laskua,

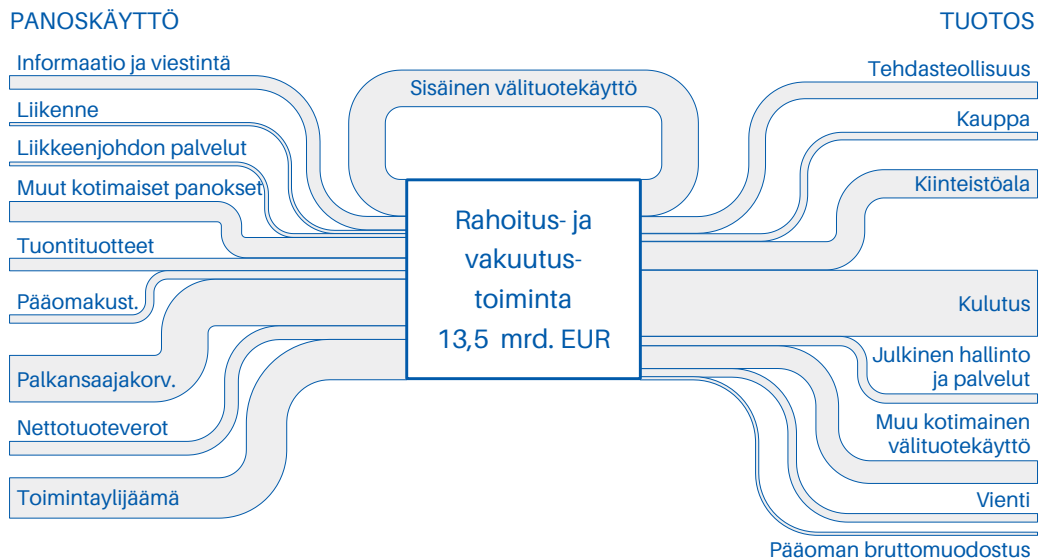
koska vaihtomäärät olivat hyvin suuria vuotta aiemmin eli keväällä 2020. Pörssin markkina-arvo on noussut selvästi ja oli heinä-syyskuussa 31 prosenttia viime vuotta korkeampi.

Keskeiset tunnusluvut

Pääomatavararyhmä	%muutos						Keskimäärin	
	2018	2019	2020	2021 ^E	2022 ^E	2023 ^E	2016-20	2021-25 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	-0,2	-7,6	-1,3	4,5	1,3	1,0	0,5	1,7
Työpanos	-0,9	3,2	-3,8	0,4	-0,4	-0,1	-0,9	-0,1
Työn tuottavuus	0,7	-10,5	2,6	4,1	1,7	1,1	1,5	1,8
Pääomavaltaituminen	0,6	-1,6	0,9				1,1	
Kokonaistuottavuus	0,1	-9,0	1,7				0,3	

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

Rahoitus- ja vakuutustoiminnan hyödykevirrat vuonna 2020

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S21.2/a13m

Kotitalouksien lainakanta kasvussa

Asuntolainakanta oli syyskuussa 4,2 prosentin nousussa vuoden takaisesta. Kulutusluottokannan kasvu oli lähellä nollaa. Muut luotot olivat selvässä viiden prosentin kasvussa. Koko lainakannan kasvu oli 3,7 prosenttia vuoden takaisesta.

Velkaantumisaste hyppäsi

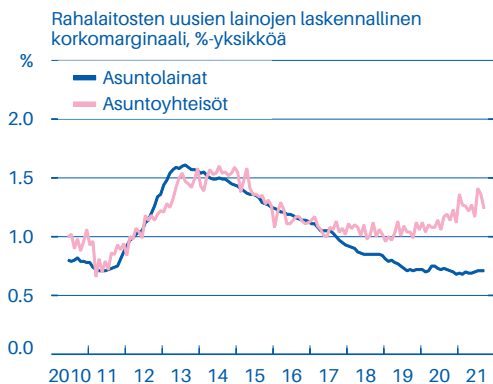
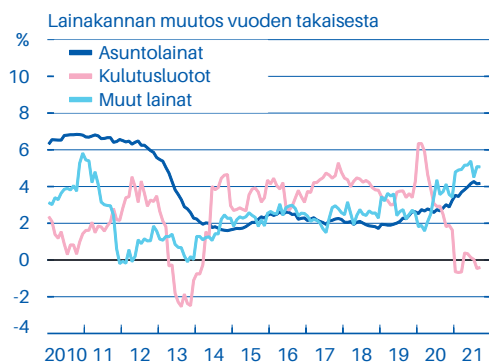
Kotitalouksien velkaantumisaste nousi vuoden puolivälissä 135,3 prosenttiin käytettävissä olevista tuloista. Vuodessa nousua kertyi mel-

kein viisi prosenttiyksikköä, mikä on suhteellisen paljon. Suhdelukuun vaikutti nimittäjän eli käytettävissä olevien tulojen suhteellisen heikko kasvu.

Uusien asuntolainojen marginaalit vakaina

Rahalaitosten myöntämien uusien asuntolainojen painotettu keskimarginaali oli Suomen Pankin laskelmien mukaan syyskuussa 0,71 prosenttiyksikköä. Se on ollut suhteellisen vakaa jo kahden vuoden ajan. Asuntoyhteisöjen lainojen keskimarginaali oli 1,24 prosenttiyksikköä. Se

Lainakanta ja korkomarginaalit

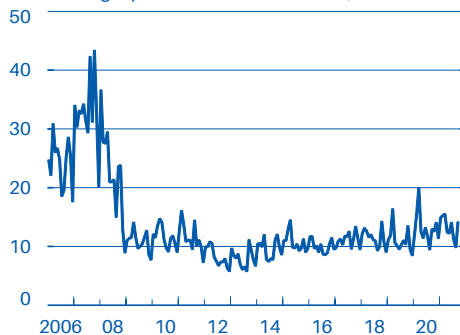
Lähteet: Macrobond, Suomen Pankki.

ETLA S21.2/aj02

Helsingin pörssin kehitys

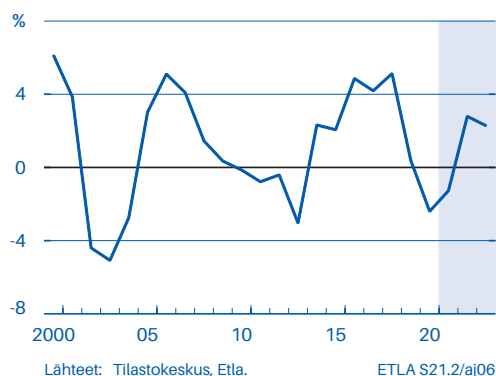
Helsingin pörssin osakkeiden vaihto, mrd. eur

Lähteet: Nordnet, Suomen Pankki.

ETLA S21.2/aj07

Työn tuottavuuden kasvu, 3 vuoden lka

on vastaavasti ollut parin vuoden ajan nousussa. Vuodesta 2011 kesään 2017 nämä kaksi marginaalia olivat jokseenkin yhtä suuria, mutta sen jälkeen niiden kehitys eriytyi.

Euriborit matalina

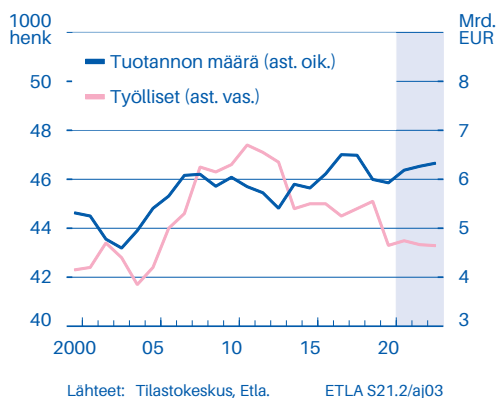
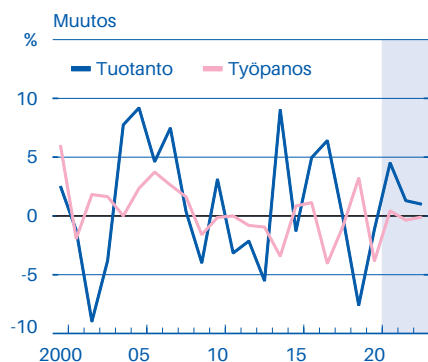
Kahdentoista kuukauden euribor-korko on edelleen noin -0,5 prosenttia, kuten se on ollut vuoden 2020 lopulta lähtien.

Pohjainflaatio kiintein veroin edelleen matala

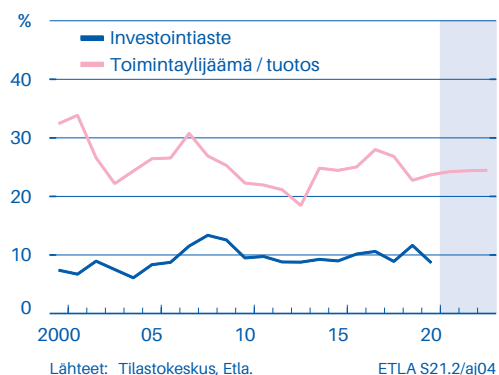
Euroalueen kuluttajahintainflaatio kiihtyi lokakuussa 4,1 prosenttiin. Tämä johtui pitkälti kahdesta tekijästä, energian hinnoista ja kulutusverojen noususta. Pohjainflaatio, josta on poistettu volatiilit energian ja jalostamattomien elintarvikkeiden hinnat, oli 2,1 prosenttia. Verojen vaikutus oli +0,6 prosenttiyksikköä. Siten kiinteähintainen pohjainflaatio oli edelleen lokakuussa vain 1,5 prosenttia.

Vaikka inflaatiotilanne ei siten tässä vaiheessa näytä erityisen huolestuttavalta esimerkiksi Yhdysvaltoihin verrattuna, hintojen ja työvoim

Tuotanto ja työllisyys

Investoinnit ja kannattavuus

makustannusten kehitykseen on syytä kiinnittää nyt erityistä huomiota.

Rahapolitiikkaan tuskin muutoksia

Edelleen maltillinen pohjainflaatio sekä yleinen käsitys siitä, ettei muun muassa energian hintojen nousu ole alkanut siirtyä palkkapaineisiin euroalueen suurissa maissa, tukee arviota, että inflaation kiihtyminen on väliaikaista.

Laajan M3-rahamäärän nousu on hidastunut. Se oli huipussaan viime vuoden vaihteessa yli 12 prosenttia. Syyskuussa sen kasvuvauhti oli hidastunut 7,4 prosenttiin. Tämäkin on merkki inflaation hidastumisesta euroalueella.

Toimialan näkymät lievästi positiiviset

EK:n lokakuun lopussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan toimialan myyntiodotus seuraaville kolmelle kuukaudelle on edelleen positiivinen, joskin vähemmän kuin vuoden alkupuolella. Suhdannetilanne on oikein hyvä, suhdannenäkymät lievästi positiiviset. •

Suurimmat yritykset vuonna 2019

	Liikevaihto milj. e	Henkilöstö
Nordea Pankki	12 986	29 300
Sampo	11 324	9 813
Varma	7 828	537
Ilmarinen	7 824	689
Elo	5 489	487

Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta, pl. asuntojen omistus

Liike-elämää palveleviin toimialoihin luetaan tässä katsauksessa informaatio- ja viestintäpalvelut (toimialakoodi J), kiinteistöala (L, pl. asuntojen omistus), ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (M) sekä hallinto- ja tukipalvelu-toiminta (N). Suurimmat alatoimialat käypähintaisella tuotoksen arvolla mitatuna ovat tietojenkäsittelypalvelut (15,5 % JLMN-kokonaisuudesta), asuntojen vuokraus (8,5 %) ja muu kiinteistötoiminta (7,9 %), liikkeenjohdon palvelut (7,2 %), tekniset palvelut (7,2 %), muut tukipalvelut (6,6 %) sekä televiestintä (4,9 %).

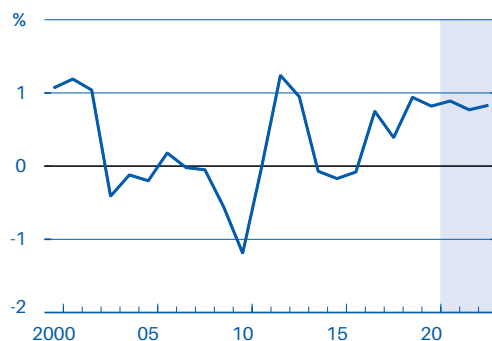
Kiinteistö- ja liike-elämää palvelevan toiminnan yhteenlaskettu arvonlisäys jäi viime vuonna nollakasvuun hallinto- ja tukipalvelujen toimialan heikon kehityksen vuoksi, mutta sielläkin tämä oli seurausta lähinnä matkatoimistojen ankeasta tilanteesta pandemian kourissa. JLMN-toimialat kasvavat jo tänä vuonna selvästi viime vuodesta, mutta kehitys on epätasaista, ja jälleen matkatoimistojen palautuminen tapahtuu viipeellä muihin aloihin nähden.

Arvonlisäyksen määrä nyt selvässä kasvussa

Koko toimialojen JLMN (yrityspalvelujen) arvonlisäys jäi viime vuonna vuoden 2019 tasol-

le. Edellinen yhtä huono kasvuvuosi oli 2013, ja vuonna 2009 alat supistuivat yhteensä 3,3 prosenttia.

Työn tuottavuuden kasvu, 3 vuoden lka

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S21.2/ak07

Tänä vuonna yrityspalvelujen yhteenlaskettu arvonlisäyksen määrä kasvaa ennustemme mukaan hieman yli neljä prosenttia, mitä on nostettu kevään ennusteesta, ja ensi vuonna hieman yli kolme prosenttia.

Informaatio- ja viestintäpalvelujen kehitys hyvää mutta eritahtista toimialan sisällä

Informaatio- ja viestintäpalvelujen (J) arvonlisäyksessä pandemia ei keskimäärin näkynyt, sillä kasvua kertyi viime vuonna 4,6 prosenttia.

Keskeiset tunnusluvut								
Pääomatavararyhmä	% -muutos						Keskimäärin	
	2018	2019	2020	2021 ^E	2022 ^E	2023 ^E	2016-20	2021-25 ^E
Tuottavuuden osatekijät								
Tuotanto (arvonlisäys)	4,7	3,9	-0,4	4,2	3,4	2,3	3,1	2,8
Työpanos	4,6	2,6	-1,5	3,9	2,5	1,0	2,3	2,2
Työn tuottavuus	0,1	1,3	1,1	0,3	0,9	1,3	0,7	0,5
Pääomavaltistuminen	-1,1	-0,3	1,6				-0,3	
Kokonaistuottavuus	1,2	1,6	-0,5				1,0	

Lähteet: Tilastokeskus, Tulli, Etla.

Kiinteistö- ja liike-elämää palvelevan toiminnan hyödykevirrat vuonna 2020

PANOSKÄYTTÖ

Tehdasteollisuus

Kauppa

Rahoitus ja vakuutus

Muut kotimaiset panokset

Tuontituotteet

Pääomakust.

Palkansaajakorvaukset

Toimintaylijäämä

Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta
73,3 mrd. EUR

Sisäinen välituotekäyttö

TUOTOS

Tehdasteollisuus

Rakentaminen

Kauppa

Julkinen hallinto ja palvelut

Kulutus

Muu kotimainen välituotekäyttö

Vienti

Pääoman bruttomuodostus

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S21.2/a13n

Ennustemme mukaan tänä vuonna päästään vielä hurjempaan yli kuuden prosentin kasvuun ennen kuin tahti maltillistuu ensi vuodesta alkaen normaalimmalle 2–3 prosentin tasolle.

Liikevaihdon määrä oli tammi-syyskuussa 6,7 prosenttia viime vuotta korkeampi. Viimeisenä kuutena kuukautena kausitasoitettu kasvu oli neljä prosenttia edeltäneestä kuudesta kuukaudesta. Tahti on siten jatkunut hyvänä. Kasvu on ollut nopeinta ja tasaisinta ohjelmistoissa ja konsultoinnissa sekä siihen liittyvässä toiminnassa. Sen sijaan tietopalvelutoiminta on ollut laskussa vuoden ajan, elokuva-, video- ja tele-

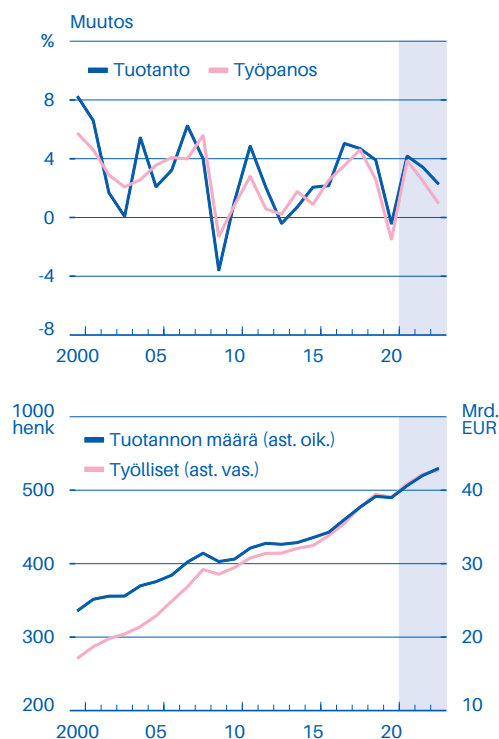
visio-ohjelmatuotanto on vain toipunut pandemian aiheuttamasta kuopastaan, televiestintä on ollut suhteellisen tasaisessa ja maltillisessa kasvussa ja kustannustoiminta on elpynyt kasvuun syksyllä 2017 alkaneen ja kolme vuotta kestäneen vaakalennon jälkeen.

Kiinteistöalan liikevaihdon määrä ollut ripeässä kasvussa

Kiinteistöalan (L) arvonlisäyksen vuosikasvu on ennustemme mukaan ennustevuosina kahden prosentin ympärillä. Liikevaihdon määrä

Tuotanto ja työllisyys

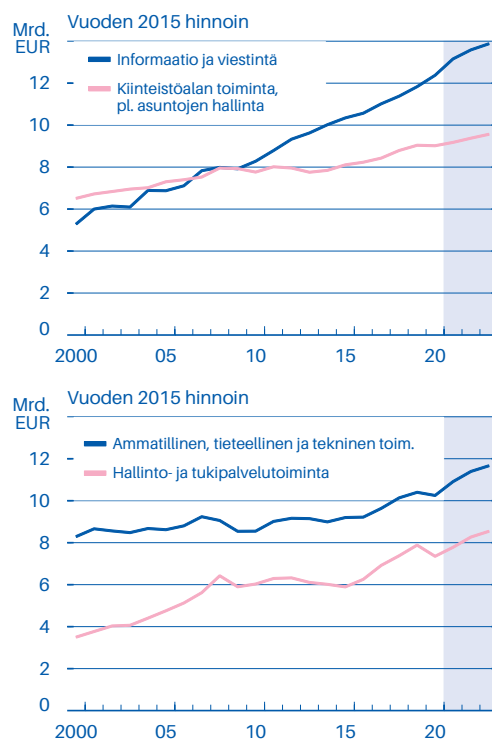
(toimialat JLMN yhteenlaskettuina)

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S21.2/ak03

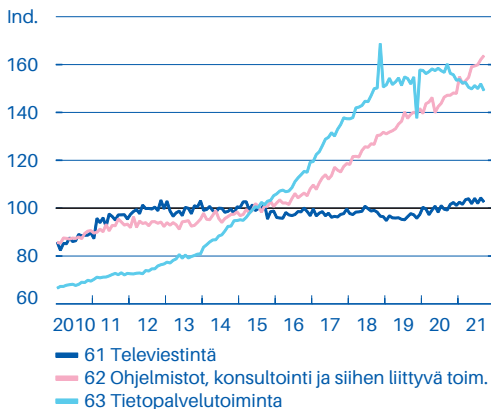
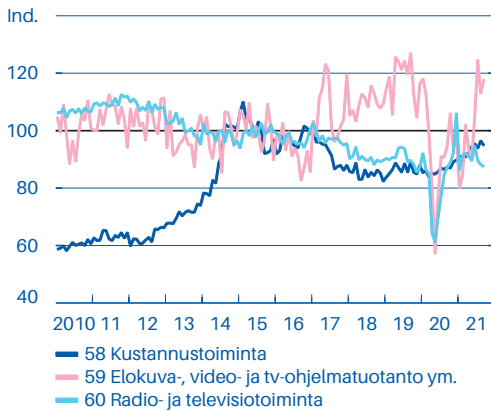
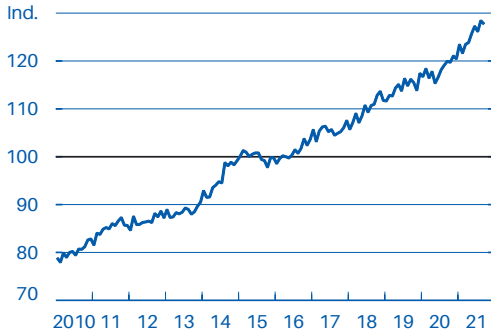
Tuotanto

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S21.2/ak06

J Informaatio ja viestintä: kausitasoitettun liikevaihdon määrä, 2015 = 100

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta. ETLA S21.2/ak02

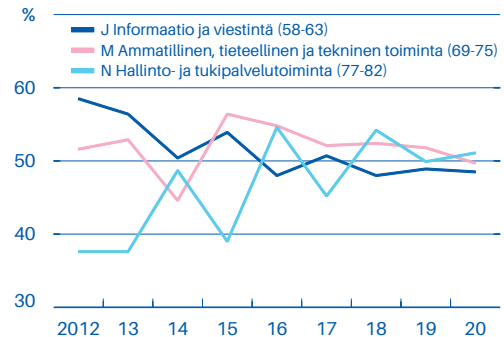
on ollut vuoden ajan kasvussa. Huhti-syyskuussa kausitasoitettu liikevaihdon määrä kasvoi 3,5 prosenttia edeltäneestä kuuden kuukauden ajanjaksosta.

Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta kasvanut selvästi lakiasiain ja laskentatoimen vetämänä

Ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa (M) viime vuoden pieni supistuminen kääntyy ennustemme mukaan tänä vuonna yli kuuden prosentin kasvuksi. Ensi vuonna kasvua kertyy yli neljä prosenttia, kunnes vauhti hidastuu reiluun kahteen prosenttiin vuonna 2023.

Kausitasoitettun liikevaihdon määrä kasvoi huhti-syyskuussa reippaasti. Se oli viisi prosenttia korkeampi kuin edeltäneenä kuuden kuukauden ajanjaksona. Lakiasiain ja laskentatoimen palveluissa oli kasvua yli seitsemän prosenttia, muissa liike-elämään erikoistuneissa palveluissa kuusi prosenttia, arkkitehti- ja insinööripalveluissa melkein viisi prosenttia sekä mainostoiminnassa ja markkinatutkimuksessa noin kolme ja puoli prosenttia.

Omavaraisuusaste

Lähde: Tilastokeskus.

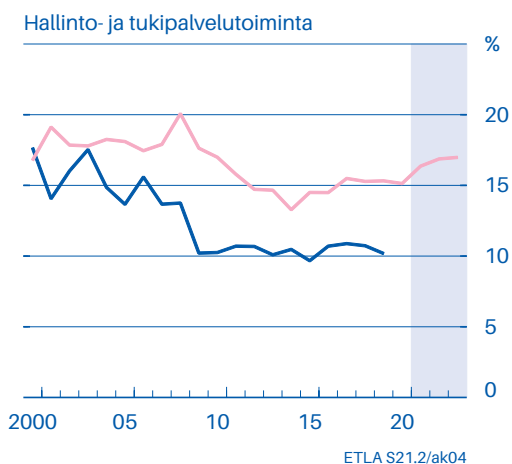
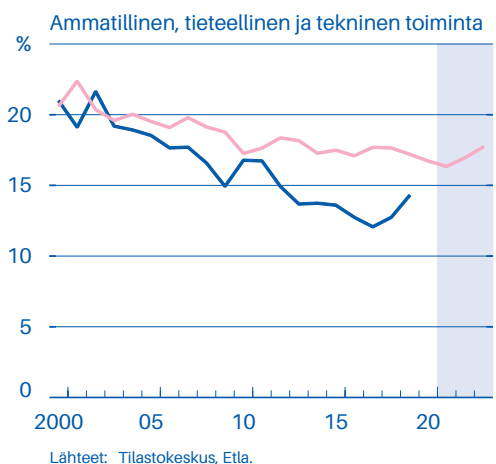
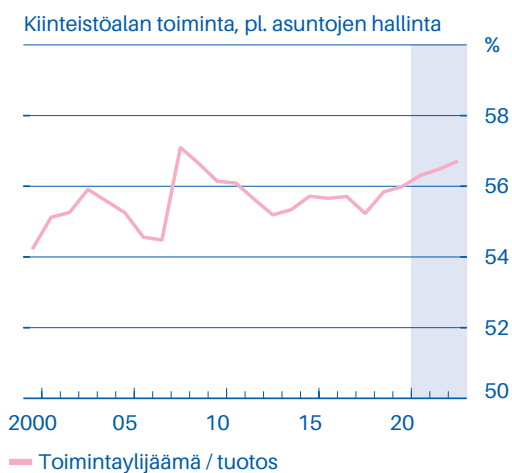
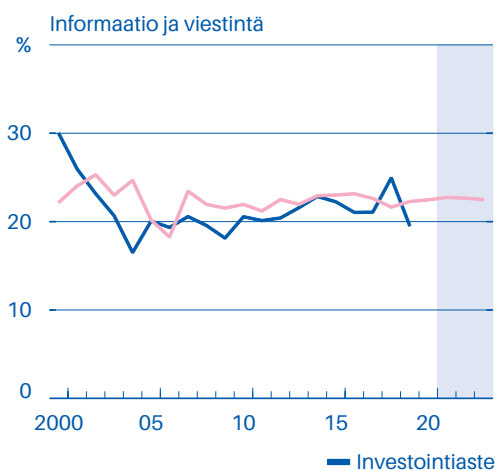
ETLA S21.2/ak14

Syyskuussa liikevaihdon määrä oli kaiken kaikkiaan kahdeksan prosenttia yli pandemiaa edeltäneen syyskuun 2019 tason. Lakiasiain ja laskentatoimen palveluissa oli kasvua 16 prosenttia. Mainostoiminta sekä muut erikoistuneet liike-elämän palvelut olivat lähellä kahden vuoden takaista tasoaan.

Hallinto- ja tukipalvelutoiminnoissa matkatoimistot edelleen heikkoina syyskuussa

Hallinto- ja tukipalvelutoiminnan (N) arvonlisäys aleni viime vuonna melkein seitsemän prosenttia, melkein yhtä paljon kuin vuonna 2009. Ennustemme mukaan tänä vuonna päästään melkein kuuden prosentin kasvuun, mikä jatkuu ensi vuonna samansuuruisena. Vuonna

Investoinnit ja kannattavuus

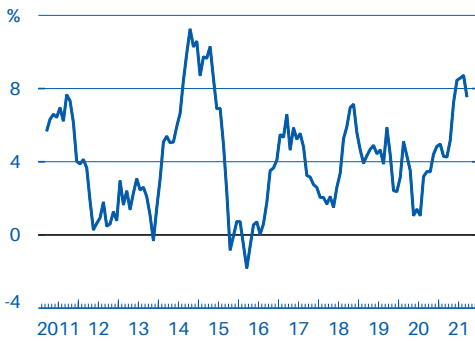
2023 palautuminen pandemiasta alkaa keskimäärin olla saavutettu, ja kasvu hidastuu noin kolmeen prosenttiin.

Koko toimialan liikevaihdon määrä oli syyskuussa kolme prosenttia yli syyskuun 2019 tason. Vaihtelua on paljon liike-elämän hallinto- ja tukipalvelujen 15 prosentin kasvusta matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien ym. varauspalveluiden 61 prosentin laskuun.

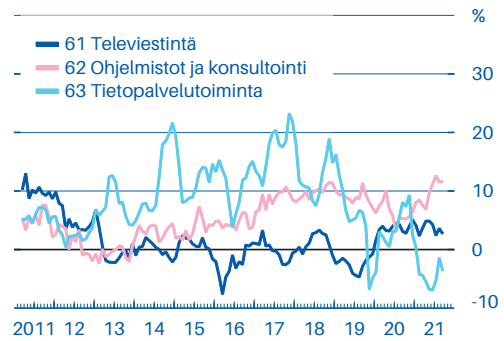
Lähiajan näkymät tasaisen positiiviset

EK:n lokakuun lopussa julkaiseman Suhdannebarometrin mukaan tieto- ja viestintäpalveluiden suhdannetilanne ja lähiajan näkymät ovat positiiviset, kuten ne ovat olleet koko vuoden. Pula ammattityövoimasta on kasvanut. Kiinteistöpalveluissa lähikuukausien myynti- ja ostotodotuksissa ei ole kasvua, mutta suhdannenäkymät ovat kuitenkin positiiviset. Ammattityövoimasta on huutava pula. •

J Informaatio ja viestintä: liikevaihdon määrän %-muutos vuoden takaisesta, 3 kk lka

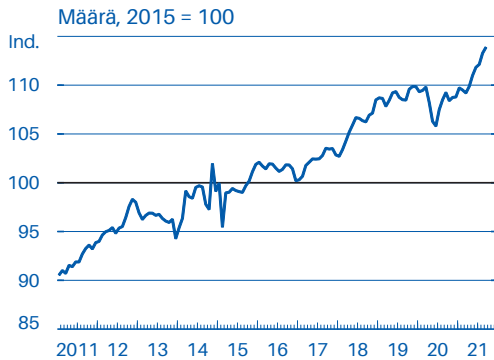

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta.

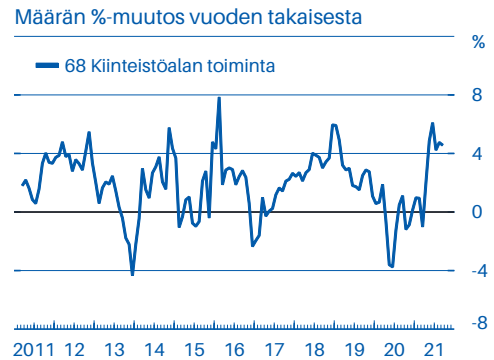

ETLA S21.2/ak08

68 Kiinteistöalan toiminta: kausitasoitettu liikevaihto, 3 kk lka

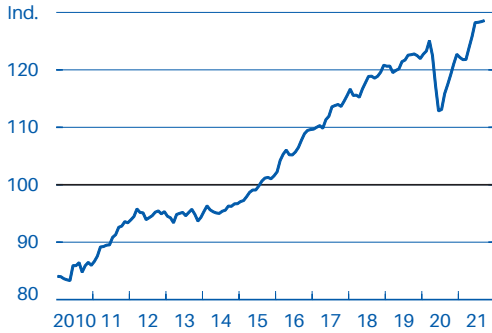

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta.

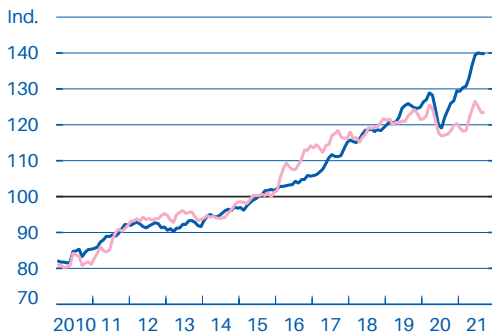
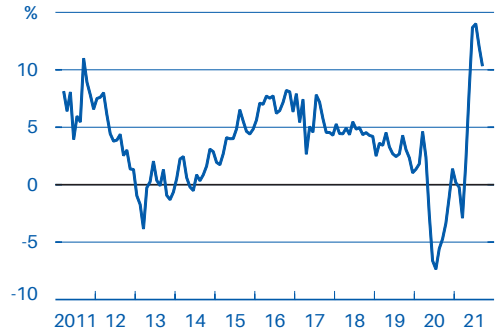

ETLA S21.2/ak09

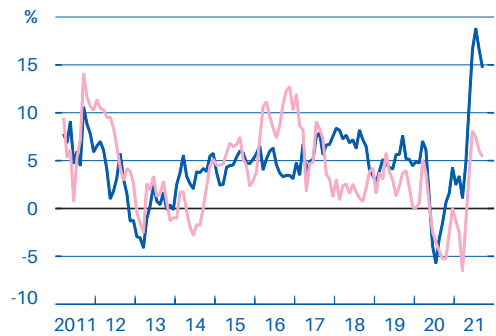
**M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen
toiminta: kausitasoitettun liikevaihdon
määrä, 3 kk lka, 2015 = 100**

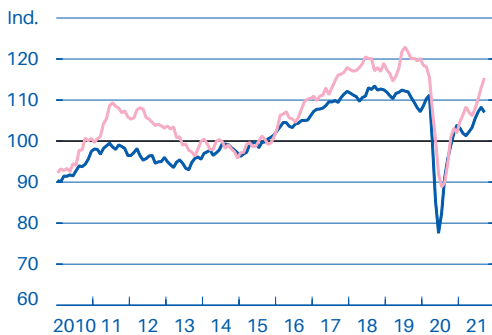
**M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen
toiminta: kausitasoitettun liikevaihdon
määrän %-muutos vuoden takaisesta, 3 kk lka**

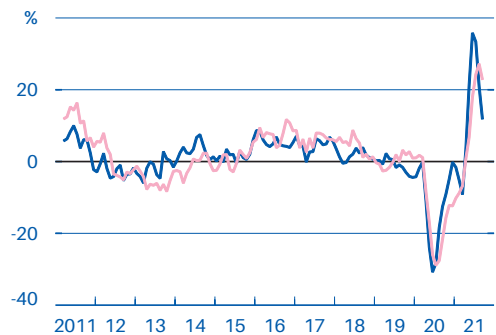
— 69-70 Lakiasiain ja laskentatoimen palvelut ym.
— 71 Arkkitehti- ja insinööripalvelut ym.

— 69-70 Lakiasiain ja laskentatoimen palvelut ym.
— 71 Arkkitehti- ja insinööripalvelut ym.

— 73 Mainostoiminta ja markkinatutkimus
— 74 Muut erikoistuneet palvelut liike-elämälle

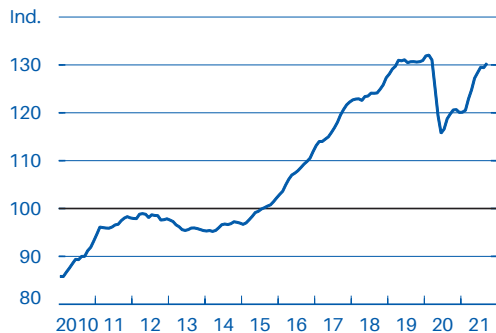

— 73 Mainostoiminta ja markkinatutkimus
— 74 Muut erikoistuneet palvelut liike-elämälle

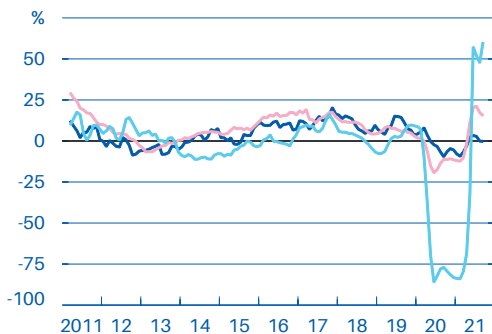
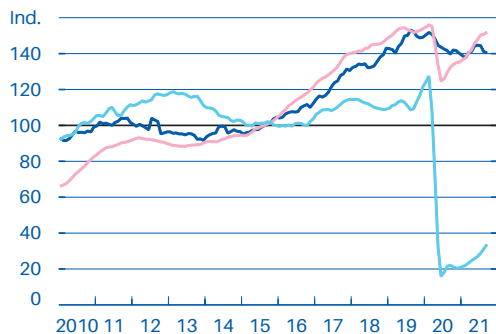
Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta. ETLA S21.2/ak10

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta. ETLA S21.2/ak11

**N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta:
kausasoitettun liikevaihdon määrä,
3 kk lka, 2015 = 100**

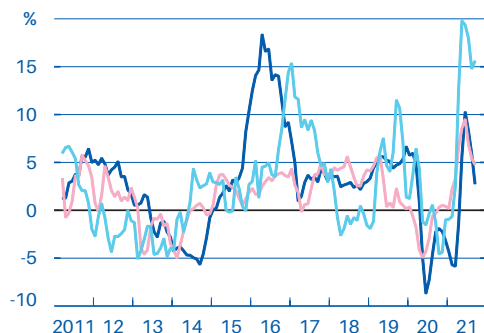
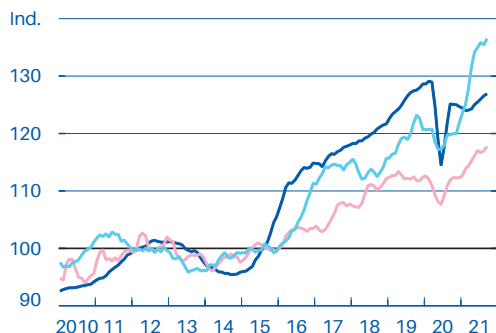

**N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta:
Kausitasoitettun liikevaihdon määrän
%-muutos vuoden takaisesta, 3 kk lka**

— 77 Vuokraus- ja leasingtoiminta
— 78 Työllistämistoiminta
— 79 Matkatoimistojen ym. toiminta, varauspalv.

— 77 Vuokraus- ja leasingtoiminta
— 78 Työllistämistoiminta
— 79 Matkatoimistojen ym. toiminta, varauspalv.

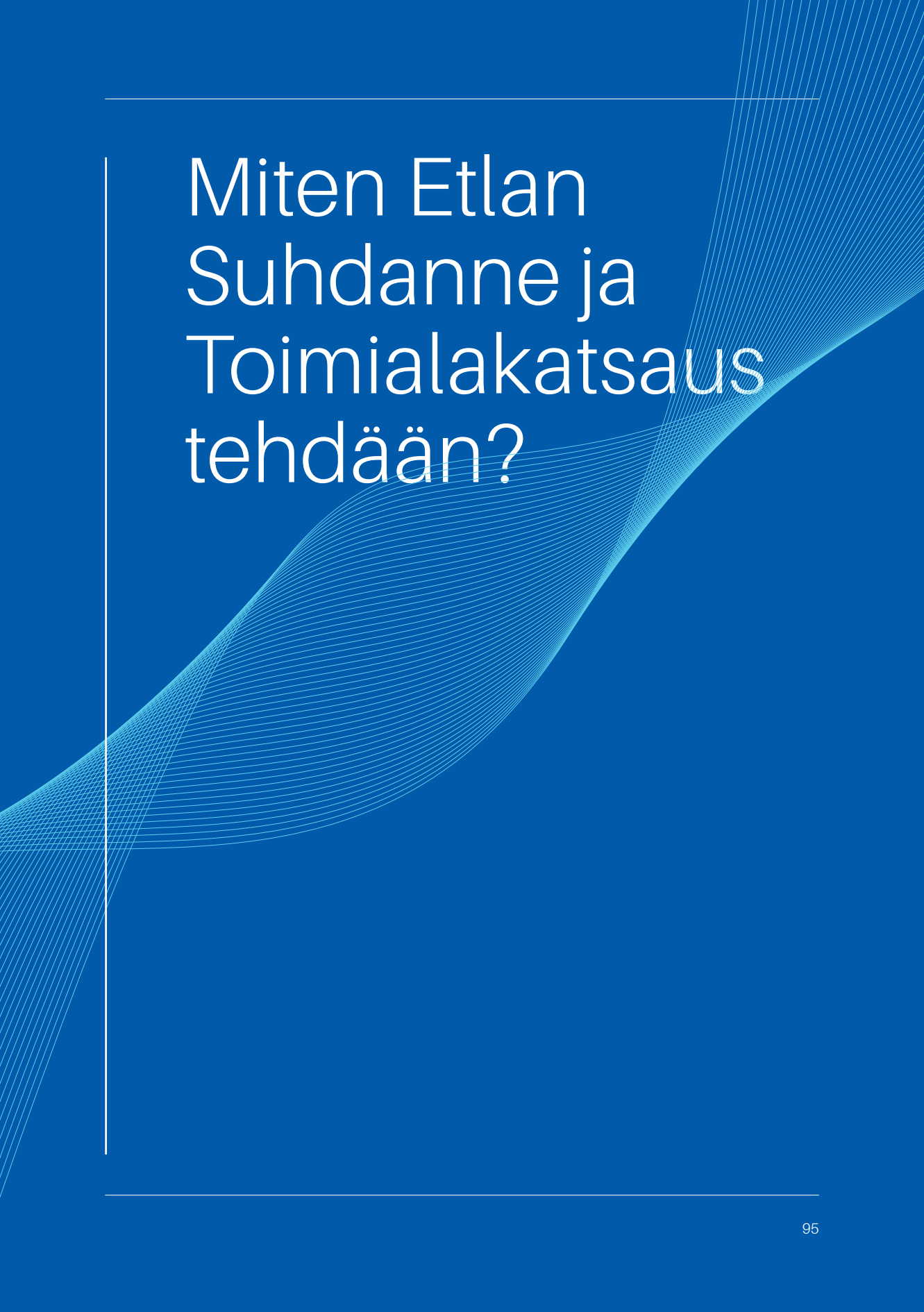
— 80 Turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut
— 81 Kiinteistön- ja maisemanhoito
— 82 Hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle

— 80 Turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut
— 81 Kiinteistön- ja maisemanhoito
— 82 Hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta. ETLA S21.2/ak12

Lähteet: Tilastokeskus, Etlan tietokanta. ETLA S21.2/ak13

Miten Etlan Suhdanne ja Toimialakatsaus tehdään?

The background is a solid blue color. A series of thin, white, curved lines sweep across the page from the bottom left towards the top right, creating a sense of motion and depth. A thin white vertical line is positioned on the left side, and a thin white horizontal line is at the top, intersecting the vertical one.

Etlan tekemä Suomen makrotalouden ennuste julkaistaan kahdesti vuodessa maaliskuun ja syyskuun loppupuolella. Ennuste on pitkälti kysyntälähtöinen, ja sen tekemisessä on tukena Etlan makromalli. Kysyntä kanavoituu tuotannoksi eri toimialoilla kansantalouden panostuotosmallin mukaisesti ja käytettävissä olevien tuotantotekijöiden määrien asettamissa rajoissa. Makroennusteen pohjalta tehdään sen kanssa sopusoinnussa oleva Toimialakatsaus. Tässä selosteessa kerrotaan lyhyesti ennusteen rakentumisesta.

Vienti ja tuonti

Suomen kilpailukyky, kansainvälinen taloustilanne, yksittäisten vientimarkkinoiden kehitys ja toimialojen vientitilaukset selittävät Suomen

viennin kehitystä. Kansainvälisen ennusteen tekemisessä käytetään apuna brittiläistä NiGEM-maailmantalouden mallia.

Tuonti määräytyy viennin sekä kotimaisen kulutuksen ja investointien perusteella.

Viennin ja tuonnin kehitykseen liittyy paljon erityistekijöitä, kuten suuret yksittäiset toimitukset, tuotantoseisokit jne. Nämä tekijät otetaan huomioon mm. yrityksiltä saatavan tiedon pohjalta.

Yksityinen kulutus

Yksityistä kokonaiskulutusta ennustetaan mallilla, jossa pääasiallisina selittäjinä ovat kotitalouksien reaaliseen ostovoimaan vaikuttavat tekijät sekä säästämisasteen kehitys.

Yksityinen kulutus hajotetaan tavaroiden ja palvelujen kysynnäksi suhteellisen pieniin osiin käyttäen apuna muun muassa logit-mallia. Tässä yhteydessä käytetään kuluttajahintainflaatioennusteen antamaan tietoa suhteellisten hintojen kehityksestä. Näin saadaan ennusteet kestävien kulutustavaroiden, puolikestävien ta-

varoiden, lyhytikäisten tavaroiden ja palvelujen kysynnän kasvuille.

Julkinen kulutus ja investoinnit

Julkistalouden ja julkisen kulutuksen kehitys määräytyy verotuloennusteen sekä julkisen sektorin tekemien menopäätösten ja Etlassa tehtyjen meno-oletusten pohjalta. Julkisen talouden tasapaino ja velkaantuminen arvioidaan Etlan julkisen talouden laskentakehikon avulla.

Etlassa tehdään myös ennuste Suomen julkisen sektorin rakenteellisen rahoitusjäämän kehityksestä käyttäen Euroopan komission laskentatapaa.

Investoinnit perustuvat rakennusalan näkymiin, yritysten investointitarpeisiin ja julkisen sektorin investointipäätöksiin. Suuret investointihankkeet kartoitetaan erikseen yrityksiltä saatavan tiedon pohjalta.

Rajoitteita

Kysynnän, tuotannon ja investointien rajoitteina ovat muun muassa kansainvälisen kysynnän, kotimaisten tuotantokustannusten ja kotitalouksien ostovoiman kehitys, käytettävissä olevien tuotantopanosten määrä sekä työ-, hyödyke-, asunto- ym. markkinoiden toimintakyky.

Vaihtoehtoiset skenaariot

Kunkin ennusteen yhteydessä pyritään tekemään vaihtoehtoiset, sekä ennustettua paremmat että sitä huonommat, kehitysurat. Arvioita laadittaessa käytetään hyväksi mm. kansainvälisen talouden NiGEM-mallia, Etlan omaa makrotaloudellista mallia sekä julkisen talouden laskentakehikoita.

Panostuotusmallista Toimialakatsaukseen

Viennin, yksityisen kulutuksen, julkisen kulutuksen ja investointien kasvu sekä varastokonttribuution muutos kanavoituvat panos-tuotos-

mallin avulla tuotannon kasvuksi Suomessa eri toimialoilla.

Panostuotusmallissa eri toimialojen tuotosta käytetään eri suhteissa joko välituotteina muilla toimialoilla tai lopputuotekäytössä kulutuksessa ja investoinneissa.

Panostuotusmallilla saadaan Etlan tekemän kansantalouden makroennusteen kanssa sopu- soinnussa oleva ennuste tuotoksen ja arvonlisäyksen kehitykselle 35 eri toimialalla. Nämä ovat TOL 2008 -toimialaluokittelussa kaikki kirjaintason toimialat sekä kaikki tehdasteollisuuden ja kaupan alan 2-numerotoimialat. Tämän tiedon pohjalta tehdään Etlan Toimialakatsaus, joka julkaistaan Suhdanteen jälkeen.

Viiden vuoden ennusteskkenaariot Suomessa tuotettujen kasvihuonekaasupäästöjen (CO₂ ekv.) kehitykselle lasketaan ennustetun toimialakohtaisen tuotannon ja kotitalouksien kulutuksen sekä historialliseen kehitykseen perustuvan teknologisen päästöintensiteettioletuksen avulla.

Työpanos

Käytämme toimialakohtaisia ekonometrisia malleja toimialan työpanosnäkymien (tehtyjen työtuntien) määrän ennustamiseen. Tärkeimpinä selittävinä muuttujina ovat panostuotusmallin antama tuotoksen määrän kasvu sekä työtunnin kustannuskehitys. Nämä ennusteet raportoidaan Etlan Toimialakatsauksessa.

Tuottavuus ja kannattavuus

Tuotoksen ja työpanoksen avulla lasketaan kehitys toimialan työn tuottavuudessa. Kokonais-tuottavuuden laskemiseen käytetään lisäksi bruttopääomakannan kehitystä, joka lasketaan toimialoittain investointien ja poistojen avulla.

Toimialan keskimääräistä kannattavuutta ja sen kehitystä mitataan bruttotoimintaylijäämällä, joka on suhteutettu toimialan tuotokseen. •

**Elinkeinoelämän
tutkimuslaitos**

Puh. 09-609 900
www.etla.fi
etunimi.sukunimi@etla.fi

Arkadiankatu 23 B
00100 Helsinki

